

АНАЛІЗ

СТАНУ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА НАДАННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ У ЧЕРНІВЕЦЬКІЙ ОБЛАСТІ



Цей посібник підготовлено за результатами дослідження, проведеного Громадською організацією «Ліга соціальних працівників України» у межах пілотної ініціативи Програми розвитку ООН (UNDP) в Україні «Удосконалення системи соціальної роботи та надання соціальних послуг в шести цільових областях проєкту шляхом проведення аналізу стану організації та надання соціальних послуг у територіальних громадах цих регіонів, ідентифікації надавачів і визначення потреб задля цифровізації процесів» за фінансової підтримки Європейського Союзу, наданої в межах проєкту «EU4Recovery — Розширення можливостей громад в Україні».

Думки, зауваження, висновки або рекомендації, викладені у цьому посібнику, належать авторам / спікерам і не обов'язково відображають погляди UNDP, ООН, Європейського Союзу та/або інших міжнародних партнерів.

Авторки-упорядниці:

Світлана Толстоухова — кандидатка педагогічних наук, заслужена працівниця соціальної сфери, експертка проєкту, аналітикиня з державного / муніципального адміністрування та соціальної роботи.

Ірина Пінчук — кандидатка педагогічних наук, заслужена працівниця соціальної сфери, експертка проєкту, аналітикиня з державного / муніципального адміністрування та соціальної роботи.

Наталія Виниченко — експертка проєкту, аналітикиня з розвитку соціальних послуг, соціальної роботи у громаді.

Вікторія Галайджук — докторка філософії (PhD) у галузі державного управління, експертка проєкту, аналітикиня з розвитку соціальних послуг, соціальної роботи у громаді.

Оксана Стефанова — кандидатка наук із державного управління, експертка проєкту, аналітикиня з розвитку соціальних послуг, соціальної роботи у громаді.

Ірина Сергієнко — експертка проєкту, аналітикиня з розвитку соціальних послуг, соціальної роботи у громаді.

Валерія Вішталюк — редакторка, магістриня з соціальної роботи.

ЗМІСТ

СПИСОК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ	4
ВСТУП	5
<u>РОЗДІЛ 1.</u> Стан організації та надання соціальних послуг (за результатами кабінетного аналізу)	9
1.1. Профіль області	10
1.2. Соціально-демографічна характеристика населення Чернівецької області	14
1.3. Характеристика програмних документів розвитку громад щодо розвитку соціальних послуг у громадах. Соціальні проблеми громад і чинники, які їх обумовлюють	28
1.4. Стан організації системи соціального захисту населення, забезпечення прав дітей і надання соціальних послуг у громадах відповідно до вимог чинного законодавства	35
1.5. Аналіз забезпечення базовими та спеціалізованими соціальними послугами вразливих груп населення у громадах області	54
1.6. Характеристика кадрового, матеріально-технічного, фінансового забезпечення системи надання соціальних послуг на місцевому й регіональному рівнях	82
1.7. Інформування та комунікація з населенням громад у Чернівецькій області	95
1.8. Стан проведення моніторингу та оцінки якості соціальних послуг у громадах Чернівецької області	100
<u>РОЗДІЛ 2.</u> Рекомендації щодо впровадження інноваційних рішень для підвищення рівня та різноманітності послуг, які надаються у відповідь на кризу та згідно з потребами ТГ, спрямованих на покращення соціальної роботи й розвиток системи надання соціальних послуг для Чернівецької області загалом з урахуванням потреб жителів 52 ТГ області	107

СПИСОК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

ГУ Нацсоцслужби	Головне управління Національної соціальної сервісної служби України в Чернівецькій області
ДБН	державні будівельні норми
КМУ	Кабінет Міністрів України
КУ	комунальна установа
Мінсоцполітики	Міністерство соціальної політики України
ЦСС	центр соціальних служб
Нацсоцслужба	Національна соціальна сервісна служба України
ОДА	обласна державна адміністрація
СЖО	складні життєві обставини
ТГ	територіальна громада
ТЦСО	територіальний центр соціального обслуговування (надання соціальних послуг)
ФСР	фахівець із соціальної роботи
ЦНАП	Центр надання адміністративних послуг
ЦНСП	Центр надання соціальних послуг

ВСТУП

В Україні закладені конституційні засади місцевого самоврядування, ратифікована Європейська хартія місцевого самоврядування, ухвалена низка базових нормативно-правових актів, які створюють правові та фінансові основи діяльності органів місцевого самоврядування¹.

Концепція реформування місцевого самоврядування й територіальних органів виконавчої влади в Україні передбачає передачу більшості повноважень, зокрема із планування політики регіонального розвитку, до компетенції регіональних органів виконавчої влади й органів місцевого самоврядування.

У контексті децентралізації питання щодо планування та впровадження заходів із соціального захисту населення регіону, зокрема організації та надання соціальних послуг населенню як складової політики регіонального розвитку, стали одним із пріоритетних завдань місцевих органів виконавчої влади.

Але на шляху переходу до децентралізованої моделі територіальні громади (далі — ТГ) потребують підтримки, зокрема в розбудові базової інституційної спроможності, плануванні, організації, адмініструванні, моніторингу та оцінці якості соціальних послуг.

Методологія

Аналіз стану організації та надання соціальних послуг у Чернівецькій області (далі — Аналіз) проводився в період з 20 жовтня до 18 грудня 2023 року.

Аналіз підготовлено для представлення результатів стану організації та надання соціальних послуг у Чернівецькій області, ідентифікації надавачів і визначення потреб задля цифровізації процесів і подальшого розроблення рекомендацій, спрямованих на вдосконалення соціальної роботи й розвиток системи надання соціальних послуг для задоволення потреб, зниження рівня незадоволеного попиту на соціальні послуги для Чернівецької області загалом (з урахуванням потреб 52 ТГ Чернівецької області).

Для реалізації мети Аналізу були визначені такі взаємопов'язані завдання:

- аналіз стану надання соціальних послуг жителям Чернівецької області і відповідності організаційної структури ТГ з питань соціального захисту населення системі надання соціальних послуг згідно вимог чинного законодавства шляхом аналізу документів, даних з відкритих джерел тощо, Google-опитувань щодо організації та надання соціальних послуг у регіоні та в 52 ТГ Чернівецької області;
- створення регіональних робочих груп для планування та розвитку системи надання соціальних послуг у Чернівецькій області. Під час формування складу робочої групи враховані принципи гендерної рівності;
- підготовка рекомендацій щодо впровадження інноваційних рішень для підвищення рівня та різноманітності послуг, які надаються у відповідь на кризу та згідно з потребами ТГ, спрямованих на покращення соціальної роботи й розвиток системи надання соціальних послуг для Чернівецької області загалом (з урахуванням потреб жителів 52 ТГ Чернівецької області).

¹ Концепція реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні (схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 1 квітня 2014 року № 333-р)

Аналіз стану організації та надання соціальних послуг у Чернівецькій області здійснено з використанням методу кабінетного аналізу (кабінетного дослідження) шляхом пошуку, систематизації, узагальнення та аналізу інформації з відкритих джерел:

- наявних статистичних даних;
- нормативно-правових актів, програмних документів соціального розвитку;
- соціального паспорту ТГ із соціально-демографічними даними;
- структури та штатного нормативу надавачів соціальних послуг;
- розпоряджень / наказів, які стосуються створення й роботи робочих груп;
- звітів про результати проведення моніторингу та оцінки якості соціальних послуг;
- бюджетів фінансування соціальних послуг;
- внутрішніх документів надавача соціальних послуг (положення, посадових інструкцій, розпорядчих документів, які регламентують навантаження на працівників надавачів соціальних послуг);
- аналітичних документів (звітів про результати проведення визначення потреб населення адміністративно-територіальної одиниці / ТГ у соціальних послугах (за наявності);
- розпоряджень / наказів, які стосуються створення й роботи робочої групи;
- інтернет-ресурсів профільних органів центральної та місцевої влади, органів місцевого самоврядування;
- матеріалів неурядових організацій, публікацій у засобах масової інформації;
- відповідей на запити щодо досліджуваної проблематики тощо.

Для отримання потрібних даних розробили й надіслали до органів місцевої влади й органів місцевого самоврядування 11 форм (запитів) на отримання інформації для проведення кабінетного аналізу (кабінетного дослідження) щодо:

- стану організації та надання соціальних послуг у ТГ — (форма 1);
- соціально-демографічної характеристики області (ТГ) — (форма 3);
- соціально-демографічної характеристики (область) — (форма 3.1);
- стану забезпечення базовими й іншими соціальними послугами (ТГ) — (форма 2);
- стану забезпечення базовими й іншими соціальними послугами (область) — (форма 2);
- стану фінансування сфери соціальних послуг (громада) — (форма 5);
- стану фінансування сфери соціальних послуг (область) — (форма 5.1);
- надавачів соціальних послуг — (форма 7);
- стану виконання повноважень регіонального структурного підрозділу соціального захисту населення у сфері надання соціальних послуг, проведення соціальної роботи — (форма 8);
- діяльності Головного управління Національної соціальної сервісної служби України в Чернівецькій області (далі — ГУ Нацсоцслужби) — (форма 9);
- діяльності обласної Служби у справах дітей — (форма 10);
- діяльності обласного Центру соціальних служб — (форма 11).

Аналіз стану організації та надання соціальних послуг Чернівецької області здійснювався у два етапи.

У межах реалізації першого етапу Чернівецька область за технічної підтримки Громадської організації «Ліга соціальних працівників України» здійснила збір статистичної інформації, адміністративних даних й аналітичних матеріалів щодо стану надання соціальних послуг жителям Чернівецької області загалом та у 52 ТГ Чернівецької області.

Під час реалізації другого етапу Громадська організація «Ліга соціальних працівників України» здійснила аналіз стану організації та надання соціальних послуг, зокрема провела аудит й інвентаризацію ресурсів, наявних статистичних даних, нормативно-правових актів, програмних документів соціального розвитку, соціальних паспортів ТГ Чернівецької області з соціально-демографічними даними, звітів про результати проведення моніторингу та оцінки якості соціальних послуг, бюджетів фінансування соціальних послуг, внутрішніх документів надавача соціальних послуг (положення, посадових інструкцій, розпорядчих документів, які регламентують навантаження на працівників — надавачів соціальних послуг), аналітичних документів (звітів про результати проведення визначення потреб населення адміністративно-територіальної одиниці / ТГ у соціальних послугах (за наявності), розпоряджень / наказів щодо створення й роботи робочої групи, інтернет-ресурсів профільних органів центральної та місцевої влади, органів місцевого самоврядування, матеріалів неурядових організацій, публікацій у засобах масової інформації, відповідей на запити щодо досліджуваної проблематики й підготували аналітичний звіт «Аналіз стану організації та надання соціальних послуг у Чернівецькій області».

Збір, зберігання та аналіз даних Аналізу базувалися на дотриманні етичних стандартів і захисті прав учасників аналізу на засадах добровільності, анонімності й конфіденційності. Матеріали дослідження не містили персональних даних, які б давали змогу ідентифікувати особу респондента. Респонденти й учасники/-ці дали усну поінформовану згоду на участь в аналізі. Розроблення дослідницького інструментарію, проведення дослідження базувалися на принципах гендерної чуйності й концепті надання гендерно чутливих послуг на рівні Чернівецької області.

Для підготовки й узгодження рекомендацій щодо розбудови системи надання соціальних послуг у Чернівецькій області створена робоча група з залученням представників зацікавлених сторін спільноти. Кількісний та якісний склад робочої групи затверджений розпорядженням голови Чернівецької обласної державної адміністрації.

Структура звіту

Звіт складається з Розділу I (вісім підрозділів) і Розділу II (дев'ять підрозділів).

У Розділі I:

- **у підрозділах 1.1 та 1.2** охарактеризований профіль і гендерний профіль Чернівецької області, проаналізовані узагальнені дані щодо: адміністративно-територіального устрою, соціально-демографічної характеристики Чернівецької області й тенденцій у ТГ Чернівецької області;
- **у підрозділі 1.3** охарактеризовані програмні документи розвитку ТГ Чернівецької області щодо розвитку соціальних послуг у громадах. Проаналізовані соціальні проблеми громад і чинники, які їх обумовлюють;
- **у підрозділі 1.4** охарактеризовані узагальнені дані щодо особливостей управління у сферах соціального захисту населення, забезпечення прав дітей і надання соціальних послуг; охарактеризовані основні підходи до адміністрування надання соціальних послуг; відслідко-

вані практики використання інформаційних технологій та офісних програм для оброблення й передавання документів заявників із питань соціального захисту населення до Центрів надання адміністративних послуг (далі — ЦНАП), ведення Реєстру надавачів й отримувачів соціальних послуг; проаналізовані Порядок визначення потреб населення територіальних громад у соціальних послугах і Порядок міжвідомчої взаємодії та співробітництва у ТГ Чернівецької області; визначені механізми залучення недержавних надавачів у систему надання соціальних послуг у ТГ Чернівецької області;

- **у підрозділі 1.5** представлений аналіз забезпечення базовими та спеціалізованими соціальними послугами вразливі групи населення у громадах, охарактеризовано пріоритетні вразливі категорії населення регіонального рівня та рівня ТГ; охарактеризований перелік, обсяг соціальних послуг, що надаються та рівня охоплення даними послугами населення ТГ і їх відповідності потребам вразливих категорій населення, наявних та потенційних надавачів соціальних послуг у громадах;
- **у підрозділі 1.6** надана характеристика та проведений аналіз кадрового, матеріально-технічного, фінансового забезпечення системи надання соціальних послуг на місцевому й регіональному рівнях;
- **у підрозділах 1.7 та 1.8** проаналізовані механізми інформування та комунікації з населенням громад, зокрема, особливості законодавчих підстав щодо здійснення виконавчим органам сільських, селищних, міських рад повноваження щодо інформування населення про перелік соціальних послуг, їхній зміст і порядок їх надання та аналіз стану виконання таких повноважень у 52 ТГ Чернівецької області, визначено основні підстави щодо проведення моніторингу та оцінки якості соціальних послуг у ТГ Чернівецькій області.

До кожного підрозділу Розділу I представлені загальні висновки.

Розділ II охоплює напрями діяльності й заходи щодо підготовки та впровадження інноваційних рішень для підвищення рівня й різноманітності послуг, які надаються у відповідь на кризу та відповідно до потреб жителів ТГ, спрямованих на вдосконалення соціальної роботи й розвиток системи надання соціальних послуг для регіону загалом (з урахуванням потреб кожної ТГ), що дасть змогу в майбутньому забезпечити незадоволений попит жителів ТГ на соціальні послуги.

РОЗДІЛ 1.

Стан організації та надання соціальних послуг

(за результатами кабінетного аналізу)



1.1. Профіль області



Чернівецька область (Буковина) — область у південно-західній частині України. Утворена 7 серпня 1940 року з північної, заселеної здебільшого українцями, частини Буковини й сусідньої частини Бессарабії (з Хотинином). Розташована в межах Карпат, Передкарпаття й Покутсько-Бессарабської височини.

Обласний центр — місто Чернівці. Загальна площа території Чернівецької області — 8 100 км². Населення Чернівецької області — 908 174 особи². Жінки складають понад половину населення області — 53,7 % (487 966 осіб), чоловіки — 46,3 % (420 208 осіб). Міське населення — 359 704 особи, сільське — 548 470 осіб.



До складу Чернівецької області належать три райони (див. Табл. 1.1.1) відповідно до постанови Верховної Ради України від 17 липня 2020 року № 807-ІХ «Про утворення та ліквідацію районів».

Станом на 1 січня 2023 року налічувалися 52 територіальні громади: міських — 11, селищних — 7, сільських — 34. Усього населених пунктів³ — 417.

² Аналіз соціально-демографічних даних станом на 1 січня 2023 року в Чернівецькій області здійснений на підставі наданих Анкет (Google-опитування) і заповнених кожною громадою даних (форма 2) за підписами керівників громад Чернівецької області й даних, наданих Департаментом соціального захисту населення Чернівецької ОДА (форма 2.1)

³ Портал «Децентралізація». — Режим доступу: <https://decentralization.ua/areas/0372>

Таблиця 1.1.1. Адміністративно-територіальний устрій Чернівецької області.

Райони	Усього ТГ у районі	Із них:			Кількість населених пунктів	Кількість населення (осіб)
		Міські	Селищні	Сільські		
Вижницький	9	2	2	5	95	90 716
Чернівецький	33	6	4	23	205	156 058
Дністровський	10	3	1	5	117	654 858

Варто зазначити, що п'ять із 52 громад є **малочисельними**, тобто з кількістю жителів менше ніж п'ять тис. осіб (див. Рис. 1.1.1).

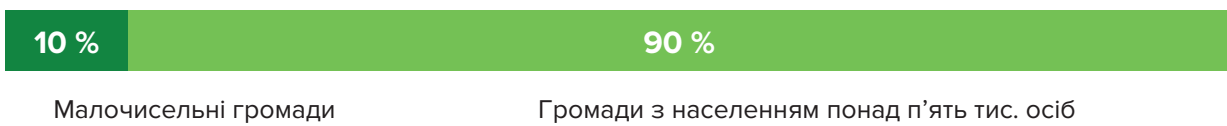


Рисунок 1.1.1. Дані щодо частки малочисельних громад

У складі області **11 міст**, з яких два (Чернівці, Новодністровськ) — обласного значення (див. Табл. 1.1.2) і дев'ять міст районного значення — Вашківці, Вишніця, Герца, Заставна, Кіцмань, Новоселиця, Сокиряни, Сторожинець, Хотин.

Таблиця 1.1.2. Найбільші населені пункти

Міста обласного значення	Територія, км ²	Міста		Райони в містах
		Усього	Зокрема обласного значення	
Чернівецька область	8 100	11	2	3
м. Чернівці	153		1	3
м. Новодністровськ	7,09		1	-

З 417 населених пунктів Чернівецької області села й селища складають більшість — 406 (див. Рис. 1.1.2).

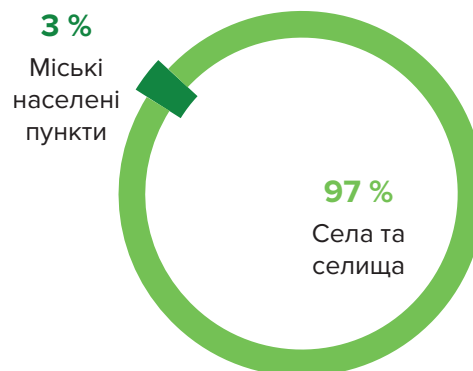


Рисунок 1.1.2. Дані щодо частки селищних і сільських населених пунктів

Дані щодо кількості⁴ старостинських округів, населених пунктів і чисельності населення / жінок наведені в Таблиці 1.1.3.

Таблиця 1.1.3. Демографічні дані в розрізі територіальних громад

№	Назва громади	Кількість населених пунктів	Кількість старостинських округів	Кількість населення (осіб)	
				Усього	Із них: кількість жінок (осіб)
1.	Банилівська сільська ТГ ⁵	4	Інформація відсутня	7 358	Інформація відсутня
2.	Берегометська селищна ТГ	13	3	19 191	11 002
3.	Боянська сільська ТГ	4	1	7 046	3 774
4.	Брусницька сільська ТГ	10	Інформація відсутня	9 259	Інформація відсутня
5.	Ванчиковецька сільська ТГ	10	3	14 875	6 511
6.	Вашківецька міська ТГ	7	Інформація відсутня	12 315	Інформація Відсутня
7.	Вашковецька сільська ТГ	4	Інформація відсутня	4 680	Інформація відсутня
8.	Великокучурівська сільська ТГ	5	2	14 418	7 628
9.	Веренчанська сільська ТГ	7	3	8 662	4 521
10.	Вижницька міська ТГ	10	6	17 000	9 120
11.	Вікнянська сільська ТГ	8	5	5 865	3 036
12.	Волоківська сільська ТГ	4	2	7 106	3 766
13.	Герцаївська міська ТГ	12	7	18 979	9 552
14.	Глибоцька селищна ТГ	9	6	19 100	10 100
15.	Горішньошеровецька сільська ТГ	4	4	6 632	3 476
16.	Заставнівська міська ТГ	3	2	9 785	5 440
17.	Кадубовецька сільська ТГ	6	5	8 842	4 843
18.	Кам'янецька сільська ТГ	4	2	10 200	5 500
19.	Кам'янська сільська ТГ	7	2	10 744	5 534
20.	Карапчівська сільська ТГ	2	1	4 335	2 309
21.	Кельменецька селищна ТГ	26	17	33 610	18 346
22.	Кіцманська міська ТГ	11	8	21 171	11 535
23.	Клішківецька сільська ТГ	12	6	15 811	8 361
24.	Конятинська сільська ТГ	10	2	4 698	2 303
25.	Кострижівська селищна ТГ	5	2	4 300	2 231
26.	Красноільська селищна ТГ	2	Інформація відсутня	11 221	Інформація відсутня

4 Аналіз соціально-демографічних даних станом на 1 січня 2023 року в Чернівецькій області здійснений на підставі наданих Анкет (Google-опитування) і заповнених кожною громадою даних (форма № 2) за підписами керівників громад Чернівецької області.

5 Портал «Децентралізація». — Режим доступу: <https://decentralization.ua/areas/0372>

№	Назва громади	Кількість населених пунктів	Кількість старостинських округів	Кількість населення (осіб)	
				Усього	Із них: кількість жінок (осіб)
27.	Лівинецька сільська ТГ	7	Інформація відсутня	6 679	Інформація відсутня
28.	Магальська сільська ТГ	5	1	11 416	5 893
29.	Мамаївська сільська ТГ	12	6	21 100	11 703
30.	Мамалигівська сільська ТГ	8	Інформація відсутня	11 863	Інформація відсутня
31.	Недобоївська сільська ТГ	7	5	12 522	6 679
32.	Неполоковецька селищна ТГ	6	2	7 438	3 283
33.	Новодністровська міська ТГ	1	0	10 800	5 700
34.	Новоселицька міська ТГ	14	10	28 125	15 180
35.	Острицька сільська ТГ	10	4	14 434	7 522
36.	Петровецька сільська ТГ	3	1	8 604	4 646
37.	Путильська селищна ТГ	18	Інформація відсутня	11 289	Інформація відсутня
38.	Рукшинська сільська ТГ	6	3	6 831	3 656
39.	Селятинська сільська ТГ	10	2	4 709	2 108
40.	Сокирянська міська ТГ	25	15	36 200	19 800
41.	Ставчанська сільська ТГ	5	4	6 533	3 371
42.	Сторожинецька міська ТГ	17	11	42 434	21 669
43.	Сучевенська сільська ТГ	6	2	8 389	4 760
44.	Тарашанська сільська ТГ	5	2	7 787	4 000
45.	Тереблеченська сільська ТГ	5	3	6 311	3 426
46.	Топорівська сільська ТГ	4	3	12 313	6 545
47.	Усть-Путильська сільська ТГ	13	3	5 294	2 641
48.	Хотинська міська ТГ	11	3	17 800	10 200
49.	Чагорська сільська ТГ	4	2	11 402	5 930
50.	Чернівецька міська ТГ	3	0	269 400	148 200
51.	Чудейська сільська ТГ	5	3	15 445	7 777
52.	Юрковецька сільська ТГ	8	8	10 965	5 656

У двох ТГ — Чернівецькій міській і Новодністровській міській — не створені старостинські округи, до їхнього складу належать три й один населені пункти відповідно.

Державну виконавчу владу в області представляють Чернівецька обласна державна адміністрація, самоврядування — Чернівецька обласна рада.

Поштові реквізити Чернівецької обласної державної адміністрації та Чернівецької обласної ради: 58000, м. Чернівці, вул. Михайла Грушевського, 1.

1.2. Соціально-демографічна характеристика населення Чернівецької області

Відповідно до Закону України від 17 січня 2019 року № 2761-VIII «Про соціальні послуги» до повноважень рад територіальних громад належить низка завдань, зокрема визначення потреб населення адміністративно-територіальної одиниці / територіальної громади в соціальних послугах, здійснення заходів для виявлення вразливих груп населення й осіб / сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах (далі — СЖО) тощо.

Місцеві органи соціального захисту населення щороку мають здійснювати визначення потреб населення у соціальних послугах для планування заходів щодо їх надання на короткостроковий період шляхом збору, узагальнення та аналізу даних за відповідними формами (пункт 1 розділу III наказу Міністерства соціальної політики від 19 квітня 2023 року № 130-Н «Про затвердження Порядку визначення потреб населення адміністративно-територіальної одиниці / територіальної громади у соціальних послугах»). Також один раз на три роки у період з 1 січня до 15 червня, ТГ варто здійснювати збирання, узагальнення та аналіз даних щодо соціально-демографічної ситуації у територіальній громаді та кількості осіб / сімей, які належать до вразливих груп населення за відповідною формою (пункт 1 розділу II цього наказу).

Відповідно до вимог зазначеного наказу Міністерства соціальної політики України (далі — Мінсоцполітики) громадам, які мали інформацію щодо соціально-демографічної ситуації в територіальній громаді й кількості осіб / сімей, які належать до вразливих груп населення або перебувають у складних життєвих обставинах, потрібно її доопрацювати, а громадам, які не мали такої інформації — підготувати.

Ця інформація в розрізі старостинських округів із гендерно дезагрегованими даними може міститися в загальному Паспорті або Соціальному Паспорті громади.

Паспорт громади має систематизувати дані, які характеризують актуальну інформацію про ресурси й соціальні особливості громади, адміністративно-територіальний устрій, демографічний стан, гендерні аспекти, рівень зайнятості / безробіття, інфраструктури, житлово-комунальне господарство, громадські й релігійні організації, місцеве самоврядування та бюджет, а також ризики, з якими стикаються жителі громади.

Ці документи є дієвими інструментами для якісного планування розвитку громади й соціальних послуг, розв'язання проблемних питань, залучення інвесторів, грантодавців, донорів. Паспорт затверджується розпорядчим документом і розміщується на офіційному сайті громади.

Джерелом аналізу соціально-демографічних даних населення Чернівецької області стали Анкети (Google-опитування), отримані від 45 ТГ (окрім Банилівської, Брусницької, Вашківецької, Вашковецької, Красноільської, Лівинецької, Путильської громад), 52 заповнені форми 2 за підписами керівників ТГ Чернівецької області та зведена інформація за областю (форма 2.1), надана Департаментом соціального захисту населення Чернівецької обласної державної адміністрації (далі — ОДА).

Кожна ТГ надала дані за категоріями щодо кількості осіб / сімей (див. Табл. 1.2.1), які належать до вразливих груп населення або перебувають у складних життєвих обставинах, й отримують соціальні послуги за місцем проживання (див. Рис. 1.2.1, Рис. 1.2.2).

Таблиця 1.2.1. Дані за категоріями щодо кількості вразливих груп населення, за якими зібрана інформація в розрізі ТГ

№	Назва громади	Кількість категорій вразливих груп населення, за якими зібрані дані у ТГ	Кількість категорій вразливих груп населення, за якими дані відсутні або дорівнюють «0»
1.	Банилівська сільська ТГ	14	29
2.	Берегометська селищна ТГ	29	14
3.	Боянська сільська ТГ	19	24
4.	Брусницька сільська ТГ	1	42
5.	Ванчиновецька сільська ТГ	10	33
6.	Вашківецька міська ТГ	12	31
7.	Вашковецька сільська ТГ	10	33
8.	Великокучурівська сільська ТГ	16	27
9.	Веренчанська сільська ТГ	21	22
10.	Вижницька міська ТГ	28	15
11.	Вікнянська сільська ТГ	12	31
12.	Волоківська сільська ТГ	12	31
13.	Герцаївська міська ТГ	25	18
14.	Глибоцька селищна ТГ	16	27
15.	Горішньошеровецька сільська ТГ	11	32
16.	Заставнівська міська ТГ	15	28
17.	Кадубовецька сільська ТГ	21	22
18.	Кам'янецька сільська ТГ	21	22
19.	Кам'янська сільська ТГ	10	33
20.	Карапчівська сільська ТГ	10	33
21.	Кельменецька селищна ТГ	16	27
22.	Кіцманська міська ТГ	19	24
23.	Клішківецька сільська ТГ	23	20
24.	Конятинська сільська ТГ	16	27
25.	Кострижівська селищна ТГ	17	26
26.	Красноільська селищна ТГ	9	34
27.	Лівинецька сільська ТГ	15	28
28.	Магальська сільська ТГ	18	25
29.	Мамаївська сільська ТГ	13	30
30.	Мамалигівська сільська ТГ	12	31
31.	Недобоївська сільська ТГ	19	24
32.	Неполоковецька селищна ТГ	11	32

№	Назва громади	Кількість категорій вразливих груп населення, за якими зібрані дані у ТГ	Кількість категорій вразливих груп населення, за якими дані відсутні або дорівнюють «0»
33.	Новодністровська міська ТГ	18	25
34.	Новоселицька міська ТГ	24	19
35.	Острицька сільська ТГ	21	22
36.	Петровецька сільська ТГ	14	29
37.	Путильська селищна ТГ	10	33
38.	Рукшинська сільська ТГ	13	30
39.	Селятинська сільська ТГ	6	37
40.	Сокирянська міська ТГ	8	35
41.	Ставчанська сільська ТГ	7	36
42.	Сторожинецька міська ТГ	24	19
43.	Сучевенська сільська ТГ	0	43
44.	Тарашанська сільська ТГ	16	27
45.	Тереблеченська сільська ТГ	19	24
46.	Топорівська сільська ТГ	13	30
47.	Усть-Путильська сільська ТГ	18	25
48.	Хотинська міська ТГ	23	20
49.	Чагорська сільська ТГ	13	30
50.	Чернівецька міська ТГ	14	29
51.	Чудейська сільська ТГ	21	22
52.	Юрковецька сільська ТГ	13	30

Усі ТГ Чернівецької області **не надали в повному обсязі** інформацію щодо кількості осіб / сімей, які належать до вразливих груп населення, й осіб / сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах. Наприклад: Сучевенська сільська ТГ не надала жодних даних, Брусницька сільська ТГ надала дані лише за однією категорією, Берегометська селищна ТГ надала дані за 29 категоріями.

Також ТГ надали інформацію, що кількість осіб вразливих груп населення дорівнює «0». Селятинська сільська ТГ надала дані лише за шістьма категоріям, за однією категорією інформація відсутня, а за 36 — дорівнює «0». Такі показники свідчать як про відсутність осіб / сімей цієї категорії, так і про відсутність інформації щодо неї (майже не можливо, щоб у ТГ кількість осіб категорії «Особи старшого віку й одинокі непрацездатні особи» дорівнювалася «0»).

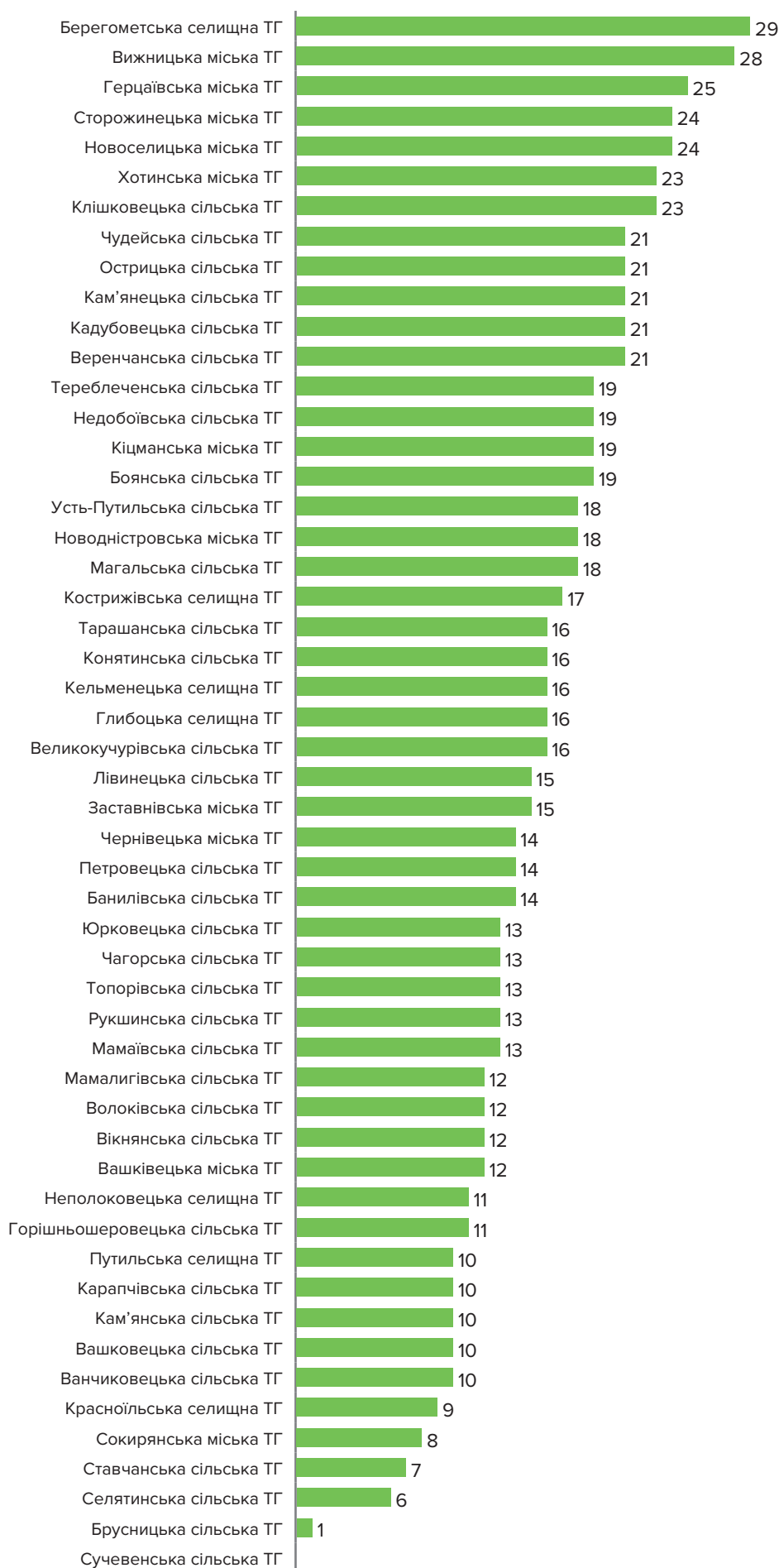


Рисунок 1.2.1. Кількість за категоріями вразливих груп населення, за якими зібрані дані у ТГ

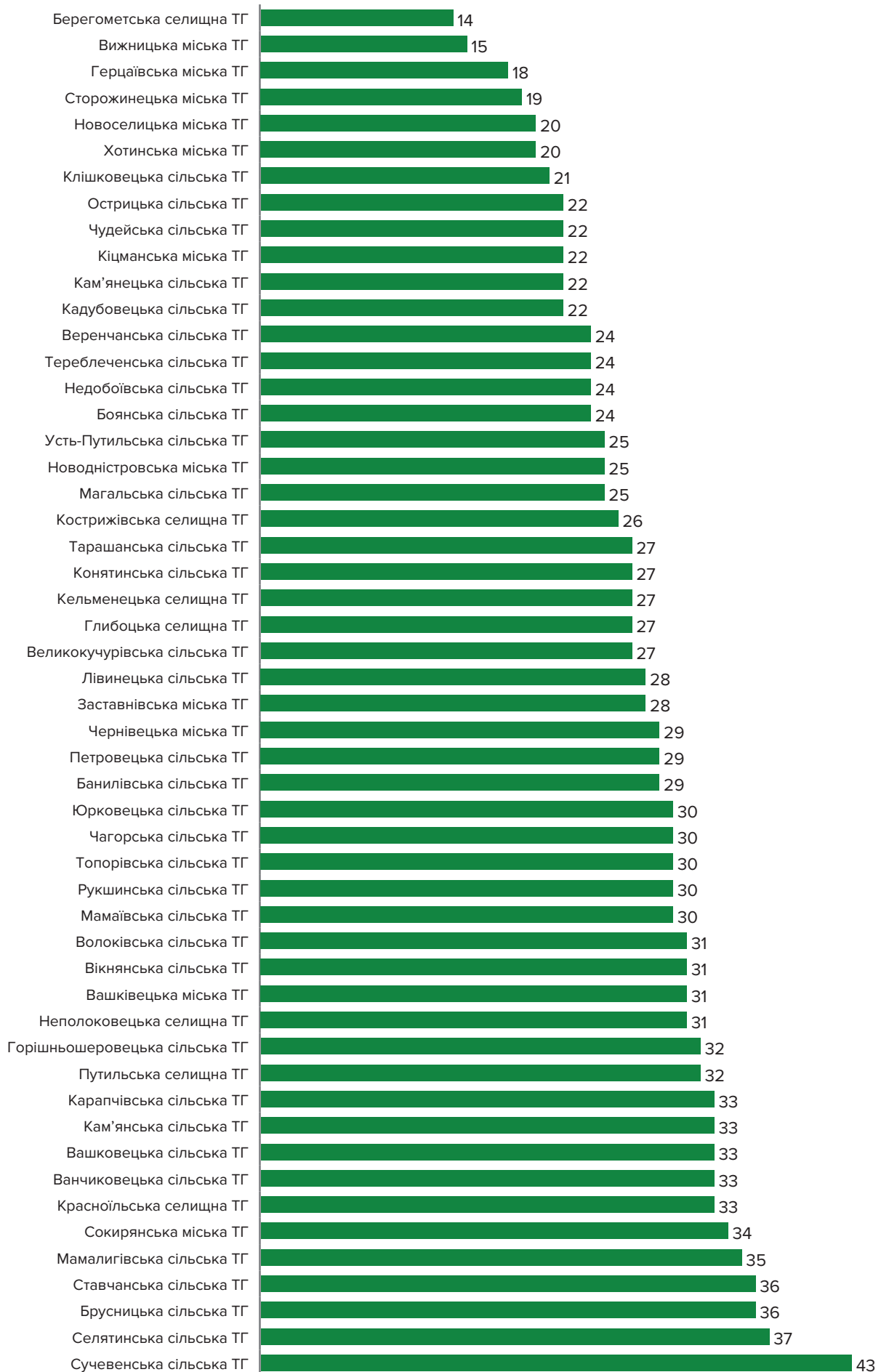


Рисунок 1.2.2. Кількість за категоріями вразливих груп населення, за якими дані відсутні або дорівнюють «0»

Тож можна зазначити, що більшість територіальних громад роботу щодо збирання, узагальнення й аналізу даних щодо кількості осіб / сімей, які належать до вразливих груп населення, або не проводять, або керівники громад поставилися до участі у проєкті формально й не надали відповідні дані.

Водночас є окремі категорії осіб / сімей, які належать до вразливих груп населення, за якими є дані в більшості громад Чернівецької області, а саме:

- ▶ внутрішньо переміщені особи;
- ▶ діти, які перебувають на обліку служби у справах дітей як такі, які перебувають у складних життєвих обставинах;
- ▶ особи з числа учасників антитерористичної операції та особи, які брали участь у заходах, необхідних для забезпечення оборони України, захисту безпеки населення та інтересів держави у зв'язку з повномасштабною війною Російської Федерації проти України;
- ▶ діти з інвалідністю;
- ▶ діти-сироти й діти, позбавлені батьківського піклування;
- ▶ особи старшого віку;
- ▶ повнолітні особи з інвалідністю.

Детальніший аналіз показав:

- ▶ **облік осіб / сімей за категорією «Внутрішньо переміщені особи» ведуть у 51 ТГ** області (див. Рис. 1.2.3). Інформацію не надала Сучевенська ТГ;
- ▶ **облік осіб / сімей за категорією «Особи з числа учасників антитерористичної операції та особи, які брали участь у заходах, необхідних для забезпечення оборони України, захисту безпеки населення та інтересів держави у зв'язку з повномасштабною війною Російської Федерації проти України» ведуть у 50 громадах** області. Інформацію не надала Сучевенська ТГ. Кількість осіб за цією категорією **дорівнює «0» у Красноільській ТГ**;
- ▶ **облік осіб / сімей за категорією «Діти з інвалідністю» ведуть у 50 громадах** області. Інформацію не надали Ванчиковецька й Сучевенська ТГ;
- ▶ **облік осіб / сімей за категорією «Особи старшого віку» ведуть у 50 громадах** області. Інформацію не надали Брусницька й Сучевенська ТГ;
- ▶ **облік осіб за категорією «Повнолітні особи з інвалідністю» ведуть у 50 громадах** області. Інформацію не надали Брусницька й Клішковицька ТГ;
- ▶ **облік осіб / сімей за категорією «Діти, які перебувають на обліку служби у справах дітей як такі, що перебувають у складних життєвих обставинах» ведуть у 48 ТГ** області. Інформацію не надали Кадубовецька, Карапчівська, Кам'янська, Сучевенська ТГ;



Рисунок 1.2.3. Дані щодо обліку осіб за категорією «Внутрішньо переміщені особи»

- ▶ **облік осіб / сімей за категорією «Діти-сироти й діти, позбавлені батьківського піклування» ведуть у 48 громадах області. Дані відсутні у Сучевенській, Кам'янській, Тарашанській ТГ. Кількість дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, дорівнює «0» у Карапчівській ТГ.**

Варто зазначити, що всі ТГ не здійснюють повний облік даних осіб / сімей, які належать до вразливих груп населення. За трьома категоріям осіб / сімей облік не веде жодга ТГ (див. Рис. 1.2.4), а збір даних за категорією «Особи, які постраждали від домашнього насильства» проводять 36 громад. Тобто в кожній ТГ наявні різні дані за категоріями осіб / сімей, які належать до вразливих груп населення.



Рисунок 1.2.4. Дані щодо обліку за категоріями осіб / сімей, які належать до вразливих груп населення

Сучасна демографічна ситуація в Чернівецькій області склалася під впливом розвитку інфраструктури населених пунктів громади, природного й механічного руху населення.

Станом на 1 січня 2023 року чисельність наявного населення Чернівецької області⁶ становить 908 174 особи, зокрема міського — 359 704 особи, сільського — 548 470 осіб (див. Рис. 1.2.5). Міського населення 39,6 % (в Україні — 69,41 %), сільського населення 60,4 % (в Україні — 30,59 %).

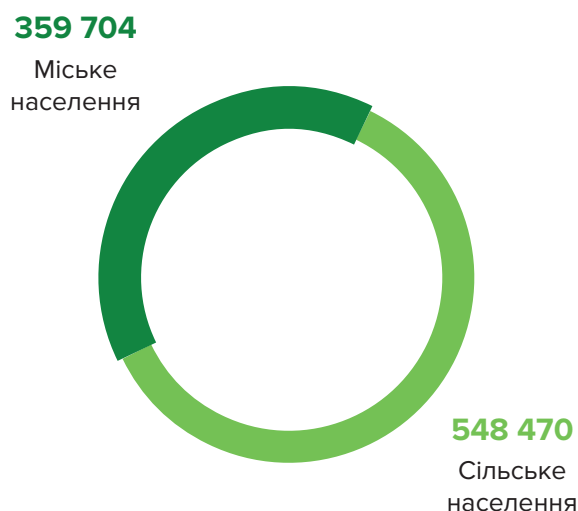


Рисунок 1.2.5. Розподіл населення за місцем проживання

Демографічна ситуація в Чернівецькій області містить ризики для майбутнього розвитку її територій. Це пов'язано здебільшого зі скороченням природного приросту населення, незбалансованістю у співвідношенні між чоловіками й жінками, диспропорцією вікових груп (див. Рис. 1.2.6), що є фактором стримування для відтворення населення, поступово призводить до скорочення чисельності осіб працездатного віку та складає 31,5 % (286 282 особи), за даними 43 громад.

Водночас кількість осіб, які працюють — 83 219 (29 %) (дані надані 27 громадами), а безробітних, які зареєстровані в центрі зайнятості — 1 967 осіб (0,69 %) (дані надані 28 громадами), гендерно дезагреговані дані цієї категорії відсутні. Майже третина працездатного населення офіційно не зайняте.

Загальна чисельність населення області — 908 174 осіб

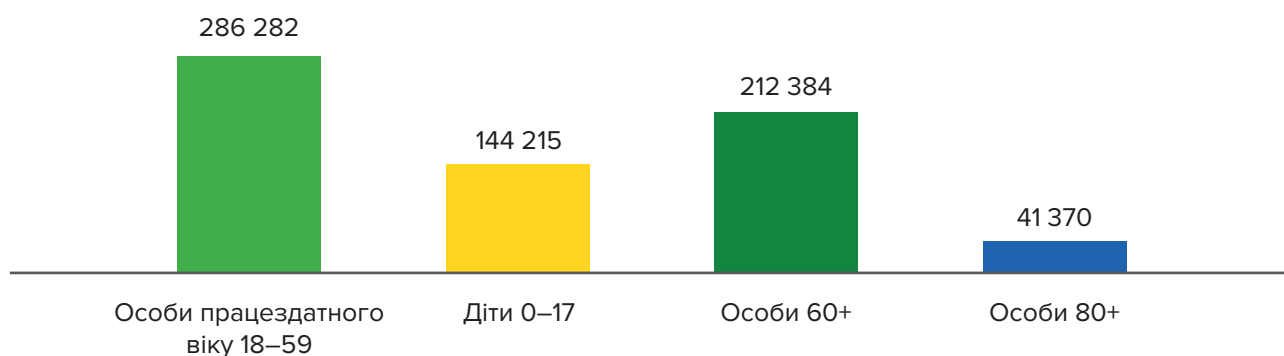


Рисунок 1.2.6. Розподіл населення за віком

В області з населенням 908 174 особи жіночого населення — 487 966 осіб, чоловічого — 420 208 осіб.

Варто зазначити, що у структурі населення Чернівецької області жіноче населення на 7,6 % перевищує чоловіче — як серед міського і сільського населення (див. Рис. 1.2.7), так і серед вікових груп. Особливо у віковій групі 60–80 років частка чоловіків значно зменшується.

⁶ Дані, надані Департаментом соціального захисту населення Чернівецької ОДА (форма 2.1), можуть бути некоректними через відсутність відповідних даних у всіх територіальних громадах Чернівецької області



Рисунок 1.2.7. Гендерний розподіл населення області

У структурі загальної чисельності населення Чернівецької області частка дитячого населення у віці від 0 до 17 років складає 15,9 % (див. Рис. 1.2.8). З 144 215 дітей: дівчат — 72 840, хлопців — 71 375, за даними 40 громад.

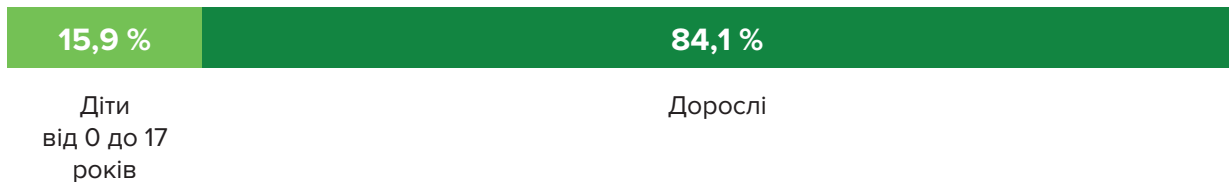


Рисунок 1.2.8. Дані щодо частки дитячого населення

Більше четвертої частини населення області (27,9 %) складають люди старшого віку — 253 754 осіб (дані надані 38 ТГ). З них: 60+ — 212 384 осіб, у віці 80 років і старше — 41 370 осіб. Кількість одиноких осіб, які потребують стороннього догляду — 1 325 (див. Рис. 1.2.9), за даними 29 ТГ.

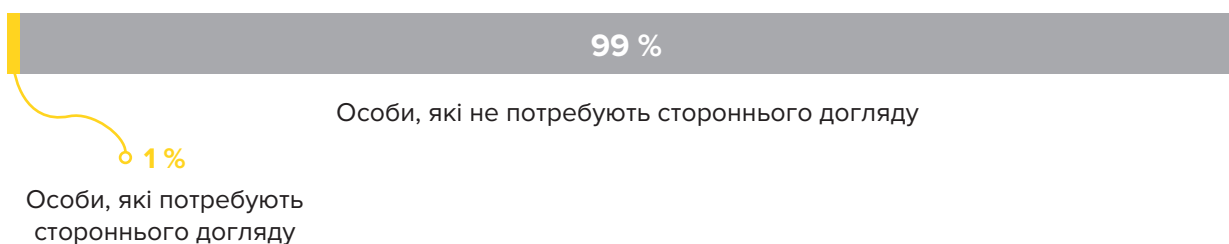


Рисунок 1.2.9. Дані щодо частки одиноких осіб, які потребують стороннього догляду

Зокрема, спостерігаємо стійкий період демографічного старіння сільського населення, а отже, зростання чисельності осіб старшого віку.

В обох вікових групах, 60+ і 80+, значно переважає чисельність жінок (див. Рис.1.2.10) і складає 158 339 осіб (57,97 %) — 12 989 і 29 250 відповідно, чоловіків — 95 415 (42,03 %) — 83 295 і 1 120 відповідно, за даними 38 громад.

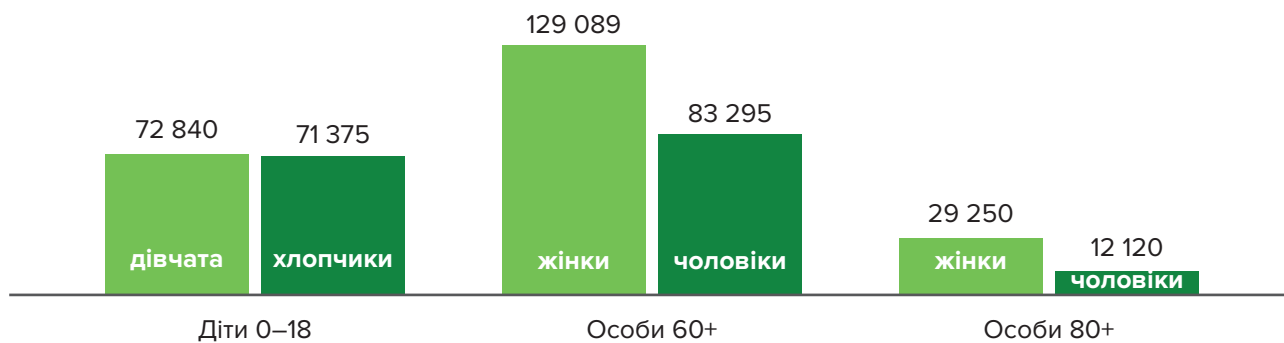


Рисунок 1.2.7. Гендерно-демографічна структура населення області

2022 року кількість народжених суттєво більша, ніж померлих (див. Табл. 1.2.2), за даними 40 громад. Висновок щодо динаміки збільшення чисельності області може бути недостовірним через відсутність даних ще 12 громад.

Таблиця 1.2.2. Природний приріст населення за 2022 рік

Кількість народжених	7 726
Кількість померлих	5 044
Кількість померлих дітей у віці до 1 року	15

Міграція населення також є важливим чинником формування чисельності населення. У зв'язку з розв'язанням збройного конфлікту на сході країни та повномасштабною війною Російської Федерації проти України розпочалася евакуація, переміщення населення до інших регіонів України й за кордон.

Від початку повномасштабного вторгнення Російської Федерації Чернівецька область⁷ прийняла понад 108 тис. внутрішньо переміщених осіб (далі — ВПО). Уживають заходів щодо забезпечення надання належного рівня соціального захисту й підтримки внутрішньо переміщених осіб.

Викликом для громад стала адаптація та соціальна інтеграція внутрішньо переміщених осіб у місцеві громади. Станом на 1 січня 2023 року прихисток отримали 78 938 внутрішньо переміщених осіб, серед яких є особи з інвалідністю (одна громада не надала інформацію). З них жінок ВПО — 39 367 осіб, чоловіків — 19 815, дітей — 19 756.

В області проживає 10 409 осіб із числа учасників антитерористичної операції та осіб, які брали участь у заходах, необхідних для забезпечення оборони України, захисту безпеки населення та інтересів держави у зв'язку з повномасштабною війною Російської Федерації проти України (дані надані 50 громадами).

Сімей, у яких дітей виховують неповнолітні одинокі матері (батьки) — 72 (дані надані 16 громадами).

Кількість осіб / сімей, які також належать до вразливих категорій населення або перебувають у складних життєвих обставинах, наведені на Рисунок 1.2.9.

⁷ Програма економічного і соціального розвитку Чернівецької області на 2022 рік



Рисунок 1.2.9. Кількість осіб / сімей, які належать до вразливих груп населення або перебувають у складних життєвих обставинах

Кількість дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, і дітей, влаштованих до закладів інституційного догляду та виховання дітей, наведена в Таблиці 1.2.3.

Таблиця 1.2.3. Дані щодо кількості дітей / сімей вразливих категорій

Категорія	Кількість дітей / сімей	Кількість громад, які надали інформацію
Кількість дітей, які перебувають на обліку служби у справах дітей як такі, що перебувають у складних життєвих обставинах	1 111	48 громад
Кількість сімей, у яких дітей відібрано в батьків без позбавлення їх батьківських прав на підставі рішення суду	30	Дев'ять громад
Кількість сімей, з яких дітей влаштовано в сім'ї патронатних вихователів	28	Вісім громад
Кількість сімей, у яких батьків поновлено в батьківських правах	14	Сім громад
Кількість сімей, де триває процес розлучення	150	17 громад
Кількість дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування	965	49 громад
Сім'ї, діти з яких влаштовані до закладів інституційного догляду та виховання дітей	85	19 громад

Кількість складених адміністративних протоколів, передбачених статтею 184 (Невиконання батьками або особами, що їх замінюють, обов'язків щодо виховання дітей) Кодексу України про адміністративні правопорушення — 322 (дані надані 18 громадами).

Кількість осіб, які постраждали від домашнього насильства — 1 031 (дані надані 36 громадами), жінок — 734, чоловіків — 173, дітей — 110. Водночас жодну особу не направили для проходження програми для кривдників.

Кількість сімей, у яких діти систематично самовільно залишають місце проживання — шість (дані надані шістьма громадами), «0» сімей цієї категорії вказали 36 громад, інформація відсутня в 10 громадах.

Сім'ї, в яких діти систематично без поважних причин не відвідують заклади освіти — п'ять (дані надані трьома громадами), «0» сімей цієї категорії вказали 37 громад, інформація відсутня у 12 громадах.

У зв'язку з деінституціалізацією дитячих інтернатних закладів пріоритетними в короткостроковій перспективі мають стати потреби дітей, які перебувають в інтернатних закладах і повертатимуться до ТГ області, сімей, які виховують дітей із порушеннями розвитку або ризиком отримання таких порушень, зокрема в умовах воєнного стану, кількість таких сімей може збільшитися.

Варто зазначити, що облік дітей з інвалідністю й повнолітніх осіб з інвалідністю також ведуть не всі громади, гендерно дезагреговані дані цієї категорії відсутні (див. Табл. 1.2.4).

Таблиця 1.2.4. Дані щодо кількості дітей / осіб з інвалідністю

Категорія	Кількість дітей / осіб	Кількість громад, які надали інформацію
Кількість дітей з інвалідністю	4 192	50 громад
Кількість дітей із тяжкими захворюваннями, порушеннями, травмами, станами (зокрема до встановлення інвалідності)	57	Сім громад
Кількість дітей, які потребують паліативного догляду	65	П'ять громад
Кількість дітей з особливими освітніми потребами	1846	29 громад
Кількість повнолітніх осіб з інвалідністю	23 086	37 громад
Кількість повнолітніх недездатних осіб, яким не призначено опікуна	46	Чотири громади

Інформація щодо кількості дітей з інвалідністю, які потребують раннього втручання, реабілітації, у ТГ Чернівецької області відсутня.

Варто зазначити, що у громадах Чернівецької області проживає певна кількість ВІЛ-інфікованих осіб, осіб, хворих на туберкульоз, осіб із порушеннями психіки й поведінки, пов'язаними з уживанням усіх груп психоактивних речовин, осіб із залежністю від азартних ігор, дітей із порушеннями психіки й поведінки, пов'язаними з уживанням наркотичних речовин, дітей із порушеннями психіки й поведінки, пов'язаними з уживанням алкоголю (див. Табл. 1.2.5).

Таблиця 1.2.5. Дані щодо кількості дітей / осіб із порушеннями здоров'я

Категорія	Кількість дітей / осіб	Кількість громад, які надали інформацію
Кількість ВІЛ-інфікованих осіб	304 Жінок — 134, чоловіків — 170, дітей — 110	7 громад
Кількість осіб, хворих на туберкульоз	212 Жінок — 87, чоловіків — 118, дітей — 7	15 громад

Категорія	Кількість дітей / осіб	Кількість громад, які надали інформацію
Кількість осіб із порушеннями психіки й поведінки, пов'язаними з уживанням усіх груп психоактивних речовин	3 179 Повнолітніх осіб — 236, дітей — 2319	7 громад

Висновки

Відповідно до вимог наказу Міністерства соціальної політики від 19 квітня 2023 року № 130-Н «Про затвердження Порядку визначення потреб населення адміністративно-територіальної одиниці / територіальної громади у соціальних послугах» громадам, які мали інформацію щодо соціально-демографічної ситуації в територіальній громаді й кількості осіб / сімей, які належать до вразливих груп населення або перебувають у складних життєвих обставинах, потрібно її доопрацювати, а громадам, які не мали такої інформації — підготувати.

Також варто зазначити: отримані соціально-демографічні дані населення свідчать про те, що вагомий сегмент у структурі населення ТГ Чернівецької області складають соціально-демографічні групи, вразливі у реалізації своїх прав, які відповідно до законодавства потребують надання соціальних послуг.

Аналіз цих пільгових категорій вразливих груп населення й осіб / сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах, кожної громади показав:

- дані за категоріями вразливих груп населення й осіб/сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах, у громадах або відсутні (що свідчить про відсутність системної роботи щодо збору, узагальнення та аналізу зазначених показників), або інформація надана формально;
- жодна громада Чернівецької області не надала інформацію в повному обсязі щодо кількості осіб / сімей, які належать до вразливих груп населення або перебувають у складних життєвих обставинах;
- не за кожною категорією вразливих груп населення й осіб / сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах, надані гендерно дезагреговані дані.

Отже, узагальнені дані за категоріями осіб / сімей, які належать до вразливих груп населення Чернівецької області, потребують уточнення у зв'язку з відсутністю повної інформації від усіх 52 громад.

Відсутність соціально-демографічних даних у громадах області в майбутньому унеможливить:

- ефективне планування розвитку громади;
- розвиток соціальних послуг;
- здійснення якісного аналізу стану надання соціальних послуг;
- якісного проведення оцінки потреб населення в соціальних послугах;
- проведення заходів щодо соціальної підтримки вразливих груп населення й осіб / сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах.

1.3. Характеристика програмних документів розвитку громад щодо розвитку соціальних послуг у громадах.

Соціальні проблеми громад і чинники, які їх обумовлюють

Найкращі передумови для реалізації політики у сфері надання соціальних послуг складаються тоді, коли такі заходи заплановані. Цілісна система соціального планування формується з елементів стратегічного, середньострокового й короткострокового планування.

Базовим документом для визначення пріоритетів розвитку ТГ є стратегія розвитку. Це документ, який визначає стратегічні й оперативні цілі, індикатори (показники) їх досягнення, пріоритети та завдання для сталого економічного й соціального розвитку громади на довгостроковий період (7 років). Саме у стратегії розвитку громади визначають фундаментальне бачення її процвітання у майбутньому. В основі зазначеного документа перебуває людина з її потребами, що зумовлює фокусування уваги на соціальних послугах, які забезпечують базові людські потреби⁸.

Стаття 27 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» визначає власні повноваження виконавчих органів сільських, селищних, міських рад у сфері соціально-економічного й культурного розвитку, планування та обліку, до яких, зокрема, належать:

- підготовка програм соціально-економічного й культурного розвитку сіл, селищ, міст, цільових програм з інших питань самоврядування, подання їх на затвердження ради, організація їх виконання; подання раді звітів про хід і результати виконання цих програм;
- забезпечення складання балансів фінансових, трудових ресурсів, грошових доходів і видатків, необхідних для управління соціально-економічним і культурним розвитком відповідної території;
- подання до районних, обласних рад необхідних показників і внесення пропозицій до програм соціально-економічного й культурного розвитку районів й областей, а також до планів підприємств, установ та організацій незалежно від форм власності, розташованих на відповідній території, з питань, пов'язаних із соціально-економічним і культурним розвитком території, задоволенням потреб населення.

Стаття 11 Закону України «Про соціальні послуги» передбачає, що до повноважень:

- Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій належать, зокрема, затвердження, забезпечення фінансування та виконання регіональних програм у частині забезпечення потреб осіб / сімей у соціальних послугах, розроблених за результатами визначення потреб населення адміністративно-територіальної одиниці / територіальної громади в соціальних послугах (частина третя);
- районних, районних у містах Києві та Севастополі державних адміністрацій, виконавчих органів міських рад міст обласного значення, рад об'єднаних територіальних громад належать, зокрема, затвердження, забезпечення фінансування та виконання регіональних програм у частині забезпечення потреб осіб / сімей у соціальних послугах, розроблених за результатами визначення потреб населення адміністративно-територіальної одиниці / територіальної громади в соціальних послугах (частина четверта).

⁸ Малиняк Б. Планування та використання коштів місцевих бюджетів на соціальні послуги: алгоритм для органів місцевого самоврядування та приватних надавачів соціальних послуг. К., 2020. 30 с. — Режим доступу: [https://sos-ukraine.org/wp-content/uploads/2022/05/malynyak_planuvannya-ta-vykorystannya-koshtiv-miscevyh-byudzhetiv-na-soczialni-poslugy_compressed.pdf](https://sos-ukraine.org/wp-content/uploads/2022/05/malynyak_planuvannya-ta-vykorystannya-koshtiv-miscevyh-byudzhetyh-byudzhetiv-na-soczialni-poslugy_compressed.pdf)

Аналіз показав, що основними соціальними проблемами, які є актуальними у громадах та які створюють чинники, що можуть зумовити складні життєві обставини, є міграція населення, низька фінансова спроможність громад, старіння населення, безпека населення, проблеми зайнятості населення / відсутність робочих місць, уживання психоактивних речовин й алкоголізм (див. Рис. 1.3.1.). Найбільшим чинником, який призвів до потрапляння вразливих груп населення громади у складні життєві обставини, ТГ зазначали саме повномасштабну війну, яка спричинила внутрішнє переміщення людей країною. За час повномасштабного вторгнення зруйновані об'єкти житлового фонду, об'єкти критичної інфраструктури (котельні й централізовані пункти теплопостачання тощо).

Водночас є специфічні соціальні проблеми, які будуть створювати ті чи інші чинники, що можуть зумовити складні життєві обставини та впливати на створення / розвиток відповідних соціальних послуг у конкретній ТГ та в регіоні загалом.



Рисунок 1.3.1. Основні соціальні проблеми у ТГ Чернівецької області

Основною ознакою розроблення стратегії розвитку громади є орієнтація на потреби та інтереси людей, тому насамперед потрібно визначити потреби населення громади в соціальних послугах: створити соціальний портрет громади, проаналізувати її соціально-демографічні характеристики, сильні сторони й потреби; «почути голоси» різних груп жителів ТГ щодо розвитку необхідної підтримки та соціальних послуг; перевірити доступність соціальних послуг і наявну координацію та взаємодоповнюваність між їхніми надавачами й надавачами освітніх, медичних, адміністративних та інших послуг.

Під час аналізу встановлено, що у стратегічних документах 18 ТГ (35 %) відсутні операційні цілі, завдання стосовно надання соціальних послуг (див. Рис. 1.3.2.).

Відсутні операційні цілі, завдання стосовно надання соціальних послуг у стратегічних документах у: Боянській, Герцаївській, Глибоцькій, Заставнівській, Кам'янецькій, Карапчівській, Лівинецькій, Мамаївській, Новодністровській, Острицькій, Селятинській, Сучевенській, Тарашанській, Топорівській, Усть-Путильській, Хотинській, Чагорській, Чудейській ТГ.

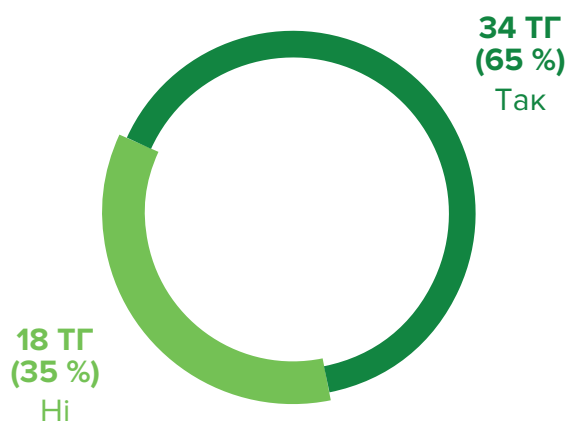


Рисунок 1.3.2. Інформація про наявність операційних цілей, завдань стосовно надання соціальних послуг у стратегічних документах ТГ

Наприклад, у стратегіях розвитку громад є такі цілі, завдання стосовно надання соціальних послуг (див. Рис. 1.3.3).



Рисунок 1.3.3. Приклади цілей, завдань стосовно надання соціальних послуг зазначених у стратегіях розвитку громад

Показник розроблення місцевих програм забезпечення потреб населення в соціальних послугах у громадах у порівнянні зі стратегіями розвитку громад ще нижчий. Тільки в 20 ТГ (38 %) розроблені такі місцеві програми, а 32 ТГ (62 %) їх не мають (див. Рис. 1.3.4).

Відсутні розроблені місцеві програми забезпечення потреб населення у соціальних послугах у Берегометській, Боянській, Ванчиновецькій, Вашківцецькій, Вашковецькій, Волоківській, Глибоцькій, Горішньошеровцецькій, Заставнівській, Кадубовецькій, Карапчівській, Кельменецькій, Клішковецькій, Лівинецькій, Магальській, Мамалигівській, Неполоковецькій, Петровецькій, Путильській, Рукшинській, Селятинській, Сокирянській, Сторожинецькій, Сучевенській, Тарашанській, Терблеченській, Топорівській, Усть-Путильській, Хотинській, Чагорській, Чудейській, Юрковецькій ТГ.

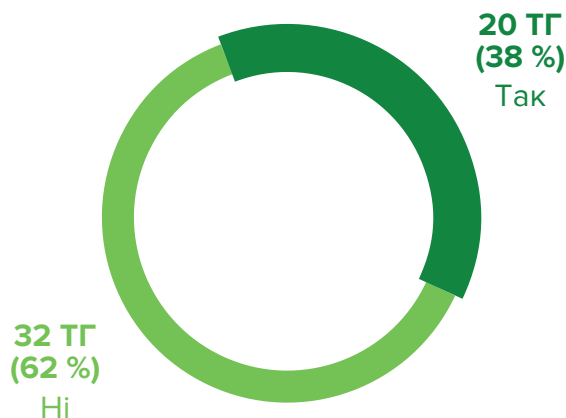


Рисунок 1.3.4. Інформація щодо розроблення місцевих програм забезпечення потреб населення ТГ у соціальних послугах

Варто зазначити, що 20 ТГ (39 %) не планують затверджувати цільову соціальну програму розвитку соціальних послуг, натомість 31 ТГ (61 %) мають такі плани.

Із 31 ТГ, які планують затверджувати цільові соціальні програми розвитку соціальних послуг (див. Рис. 1.3.5), чотири громади будуть затверджувати їх на рік, 12 громад — на два роки, 11 громад — на три роки й більше (див. Рис. 1.3.5).

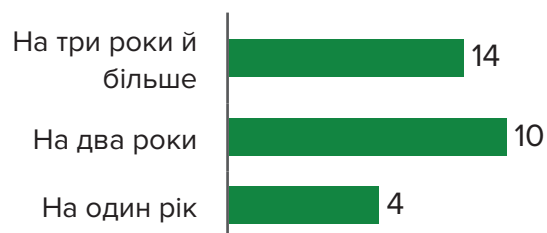


Рисунок 1.3.5. Інформація щодо термінів стратегічного планування

З моменту введення в дію Закону України «Про соціальні послуги» (у новій редакції) минуло майже чотири роки, однак аналіз показав, що тільки чотири ТГ (10 %) — Берегометська, Вижницька, Кіцманська, Новоселицька — після 2020 року вносили зміни до стратегічних документів громади стосовно розвитку соціальних послуг (див. Рис. 1.3.6).

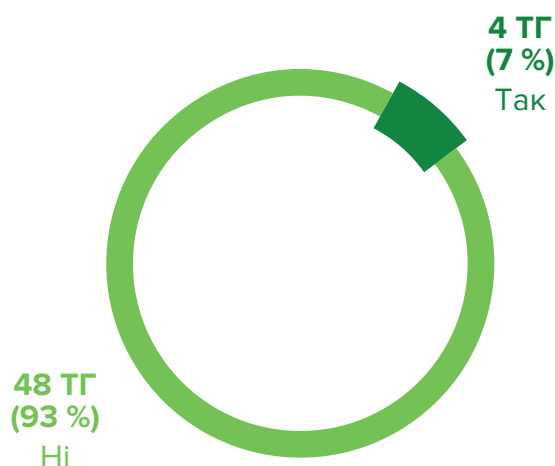


Рисунок 1.3.6. Інформація про внесення змін до стратегічних документів стосовно розвитку соціальних послуг

Не вносили зміни Банилівська, Боянська, Брусницька, Ванчиковецька, Вашківецька, Вашковецька, Великокучурівська, Веренчанська, Вікнянська, Волоківська, Герцаївська, Глибоцька, Горішньошеровецька, Заставнівська, Кадубовецька, Кам'янецька, Кам'янська, Карапчівська, Кельменецька, Клішковацька, Конятинська, Кострижівська, Красноільська, Лівинецька, Магальська, Мамаївська, Мамалигівська, Недобоївська, Неполоковецька, Новодністровська, Острицька, Петровцька, Путильська, Рукшинська, Селятинська, Сокирянська, Ставчанська, Сторожинецька, Сучевенська, Тарашанська, Терблеченська, Топорівська, Усть-Путильська, Хотинська, Чагорська, Чернівецька, Чудейська, Юрковецька ТГ.

Під час аналізу встановлено, що ТГ уживають певних заходів стосовно їхньої участі в різноманітних проєктах / програмах щодо розвитку соціальних послуг (див. Табл. 1.3.1).

Таблиця 1.3.1. Інформація стосовно участі ТГ у проєктах / програмах

Участь ТГ у проєктах / програмах	Кількість (відсоток) ТГ	Перелік ТГ
Участь ТГ у виконанні регіональної програми розвитку соціальних послуг, а саме в Обласній комплексній програмі соціального захисту населення на 2022–2026 роки	6 (12 %)	Вашківецька, Вижницька, Клішковацька, Путильська, Ставчанська, Усть-Путильська ТГ
Участь ТГ у виконанні програм у межах Міжнародної технічної допомоги (протягом I півріччя 2023 року)	9 (18 %)	Вашківецька, Вижницька, Вікнянська, Кам'янецька, Кіцманська, Клішковацька, Недобоївська, Новоселицька, Топорівська ТГ
Участь у конкурсних програмах для органів місцевого самоврядування	7 (14 %)	Вижницька, Кам'янецька, Кам'янська, Новоселицька, Усть-Путильська, Хотинська, Чудейська ТГ
Участь у проєктах Мінсоцполітики та Національної соціальної сервісної служби України (далі — Нацсоцслужби)	8 (16 %)	Вижницька, Кам'янецька, Кельменецька, Магальська, Селятинська, Сокирянська, Усть-Путильська, Хотинська ТГ

Отже, незначна кількість ТГ беруть участь у різних проєктах / програмах щодо розвитку соціальних послуг, зокрема міжнародних, що може негативно впливати на розвиток базових соціальних послуг у ТГ.

Стосовно участі ТГ у проєктах Мінсоцполітики та Нацсоцслужби, то вісім ТГ брали участь у проєкті «Модернізація системи соціальної підтримки населення України», який реалізує Мінсоцполітики за підтримки Світового банку, та проєкті «Створення мережі спеціалізованих служб підтримки осіб, які постраждали від домашнього насильства та/або гендерно зумовленого насильства».

Під час аналізу програмних документів у сфері соціального захисту населення, зокрема надання соціальних послуг, з'ясовано, що на сайті Чернівецької обласної державної адміністрації⁹ розміщені такі цільові програми (див. Табл. 1.3.2):

- ✓ **Стратегія розвитку Чернівецької області на період до 2027 року** та План заходів із реалізації у 2021–2023 роках Стратегії розвитку Чернівецької області на період до 2027 року;
- ✓ **Обласна комплексна програма** соціальної підтримки окремих категорій громадян «Турбота» на 2019–2021 роки;
- ✓ **Регіональна програма** щодо створення безперешкодного життєвого середовища для осіб з інвалідністю на 2021–2023 роки;
- ✓ **Регіональна програма** запобігання та протидії домашньому насильству й гендерно зумовленому насильству, забезпечення гендерної рівності, протидії торгівлі людьми на 2021–2023 роки в Чернівецькій області;
- ✓ **Комплексна програма** соціальної підтримки учасників АТО/ООС і членів їхніх сімей на 2020–2022 роки.



Таблиця 1.3.2. Основні стратегічні та програмні документи в частині надання соціальних послуг у Чернівецькій області

Назва стратегічного / програмного документа	Ціль / напрям / пріоритет	Завдання / заходи
Стратегія розвитку Чернівецької області на період до 2027 року	Оперативна ціль 4.2. Розвиток системи охорони здоров'я та соціального захисту	Завдання 4.2.2. Створення сучасної системи соціального захисту населення в області
Обласна комплексна програма соціальної підтримки окремих категорій громадян «Турбота» на 2019–2021 роки	Пріоритет III. Матеріальна й натуральна допомога Напрямок 3. Надання адресної матеріальної підтримки окремим категоріям громадян	Завдання 3.3. Підтримувати діяльність центру ресоціалізації та центру обліку для бездомних громадян

⁹ Чернівецька обласна державна адміністрація. — Режим доступу: <https://bukoda.gov.ua/>

Назва стратегічного / програмного документа	Ціль / напрям / пріоритет	Завдання / заходи
Забезпечення надання соціальних послуг сім'ям, у яких виявлені випадки домашнього насильства, зокрема сім'ям з дітьми	Напрямок 1. Невідкладні заходи з запобігання та протидії домашньому насильству й гендерно зумовленому насильству, забезпечення гендерної рівності, протидії торгівлі людьми	4. Забезпечення надання соціальних послуг сім'ям, у яких виявлені випадки домашнього насильства, зокрема сім'ям із дітьми
Комплексна програма соціальної підтримки учасників АТО/ООС і членів їхніх сімей на 2020–2022 роки	Пріоритет II. Соціальна підтримка учасників АТО/ООС і членів їхніх сімей Напрямок 1. Соціальне забезпечення учасників АТО/ООС	3.1. Здійснення оцінки потреб (за повідомленням або особистим зверненням в Обласний центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді) сімей / осіб, які беруть (брали) участь в АТО/ООС, для визначення видів соціальної допомоги й надання комплексу соціальних послуг, плану соціального супроводу. 3.2. Надання соціальних послуг і здійснення соціального супроводу осіб, які беруть (брали) участь в АТО/ООС, і членів їхніх сімей для подолання (мінімізації) складних життєвих обставин.

Єдиний захід стосовно розвитку системи надання соціальних послуг, зазначений у Стратегії розвитку Чернівецької області на період до 2027 року, визначений як «Розвиток мережі хоспісної допомоги та спеціалізованих закладів соціального захисту», що взагалі не розкриває суті розвитку соціальних послуг, а знову ж таки акцентує увагу на розвитку надавачів соціальних послуг — спеціалізованих закладів соціального захисту. Водночас варто зазначити, що вислів «хоспісна допомога» краще замінити терміном «паліативна допомога», визначеним законодавством¹⁰. Також варто зазначити, що «розвиток мережі хоспісної допомоги» не стосується системи соціального захисту населення, зокрема надання соціальних послуг, тож цей захід має бути в завданні 4.2.1. «Формування ефективної мережі медичних закладів у регіоні».

В Обласній комплексній програмі соціальної підтримки окремих категорій громадян «Турбота» на 2019–2021 роки, окрім завдання 3.3. «Підтримувати діяльність центру ресоціалізації та центру обліку для бездомних громадян», не було визначено жодного заходу стосовно розвитку надання соціальних послуг як на регіональному, так і на місцевому рівнях.

Водночас на офіційному сайті Чернівецької обласної державної адміністрації не розміщено Обласну комплексну програму соціальної підтримки окремих категорій громадян «Турбота» на 2022–2023 роки, що може свідчити про її відсутність.

Більш розширені заходи відображено у Комплексній програмі соціальної підтримки учасників АТО/ООС і членів їхніх сімей на 2020–2022 роки. Зокрема, зазначено основні компоненти організації надання соціальних послуг, а саме здійснення оцінки потреб сімей / осіб, які беруть (брали) участь в АТО/ООС, і надання їм соціальних послуг.

¹⁰ Наказ МОЗ від 4 червня 2020 року № 1308 «Про удосконалення організації надання паліативної допомоги в Україні». — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0609-20#Text>

У цілях, завданнях, заходах стратегічних та програмних документів ТГ недостатньо конкретизації щодо забезпечення доступними та якісними базовими соціальними послугами вразливих груп населення громади відповідно до їхніх індивідуальних потреб, а саме запровадження комплексної та ефективної системи здійснення соціальної роботи й надання соціальних послуг.

Висновки

Деякі заходи, цілі стосовно забезпечення організації надання якісних соціальних послуг відповідно до потреб жителів громад не конкретні, не вимірювані реалістичними часовими межами для їхнього втілення.

У програмних та стратегічних документах ТГ відсутнє стратегічне (середньострокове, короткострокове) планування розвитку базових й інших соціальних послуг у ТГ.

Здебільшого заходи стосовно надання соціальних послуг, зазначені у стратегічних та програмних документах області, не мають фінансового підтвердження, окрім фінансування надавачів соціальних послуг, що говорить про те, що система надання соціальних послуг, особливо базових, не є пріоритетом як на рівні ТГ, так і на обласному рівні.

1.4. Стан організації системи соціального захисту населення, забезпечення прав дітей і надання соціальних послуг у громадах відповідно до вимог чинного законодавства

У процесі реформи децентралізації особливо актуальним є питання забезпечення якісного й безперебійного функціонування системи соціального захисту населення, забезпечення прав дітей і надання соціальних послуг у ТГ Чернівецької області відповідно до вимог чинного законодавства^{11,12}.

Водночас зусилля органів регіональної влади спрямовані на впровадження програмних заходів здійснення реформи децентралізації влади й місцевого самоврядування, зокрема в частині запровадження нових підходів до стратегічного планування й фінансування регіонального розвитку.

Важливим напрямом зазначених процесів є впровадження організаційної структури та проведення моніторингу як перебігу загальних подій і результатів децентралізації, так і їхнього впливу на сфери соціального захисту населення, забезпечення прав дітей і надання соціальних послуг, зокрема на регіональному рівні.

Таблиця 1.4.1. Інформація про чинні суб'єкти / структурні підрозділи у сферах соціального захисту населення, забезпечення прав дітей і надання соціальних послуг на рівні області

Назва суб'єкта / структурного підрозділу	Підпорядкування	Функції / повноваження	Завдання
Головне управління Національної соціальної сервісної служби у Чернівецькій області (створене відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 26 серпня 2020 року № 783 «Деякі питання Національної соціальної сервісної служби України»)	Національній соціальній сервісній службі України	Реалізація політики соціального захисту населення й захисту прав дітей, здійснення державного контролю під час надання соціальної підтримки й захисту прав дітей.	Реалізація державної політики у сфері здійснення державного контролю: <ul style="list-style-type: none"> за дотриманням вимог законодавства під час надання соціальної підтримки (державна допомога, пільги, житлові субсидії та інші виплати, які здійснюються коштом державного бюджету, соціальні послуги); за використанням коштів державного бюджету, виділених для надання соціальної підтримки, зокрема під час проведення перерахунку її розмірів у разі встановлення фактів надмірної виплати коштів або надання її з порушенням законодавства;

11 Стаття 34 Закону України «Про місцеве самоврядування». — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text>

12 Закон України «Про соціальні послуги». — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#Text>

Назва суб'єкта / структурного підрозділу	Підпорядкування	Функції / повноваження	Завдання
			<ul style="list-style-type: none"> • за дотриманням прав дітей. Забезпечує методичний супровід діяльності місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування з питань державного контролю за дотриманням вимог законодавства під час надання соціальної підтримки й за дотриманням прав дітей.
Департамент соціального захисту населення Чернівецької обласної державної адміністрації	Підпорядковується голові Чернівецької обласної державної адміністрації, підзвітний і підконтрольний Міністерству соціальної політики України, координується Нацсоцслужбою в межах повноважень, визначених Положенням про Національну соціальну сервісну службу України, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 26 серпня 2020 року № 783 «Деякі питання Національної соціальної сервісної служби України» (зі змінами)	Забезпечення реалізації державної політики у сфері надання соціальних послуг на регіональному рівні.	Серед іншого: забезпечення на території Чернівецької області реалізації організації надання соціальних послуг і проведення соціальної роботи на відповідній території шляхом визначення потреб населення в соціальних послугах, розвитку відповідних закладів, установ, служб і залучення недержавних організацій, які надають соціальні послуги.
Чернівецький обласний центр соціальних служб <i>(Положення про Чернівецький обласний центр соціальних служб, затверджене розпорядженням голови Чернівецької обласної державної адміністрації 6 листопада 2020 року № 1120-р)</i>	Чернівецькій обласній державній адміністрації, є підзвітним і підконтрольним Мінсоцполітики й координується Нацсоцслужбою в межах повноважень, визначених Положенням про Національну соціальну сервісну службу України, затвердженим	Проведення методичного забезпечення організації соціальної роботи, надання соціальних послуг, організація навчання з питань проведення соціальної роботи, надання соціальних послуг.	<ul style="list-style-type: none"> • Методична допомога громадам у проведенні соціальної роботи, надання соціальних послуг; • організація навчання з соціальної роботи, надання соціальних послуг, методична організація інформування громад щодо сімейних цінностей, профілактики соціального сирітства, недопущення насильства, жорстокого поводження з дітьми;

Назва суб'єкта / структурного підрозділу	Підпорядкування	Функції / повноваження	Завдання
	постановою Кабінету Міністрів України від 26 серпня 2020 року № 783 «Деякі питання Національної соціальної сервісної служби України» (зі змінами)		<ul style="list-style-type: none"> проведення навчальних заходів для надавачів соціальних послуг, спеціалістів виконавчих органів місцевого самоврядування, які здійснюють управління системою надання соціальних послуг сім'ям і дітям.
Служба у справах дітей Чернівецької обласної державної адміністрації	Служба у справах дітей Чернівецької обласної державної адміністрації (далі — Служба) є структурним підрозділом обласної державної адміністрації, утвореного головою обласної державної адміністрації, входить до її складу й забезпечує на території області реалізацію державної політики щодо захисту прав дітей. Служба підпорядковується голові обласної державної адміністрації, підзвітна й і підконтрольна Міністерству соціальної політики України	Визначення пріоритетних напрямів поліпшення на відповідній території становища сімей, дітей, сприяння фізичному, духовному й інтелектуальному розвитку, запобігання дитячій бездоглядності та безпритульності, вчиненню дітьми правопорушень.	Серед інших: <ul style="list-style-type: none"> реалізація на території області державної політики з питань соціального захисту дітей, запобігання дитячій бездоглядності та безпритульності, вчиненню дітьми правопорушень; забезпечення додержання вимог законодавства щодо встановлення опіки й піклування над дітьми, їх усиновлення, влаштування в дитячі будинки сімейного типу, прийомні сім'ї; здійснення контролю за умовами утримання й виховання дітей у закладах для дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, спеціальних установах і закладах соціального захисту для дітей усіх форм власності; надання адміністративної послуги ознайомлення кандидатів в усиновлювачі з інформацією про дітей, які можуть бути усиновлені тощо.

За результатами дослідження встановлено, що однією з функцій Головного управління Національної соціальної сервісної служби в Чернівецькій області (далі — Головне управління) є здійснення державного контролю у сфері соціального захисту населення, захисту прав дітей і надання соціальних послуг. Зазначене свідчить, що державний контроль здійснюється в межах централізованої моделі, які в умовах децентралізації потребуватиме змін.

Штатна чисельність Головного управління — 12 осіб, фактично працює вісім співробітників. Водночас у Головному управлінні створені лише два сектори, зокрема:

- здійснення державного контролю за додержанням законодавства під час надання соціальної підтримки;
- здійснення державного контролю за дотриманням прав дітей.

Зазначене є недостанім для виконання завдань, покладених на Головне управління.

Окрім того, за повідомленням Головного управління, у них **відсутній затверджений щорічний план** проведення перевірок правильності надання соціальної підтримки, соціальних послуг і дотримання прав дітей об'єктами державного контролю / моніторингу 2023 року.

Водночас аналіз виявив затверджений та оприлюднений на офіційному сайті Національної соціальної сервісної служби України План проведення перевірок правильності надання соціальної підтримки, соціальних послуг і дотримання прав дітей об'єктами державного контролю / моніторингу Головним управлінням Національної соціальної сервісної служби України в Чернівецькій області на 2023 рік. **Зазначеним можна встановити факт недоліків організаційної структури Головного управління та його слабких рівнів управлінської ієрархії.**

Водночас 2022 року та в I півріччі 2023 року Головне управління провело позапланові перевірки. Зокрема, 2022 року проведена 51 перевірка, у I півріччі 2023 року — 40. **Перевірки проводилися за дорученнями Нацсоцслужби, а не за Планом проведення перевірок правильності надання соціальної підтримки, соціальних послуг і дотримання прав дітей об'єктами державного контролю / моніторингу.** Водночас Головне управління проводить щоквартальне звітування перед Нацсоцслужбою про стан усунення порушень, виявлених під час проведення планових / позапланових перевірок.

Головне управління **виявило основні недоліки об'єктів державного контролю / моніторингу з питань:**

- ✗ недотримання вимог нарахування допомог / компенсацій ВПО, дітям з інвалідністю;
- ✗ недотримання законодавства з питань верифікації, обліку дітей сиріт, сімей у СЖО.

Поза увагою Головного управління залишаються питання дотримання вимог чинного законодавства щодо здійснення діяльності надавачів соціальних послуг, дотримання вимог Державних стандартів надання соціальних послуг тощо.

Окрім того, у межах повноважень Головного управління є здійснення методичного забезпечення, проведення інформаційно-роз'яснювальної роботи й координації діяльності органів місцевого самоврядування, центрів надання адміністративних послуг, центрів соціальних служб, центрів надання соціальних послуг з урахуванням потреб жителів ТГ. **Результати дослідження демонструють, що цим функціям у ТГ Чернівецької області Головне управління, фактично, не приділяє належної уваги.**

Департамент із питань соціального захисту населення Чернівецької обласної державної адміністрації (далі — Департамент), зокрема, забезпечує реалізацію державної політики у сфері надання соціальних послуг на регіональному рівні.

Повноваження щодо реалізації державної політики у сфері надання соціальних послуг **покладене на відділ (п'ять штатних працівників)**, повноважень якого, окрім соціальних послуг, охоплюють завдання з питань гуманітарної допомоги, міжнародної допомоги, постановки й обліку осіб з інвалідністю для забезпечення автомобілем, співпраці із громадськими організаціями, моніторингу підвідомчих установ, надання методичної роботи ТГ. **Назву відділу у формі, надісланій Департаментом для кабінетного аналізу, не зазначили.**

Сфера відповідальності відділу дуже широка, і з таким невеликим штатом він не може здійснювати ефективно роботу щодо організації й ухвалення рішення, серед іншого, з питань надання соціальних послуг, визначених Законом України «Про соціальні послуги», Порядком організації надання соціальних послуг (постанова Кабінету Міністрів України від 1 червня 2020 року № 587), Порядком надання соціальних послуг особам з інвалідністю та особам похилого віку, які стражда-

ють на психічні порушення (постанова Кабінету Міністрів України від 26 червня 2019 року № 576) та іншими нормативно правовими актами, які стосуються розвитку системи соціальних послуг.

Окрім того, у межах повноважень Департаменту є сприяння органам місцевого самоврядування у розв'язанні питань соціально-економічного розвитку відповідних територій, громадським та іншим організаціям, волонтерам — у проведенні роботи з питань соціального захисту сімей, зокрема сімей із дітьми, малозабезпечених, багатодітних, молодих сімей, дітей, осіб з інвалідністю, осіб старшого віку й інших вразливих категорій населення; здійснення методичного забезпечення, проведення інформаційно-роз'яснювальної роботи тощо. **Результати дослідження демонструють, що цим функціям у ТГ Чернівецької області Департамент не приділяє належної уваги.**

Водночас на регіональному рівні не затверджений Порядок взаємодії надавачів соціальних послуг, органів, установ, закладів, фізичних осіб — підприємців, які в межах компетенції надають допомогу вразливим групам населення на регіональному рівні.

Чернівецький обласний центр соціальних служб (далі — Центр) (15 штатних працівників). Метою діяльності Центру є методичне забезпечення проведення у ТГ Чернівецької області соціальної роботи, надання соціальних послуг, соціальної допомоги, соціальної підтримки особам / сім'ям, які належать до вразливих груп населення та/або перебувають у складних життєвих обставинах, організація **навчальних заходів із питань соціальної роботи, надання соціальних послуг.**

Водночас аналіз установив, **що ні з жодною із ТГ Чернівецької області Центр не уклав угоди / договори / меморандуми про співпрацю.** Він не має розроблених і затверджених авторських програм тренерів Центру. Департамент уклав меморандум щодо співпраці з Чернівецьким національним університетом ім. Ю. Федьковича, Центр уклав угоди про співпрацю з Чернівецьким національним університетом ім. Ю. Федьковича, Чернівецьким регіональним центром підвищення кваліфікації, підготував проєкт угоди з Чернівецьким державним медичним університетом.

Служба у справах дітей Чернівецької обласної державної адміністрації (далі — Служба) (сім штатних працівників). Служба є структурним підрозділом обласної державної адміністрації, утвореним головою обласної державної адміністрації, входить до її складу й забезпечує на території області реалізацію державної політики щодо захисту прав дітей. Служба підпорядковується голові обласної державної адміністрації, підзвітна й підконтрольна Міністерству соціальної політики України. Водночас аналіз установив, **що в Положенні про Службу відсутня норма щодо координації Служби Нацсоцслужбою в межах повноважень, визначених Положенням про Національну соціальну сервісну службу України, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 26 серпня 2020 року № 783 «Деякі питання Національної соціальної сервісної служби України» (зі змінами).**

Також у регіоні є потреба розвитку сімейно-орієнтованих соціальних послуг, адже в Чернівецькій області організаційна структура у сферах соціального захисту населення, забезпечення прав дітей і надання соціальних послуг **не в повній мірі відповідає чинним нормам законодавства**¹³.

Для ефективного виконання власних і делегованих повноважень і функцій у сферах соціального захисту населення, забезпечення прав дітей і надання соціальних послуг **на рівні ТГ** рекомендовано запровадити модель організаційної структури виконавчого органу сільської, селищної, міської ради з питань соціального захисту населення, захисту прав дітей і надання соціальних послуг, визначеної оновленими Методичними рекомендаціями щодо організації та забезпечення діяльності територіальної громади у сферах соціального захисту населення та захисту прав

¹³ Наказ Мінсоцполітики від 31 липня 2023 року № 263-Н «Про затвердження Методичних рекомендацій з розроблення положень про структурні підрозділи з питань соціального захисту населення місцевих державних адміністрацій та організації діяльності територіальної громади у сферах соціального захисту населення та захисту прав дітей»

дітей (наказ Мінсоцполітики від 31 липня 2023 року № 263-Н «Про затвердження Методичних рекомендацій з розроблення положень про структурні підрозділи з питань соціального захисту населення місцевих державних адміністрацій та організації діяльності територіальної громади у сферах соціального захисту населення та захисту прав дітей»).

ТГ уповноважені здійснювати управління, надання базових соціальних послуг, організувати та забезпечити їхнє адміністрування, зокрема, у структурі виконавчого органу сільської, селищної, міської ради (незалежно від кількості жителів), передбачити утворення підрозділів із питань соціального захисту населення, служби у справах дітей, надавачів соціальних послуг, їхню взаємодію з адміністраторами центру надання адміністративних послуг, іншими уповноваженими посадовими особами й суб'єктами господарювання, які діють на території.

Рекомендована модель організаційної структури з питань соціального захисту населення та забезпечення прав дітей представлена на Рис. 1.4.1.

Модель організаційної структури виконавчого органу сільської, селищної, міської ради з питань соціального захисту населення та захисту прав дітей



Рисунок 1.4.1. Модель організаційної структури виконавчого органу сільської, селищної, міської ради з питань соціального захисту населення та захисту прав дітей

Виконання власних і делегованих повноважень ТГ у сферах соціального захисту населення, забезпечення прав дітей і надання соціальних послуг зумовило проблему відсутності чіткої системи управління в цих сферах у ТГ Чернівецької області¹⁴:

¹⁴ Наказ Мінсоцполітики від 31 липня 2023 року № 263-Н «Про затвердження Методичних рекомендацій з розроблення положень про структурні підрозділи з питань соціального захисту населення місцевих державних адміністрацій та організації діяльності територіальної громади у сферах соціального захисту населення та захисту прав дітей»

- допомоги за принципом «єдиного вікна»;
- створення відділів (секторів) із питань соціального захисту населення;
- введення у штат фахівця з соціальної роботи, які працюватимуть на віддалених старостинських округах;
- захисту прав дітей;
- міжвідомчої взаємодії та співробітництва громад;
- надання соціальних послуг та створення власних установ відповідного профілю тощо.

Таблиця 1.4.2. Інформація про наявні структурні підрозділи з питань соціального захисту населення у 52 ТГ Чернівецької області

№ з/п	Назва ТГ	Створено сектор із питань соціального захисту населення	Створено відділ із питань соціального захисту	Створено Управління з питань соціального захисту	Виконує обов'язки з питань соціального захисту спеціаліст структурного підрозділу / виконкому
1.	Банилівська	-	✓	-	-
2.	Берегометська	-	✓	-	-
3.	Боянська	-	✓	-	-
4.	Брусницька	інформація відсутня			
5.	Вашківецька	✓	-	-	-
6.	Ванчиковецька	-	✓	-	-
7.	Вашковецька	-	✓	-	-
9.	Великокучурівська	-	✓	-	-
10.	Веренчанська	-	✓	-	-
11.	Вижницька	✓	-	-	-
12.	Вікнянська	-	✓	-	-
13.	Волоківська	-	-	-	✓
14.	Герцаївська	-	✓	-	-
15.	Глибоцька	-	✓	-	-
16.	Горішньошеровецька	-	✓	-	-
17.	Заставнівська	-	✓	-	-
18.	Кадубовецька	-	✓	-	-
19.	Кам'янецька	-	✓	-	✓
20.	Кам'янська	-	✓	-	-
21.	Карапчівська	✓	-	-	-
22.	Кельменецька	-	✓	-	-
23.	Кіцманська	-	✓	-	-
24.	Клішківецька	-	✓	-	-

№ З/П	Назва ТГ	Створено сектор із питань соціального захисту населення	Створено відділ із питань соціального захисту	Створено Управління з питань соціального захисту	Виконує обов'язки з питань соціального захисту спеціаліст структурного підрозділу / виконкому
25.	Конятинська	-	✓	-	-
26.	Кострижівська	-	✓	-	-
27.	Красноільська		✓		
28.	Лівинецька		✓		
29.	Магальська	-	✓	-	-
30.	Мамаївська		✓	-	-
	Мамалигівська		✓		
31.	Недобоївська		✓	-	-
32.	Неполоковецька		✓	-	-
33.	Новодністровська	-	-	✓	-
34.	Новоселицька		✓	-	-
35.	Острицька	--	✓	--	-
36.	Петровецька	-	✓	-	-
37.	Путильська		✓		
38.	Рукшинська	-	✓	-	
39.	Селятинська	-	✓	-	
40.	Сокирянська	-	✓	-	-
41.	Ставчанська	✓	-		-
42.	Сторожинецька	-	✓	-	
43.	Сучевенська	-	✓		-
44.	Тарашанська	-	-	-	✓
45.	Тереблеченська	-	-		✓
46.	Топорівська	-	✓	-	-
47.	Усть-Путильська	-	✓		-
48.	Хотинська	-	-	-	✓
49.	Чагорська		✓	-	-
50.	Чернівецька	-	-	✓	-
51.	Чудейська	-	✓	-	-
52.	Юрковецька	-	✓	-	-
УСЬОГО:		4	40	2	5

Аналіз соціальної інфраструктури ТГ Чернівецької області показав, **що організаційна структура структурно й функціонально не в повній мірі відповідає рекомендованій Міністерством соціальної політики України моделі організаційної структури громади з питань соціального захисту населення та захисту прав дітей**¹⁵.

Таблиця 1.4.2. демонструє, що **у двох ТГ Чернівецької області** (Новодністровська, Чернівецька) створені управління соціального захисту населення, **у 40 ТГ Чернівецької області створені відділи соціального захисту населення** (Банилівська, Берегометська, Боянська, Вашковецька, Великокучерівська, Веренчанська, Вікнянська, Ванчиковецька, Герцаївська, Глибоцька, Горішньошеровецька, Заставнівська, Кадубовецька, Кам'янська, Кельменецька, Кіцманська, Клішківська, Конятинська, Кострижівська, Краснопільська, Магальська, Мамаївська, Мамалигівська, Лівинецька, Недобоївська, Неполоковецька, Новоселицька, Острицька, Петровецька, Путильська, Рукшинська, Селятинська, Сокирянська, Сторожинецька, Сучевенська, Топорівська, Усть-Путильська, Чагорська, Чудейська, Юрковецька), **у чотирьох ТГ Чернівецької області** (Вашкивецька, Вижницька, Карапчівська, Ставчанська) **створені сектори соціального захисту населення.**

Водночас **у восьми ТГ Чернівецької області** відділи соціального захисту населення й сільська рада / виконком забезпечують реалізацію соціальної політики щодо надання соціальних послуг у ТГ, **тобто є надавачами соціальних послуг й органами управління місцевого самоврядування у сфері надання соціальних послуг, зокрема:**

- ✓ Конятинська ТГ — Відділ соціального обслуговування і праці;
- ✓ Кострижівська ТГ — Відділ соціального обслуговування населення;
- ✓ Лівинецька ТГ — Відділ соціального захисту та обслуговування населення Лівинецької сільської ради;
- ✓ Магальська ТГ — Відділ соціального захисту населення;
- ✓ Рукшинська ТГ — Відділ соціального захисту населення;
- ✓ Терблеченська ТГ — сільська рада / виконком;
- ✓ Усть-Путильська ТГ — Відділ із питань соціального захисту населення;
- ✓ Чагорська ТГ — сільська рада (три соціальних робітники).

Такий підхід до організації та управління сферою надання соціальних послуг **потребує розмежування функцій, повноважень і відповідальності для якісного виконання органами місцевого самоврядування повноважень щодо надання соціальних послуг жителям ТГ.**

У двох ТГ Чернівецької області (Волоківська, Кам'янецька) обов'язки щодо соціального захисту населення виконує спеціаліст структурного підрозділу. **У трьох ТГ Чернівецької області** (Тарашанська, Терблеченська, Хотинська) обов'язки щодо соціального захисту населення виконує спеціаліст виконавчого органу, **зокрема у структурі виконавчого органу сільської, міської ради не створений структурний підрозділ із питань соціального захисту населення.**

Водночас аналізом установив, що в більшості ТГ у структурних підрозділів із питань соціального захисту населення на спеціалістів (2–3 особи) покладені функції стосовно розвитку соціальних

¹⁵ Наказ Мінсоцполітики від 31 липня 2023 року № 263-Н «Про затвердження Методичних рекомендацій з розроблення положень про структурні підрозділи з питань соціального захисту населення місцевих державних адміністрацій та організації діяльності територіальної громади у сферах соціального захисту населення та захисту прав дітей» https://www.msp.gov.ua/files/norm_baza/2023/263.pdf

послуг у ТГ Чернівецької області, що не відповідає вимогам, визначеним чинними нормами законодавства¹⁶.

Окрім того, тільки **в дев'яти ТГ (18 %)** (*Берегометська, Великокучурівська, Конятинська, Новоселицька, Селятинська, Кам'янська, Чернівецька, Чудейська, Юрковецька*) затверджений план діяльності структурного підрозділу як уповноваженого органу, що реалізує політику у сфері організації соціальних послуг у громаді, на середньостроковий період (звітний і два наступних роки) (див. рис. 1.4.2).

Не затверджений план діяльності структурного підрозділу в Банилівській, Боянській, Брусницькій, Вашківецькій, Ванчиковецькій, Вашковецькій, Веренчанській, Вижицькій, Вікнянській, Волоківській, Герцаївській, Глибоцькій, Горішньошеровецькій, Заставнівській, Кадубовецькій, Кам'янецькій, Карапчівській, Кельменецькій, Кіцманській, Клішковецькій, Кострижівській, Красноільській, Лівинецькій, Магальській, Мамаївській, Мамалигівській, Недобоївській, Неполоковецькій, Новодністровській, Острицькій, Петровецькій, Путілівській, Рукшинській, Сокирянській, Ставчанській, Сторожинецькій, Сучевенській, Тарашанській, Терблеченській, Топорівській, Усть-Путильській, Хотинській, Чагорській ТГ.

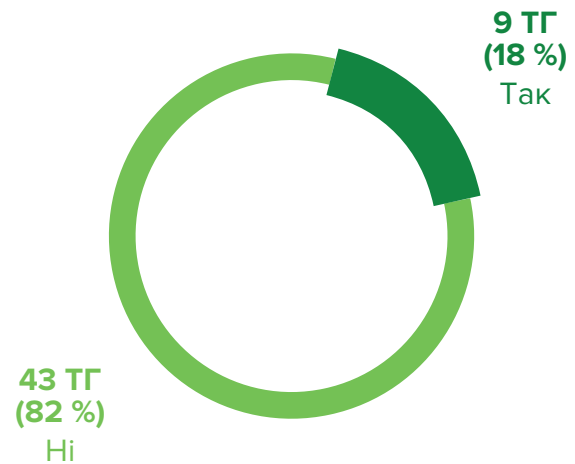


Рисунок 1.4.2. Інформація про затвердження плану діяльності структурного підрозділу стосовно організації соціальних послуг

Водночас аналіз установив відсутність у штаті структурних підрозділів з питань соціального захисту населення виконавчого органу сільських, селищних, міських радах **посади соціального менеджера**¹⁷.

Окрім того, **у 48 ТГ Чернівецької області** (*Банилівська, Берегометська, Боянська, Брусницька, Вашківецька, Ванчиковецька, Вашковецька, Великокучурівська, Веренчанська, Вижицька, Волоківська, Глибоцька, Горішньошеровецька, Заставнівська, Кадубовецька, Кам'янецька, Кам'янська, Карапчівська, Кельменецька, Кіцманська, Клішковецька, Конятинська, Кострижівська, Красноільська, Лівинецька, Магальська, Мамаївська, Мамалигівська, Недобоївська, Неполоковецька, Новодністровська, Новоселицька, Острицька, Петровецька, Путильська, Рукшинська, Селятинська, Сокирянська, Сторожинецька, Сучевенська, Тарашанська, Терблеченська, Усть-Путильська, Хотинська, Чагорська, Чернівецька, Чудейська, Юрковецька*) **не запроваджений механізм створення й функціонування інтегрованої моделі надання соціальних послуг**, яка мають забезпечувати через фахівці з соціальної роботи, зокрема на відділаних робочих місцях у старостинських округах¹⁸. Водночас у Герцаївській ТГ **один штатний**

16 Наказ Мінсоцполітики від 31 липня 2023 року № 263-Н «Про затвердження Методичних рекомендацій з розроблення положень про структурні підрозділи з питань соціального захисту населення місцевих державних адміністрацій та організації діяльності територіальної громади у сферах соціального захисту населення та захисту прав дітей»

17 Наказ Мінсоцполітики від 31 липня 2023 року № 263-Н «Про затвердження Методичних рекомендацій з розроблення положень про структурні підрозділи з питань соціального захисту населення місцевих державних адміністрацій та організації діяльності територіальної громади у сферах соціального захисту населення та захисту прав дітей»

18 Наказ Мінсоцполітики від 31 липня 2023 року № 263-Н «Про затвердження Методичних рекомендацій з розроблення положень про структурні підрозділи з питань соціального захисту населення місцевих державних адміністрацій та організації діяльності територіальної громади у сферах соціального захисту населення та захисту прав дітей»

працівник — фахівець із соціальної роботи (далі — ФСР) у складі відділу соціальної підтримки для сім'ї, дітей та молоді Центру надання соціальних послуг, у Ставчанській ТГ — один штатний працівник (обов'язки ФСР покладені на іншого фахівця), у Топорівській ТГ — один штатний працівник ФСР у складі Центру надання соціальних послуг, у Вікнянській ТГ — один штатний працівник ФСР у складі центру надання соціальних послуг¹⁹ (див. Табл. 1.4.3).

Таблиця 1.4.3. Інформація щодо фахівців із соціальної роботи, які працюють на віддалених робочих місцях

№	Назва ТГ	Загальна кількість населення ТГ (осіб)	Фахівці з соціальної роботи, які працюють на віддалених робочих місцях	Норма забезпеченості ТГ фахівцями з соціальної роботи
1.	Герцаївська	18 979	1	<p>У сільській місцевості один штатний працівник на:</p> <ul style="list-style-type: none"> • один або декілька населених пунктів, які входять до складу територіальної громади, з чисельністю населення від двох до чотирьох тисяч жителів (у разі відстані між населеними пунктами до 15 км); • декілька населених пунктів, які входять до складу територіальної громади, з чисельністю населення не більше ніж дві тисячі жителів (у разі відстані між населеними пунктами не більше ніж 30 км, за наявності громадського транспортного сполучення чи закріпленого за фахівцем із соціальної роботи транспортного засобу); • один населений пункт, який входить до складу територіальної громади, у гірській місцевості. <p>У містах один штатний працівник на:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 10 тисяч жителів у містах із населенням понад 200 тисяч; • п'ять–сім тисяч жителів у містах із населенням від 50 до 200 тисяч; • п'ять тисяч жителів у містах із населенням менше ніж 50 тисяч та у приватному секторі.
2.	Ставчанська	6 533	1	
3.	Топорівська	12 313	1	
4.	Вікнянська	5 865	1	
УСЬОГО:			4	

Служби у справах дітей створені в 52 ТГ Чернівецької області. Служби у справах дітей підпорядковані голові сільської, селищної, міської ради, який є головою органу опіки й піклування, що ухвалює рішення щодо захисту дітей.

¹⁹ Наказ Мінсоцполітики від 31 липня 2023 року № 263-Н «Про затвердження Методичних рекомендацій з розроблення положень про структурні підрозділи з питань соціального захисту населення місцевих державних адміністрацій та організації діяльності територіальної громади у сферах соціального захисту населення та захисту прав дітей»

Водночас тільки в 16 ТГ Чернівецької області (*Великокучурівська, Веренчанська, Вижницька, Волоківська, Горішньошеровецька, Кам'янська, Карапчівська, Кельменецька, Клішківська, Магальська, Новоселицька, Острицька, Селятинська, Сторожинецька, Терблеченська, Хотинська*) створені комісії з питань охорони дитинства, що унеможлиблює функціонування управлінської вертикалі захисту прав дітей населення ТГ Чернівецької області в повній мірі (див. Рис. 1.4.3).

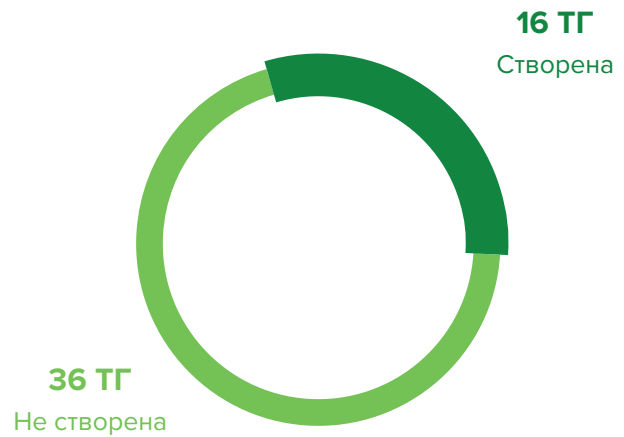


Рисунок 1.4.3. Інформація щодо створення комісії з питань охорони дитинства

Модель адміністрування надання соціальних послуг за принципом «єдиного вікна» передбачає створення ЦНАП у ТГ з організацією приймання жителів за місцем їхнього проживання, зокрема у ЦНАП, і прийом документів у старостинських округах, зокрема у сфері надання соціальних послуг.

Відповідно до аналізу кількість адміністративних послуг, зокрема соціального характеру, за результатами діяльності ЦНАП Чернівецької області, складає 259 послуг, **але тільки в одній Новодністровській ТГ надають таку адміністративну послугу.**

Ефективна модель адміністрування соціальних послуг у ТГ має передбачати цілісну систему управління з забезпеченням якісного виконання функцій планування, організації, моніторингу та контролю, зокрема системи надання соціальних послуг. Забезпечення інтегрованого підходу до стратегічного планування має стати однією зі складових **моделі адміністрування соціальних послуг населенню за принципом «єдиного вікна» у сфері надання соціальних послуг ТГ Чернівецької області.** Для якісного планування соціальних послуг населенню ТГ Чернівецької області варто досліджувати поточну ситуацію у ТГ й ідентифікувати всі групи впливу та ключових гравців у сфері надання соціальних послуг.

Під час ознайомлення з інформаційними технологіями й офісними програмами ТГ Чернівецької області була виявлена єдина практика автоматизації процесів оброблення й передавання документів заявників із питань соціального захисту населення від місця їхнього проживання до ЦНАП. На жаль, нині серед ТГ Чернівецької області це єдина практика автоматизації процесів оброблення й передавання документів заявників із питань соціального захисту населення.

Практика оцифрування паперових документів і роботи з електронними документами є мінімальною. Навички персоналу щодо використання інформаційних технологій та офісних програм є базовими.

У ТГ Чернівецької області відсутній уніфікований підхід до ведення списків і баз даних отримувачів і надавачів соціальних послуг. Уповноважені посадові особи складають і ведуть списки отримувачів соціальних послуг здебільшого в документах Microsoft Word, Excel, не системно. Якщо потрібна оперативна інформація щодо охоплення соціальними послугами тої чи іншої вразливої групи населення, уповноважені посадові особи витрачають час на пошук і додаткове оброблення інформації.

Водночас аналіз установив, що ведення Реєстру надавачів та отримувачів соціальних послуг здебільшого покладене на структурні підрозділи соціального захисту населення.

37 ТГ Чернівецької області (Берегометська, Ванчиковецька, Веренчанська, Вижницька, Вікнянська, Волоківська, Важковецька, Герцаївська, Глибоцька, Горішньошеровецька, Заставнівська, Кадубовецька, Карапчівська, Кельменецька, Кіцманська, Клішковецька, Кострижівська, Красноільська, Магальська, Мамайівська, Мамалигівська, Недобоївська, Неполоковецька, Новодністровська, Новоселицька, Петровецька, Путильська, Рукшинська, Селятинська, Сокирянська, Ставчанська, Сторожинецька, Теремблеченська, Топорівська, Хотинська, Чернівецька, Чудейська) ведуть Реєстр надавачів та отримувачів соціальних послуг (що відрізняється від даних відповідальних за ведення Реєстру надавачів та отримувачів соціальних послуг), **15 ТГ** Реєстр не ведуть.

У 34 ТГ Чернівецької області (Берегометська, Ванчиковецька, Веренчанська, Вижницька, Вікнянська, Важковецька, Герцаївська, Глибоцька, Горішньошеровецька, Заставнівська, Кам'янська, Карапчівська, Кельменецька, Клішковецька, Конятинська, Кострижівська, Красноільська, Магальська, Мамалигівська, Недобоївська, Неполоковецька, Новодністровська, Новоселицька, Острицька, Петровецька, Путильська, Рукшинська, Селятинська, Сокирянська, Ставчанська, Топорівська, Чагорська, Чернівецька, Чудейська) функцію щодо ведення зазначеного Реєстру забезпечують структурні підрозділи з питань соціального захисту населення.

У п'яти ТГ (Великокучурівська, Кадубовецька, Сторожинецька, Теремблеченська, Юрковецька) Чернівецької області функцію щодо ведення Реєстру здійснюють надавачі соціальних послуг. Ще **у трьох ТГ** (Волоківська, Кам'янецька, Хотинська) — ЦНАП, що не відповідає нормам чинного законодавства²⁰ (див. Рис. 1.4.4).

Кам'янська ТГ зазначила, що Реєстр не веде, але функцію щодо його ведення забезпечує структурний підрозділ із питань соціального захисту населення.



Рисунок 1.4.4. Інформація щодо суб'єктів ведення Реєстру надавачів та отримувачів соціальних послуг

Водночас ми проаналізували перелік надавачів соціальних послуг, внесених до Реєстру надавачів та отримувачів соціальних послуг (див. Рис. 1.4.5).

²⁰ Наказ Мінсоцполітики від 31 липня 2023 року № 263-Н «Про затвердження Методичних рекомендацій з розроблення положень про структурні підрозділи з питань соціального захисту населення місцевих державних адміністрацій та організації діяльності територіальної громади у сферах соціального захисту населення та захисту прав дітей»



Рисунок 1.4.5. Інформація щодо переліку надавачів соціальних послуг, внесених до Реєстру надавачів та отримувачів соціальних послуг

Аналіз установив, що в Реєстрі зареєстровані **84 надавачі соціальних послуг**, які функціонують у ТГ Чернівецької області. Реєстр: <https://www.ioc.gov.ua/analyticsRNCP/>



Визначення потреб населення ТГ у соціальних послугах проводять для отримання об'єктивних даних (кількісних та якісних), необхідних для ухвалення управлінських рішень щодо забезпечення розвитку на території відповідної ТГ системи надання соціальних послуг, яка функціонує на засадах безбар'єрності, безперервності, послідовності надання соціальних послуг та їх різноманітності²¹.

За результатами дослідження встановлено, що **лише в 10 ТГ Чернівецької області затверджений Порядок визначення потреб громади в соціальних послугах**, який повністю відповідає вимогам чинного законодавства²², у **42 ТГ такий Порядок відсутній** (див. Рис. 1.4.6).

Перелік ТГ, які затвердили Порядок визначення потреб у соціальних послугах:

Берегометська, Вижницька, Волоківська, Заставнівська, Кіцманська, Мамаївська, Недобоївська, Новоселицька, Селятинська, Ставчанська.

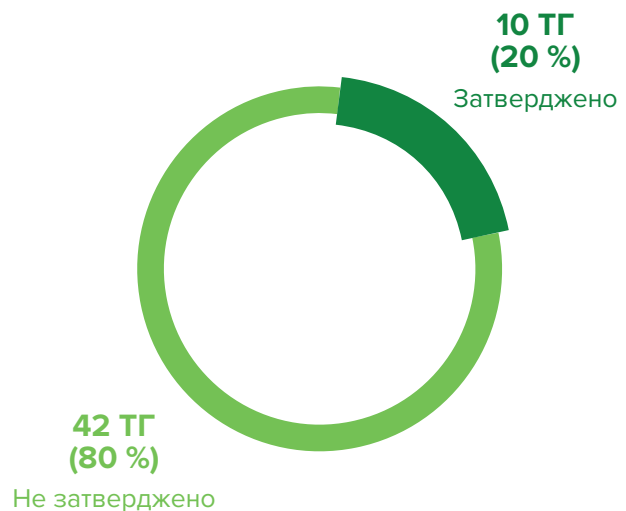


Рисунок 1.4.6. Інформація щодо аналізу затвердження Порядку визначення потреб у соціальних послугах

21 Наказ Мінсоцполітики від 19 квітня 2023 року № 130-Н «Про затвердження Порядку визначення потреб населення адміністративно-територіальної одиниці/ територіальної громади у соціальних послугах»

22 Наказ Мінсоцполітики від 19 квітня 2023 року № 130-Н «Про затвердження Порядку визначення потреб населення адміністративно-територіальної одиниці/ територіальної громади у соціальних послугах»

Водночас у **16 ТГ Чернівецької області** не затверджено робочі групи з визначення потреб громади та розвитку соціальних послуг ТГ відповідно до законодавства²³ (див. Рис. 1.4.7).

Перелік ТГ, які не затвердили робочі групи з визначення потреб та розвитку соціальних послуг у громадах: Берегометська, Великокучірівська, Вижницька Волоківська, Глибоцька, Заставнівська, Кам'янецька, Карпачівська, Конятинська, Магальська, Мамайівська, Новодністровська, Новоселицька, Селятинська, Ставчанська, Чернівецька.

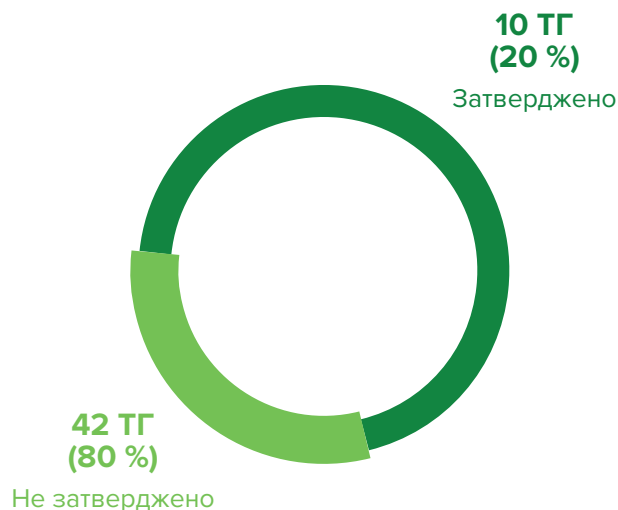


Рисунок 1.4.7. Інформація щодо аналізу затвердження робочих груп із визначення потреб і розвитку соціальних послуг ТГ

Аналіз установив, що в більшості ТГ Чернівецької області під час визначення пріоритетів для організації надання соціальних послуг є нестача досвіду й навичок щодо визначення потреб населення ТГ у соціальних послугах, що обмежує планування заходів щодо організації надання соціальних послуг населенню ТГ Чернівецької області, які мають бути охоплені прогнозними та програмними документами соціально-економічного розвитку ТГ (стратегія розвитку територіальної громади, програма соціально-економічного розвитку, місцеві та регіональні цільові програми).

До потенційних надавачів соціальних послуг у ТГ Чернівецькій області варто віднести комунальні заклади / установи, громадські організації, профільних фахівців, які працюють у медичних закладах і закладах освіти, фізичних осіб — підприємців тощо. Проте, за результатами оцінки потреб у соціальних послугах, ми виявили, що зазначені ресурси є дуже обмеженими й у ТГ Чернівецької області використовуються нерівномірно.

Основними надавачами соціальних послуг у ТГ Чернівецькій області є територіальні центри соціального обслуговування, центри надання соціальних послуг, центри соціальних служб, надавачі недержавного сектору.

Аналіз установив, що у **26 ТГ Чернівецької області** створені комунальні заклади / установи — центри надання соціальних послуг (далі — ЦНСП), центри соціальних служб (далі — ЦСС), територіальні центри соціального обслуговування (далі — ТЦСО).

У 26 ТГ Чернівецької області не створені комунальні заклади / установи, що не відповідає чинним нормам законодавства²⁴.

Станом на 1 лютого 2024 року додатково створені п'ять нових ЦНСП.

²³ Наказ Мінсоцполітики від 19 квітня 2023 року № 130-Н «Про затвердження Порядку визначення потреб населення адміністративно-територіальної одиниці/ територіальної громади у соціальних послугах»

²⁴ Наказ Мінсоцполітики від 31 липня 2023 року № 263-Н «Про затвердження Методичних рекомендацій з розроблення положень про структурні підрозділи з питань соціального захисту населення місцевих державних адміністрацій та організації діяльності територіальної громади у сферах соціального захисту населення та захисту прав дітей»

Також діють 12 надавачів соціальних послуг на регіональному рівні:

- ✓ Центр соціально-психологічної реабілітації дітей;
- ✓ Обласний центр соціально психологічної реабілітації дітей;
- ✓ Нижньо-Станівецький психоневрологічний будинок-інтернат;
- ✓ Чернівецький геріатричний пансіонат;
- ✓ Петричанський психоневрологічний будинок-інтернат;
- ✓ Хотинський психоневрологічний будинок-інтернат;
- ✓ Чернівецький психоневрологічний будинок-інтернат;
- ✓ Чорторійський психоневрологічний будинок-інтернат;
- ✓ Магальський дитячий будинок-інтернат;
- ✓ Обласне комунальне некомерційне підприємство «Чернівецька обласна психіатрична лікарня»;
- ✓ Чернівецька обласна комунальна установа «Соціальний центр матері і дитини»;
- ✓ Чернівецька обласна комунальна установа «Обласний центр соціально-психологічної допомоги»

Територіальним громадам Чернівецької області постійно потрібно відслідковувати можливості для якісної організації та планування соціальних послуг у ТГ, оперативно реагувати на них і перетворювати їх на сильні сторони. Тому для ТГ перспективним є міжвідомча взаємодія та співробітництво, які передбачають об'єднання ресурсів задля досягнення цілей, які складно реалізувати поодиночі²⁵.

За результатами аналізу встановлено, що в 12 ТГ Чернівецької області є затверджений Порядок міжвідомчої взаємодії суб'єктів надання соціальних послуг, у 40 ТГ такий Порядок відсутній (див. Рис. 1.4.8).

Не затверджували Порядок міжвідомчої взаємодії суб'єктів надання соціальних послуг Банилівська, Боянська, Ванчикувська, Вашківська, Вашковецька, Великокучурівська, Веренчанська. Вижницька, Вікнянська, Герцаївська, Глибоцька, Горішньошеровецька, Заставнівська, Кадубовецька, Кам'янецька, Кам'янська, Карапчівська, Кельменецька, Клішківська, Конятинська, Кострижівська, Красноільська, Лівинецька, Мамалигівська, Недобоївська, Неполоковецька, Новодністровська, Острицька, Петровецька, Путильська, Рукшинська, Сокирянська, Сторожинецька, Сучевенська, Тарашанська, Теремблеченська, Топорівська, Усть-Путильська, Чагорська, Чернівецька ТГ.

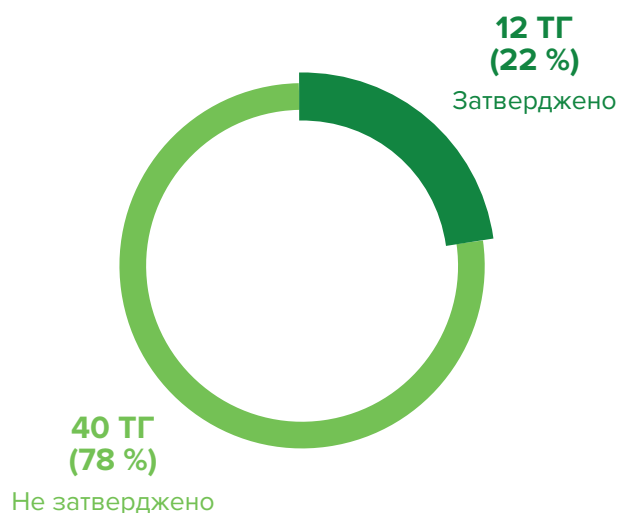


Рисунок 1.4.8. Інформація щодо затвердження Порядку міжвідомчої взаємодії суб'єктів надання соціальних послуг

²⁵ Закон України «Про співробітництво територіальних громад»

За результатами кабінетного аналізу встановлено, що договори про співробітництво ТГ у сфері надання соціальних послуг **укладені у 24 ТГ Чернівецької області, у 28 ТГ такі договори відсутні** (див. Рис. 1.4.9).

Не впровадили договори про співробітництво ТГ у сфері надання соціальних послуг

Берегометська, Боянська, Ванчиковецька, Вашківецька, Великокучурівська, Волоківська, Глибоцька, Горішньошеровецька, Заставнівська, Кадубовецька, Кам'янецька, Клішківецька, Красноільська, Конятинська, Кострижівська, Мамалигівська, Неполоковецька, Новоселицька, Рукшинська, Путильська, Селятинська, Сучевенська, Тарашанська, Терблеченська, Топорівська, Усть-Путильська, Чернівецька, Юрковецька ТГ.

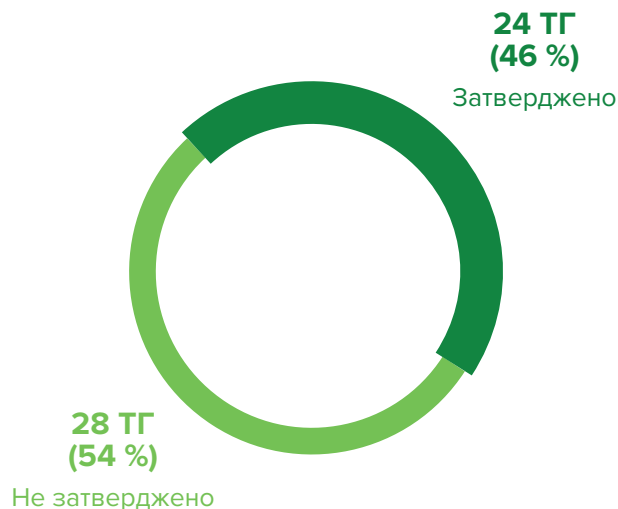


Рисунок 1.4.9. Інформація про укладення договорів про співробітництво ТГ у сфері надання соціальних послуг

Рекомендовані можливості механізму співробітництва представлені в Таблиці 1.4.4.

Таблиця 1.4.4. Управління у сфері соціальних послуг у різних формах співробітництва ТГ

Форми співробітництва ТГ	Зміст співробітництва ТГ
Делегування виконання завдань із передачею відповідних ресурсів	Організація автоматизованого обміну інформацією та інформування населення; ведення Реєстру надавачів та отримувачів соціальних послуг; утворення спільної архівної установи з передаванням відповідних ресурсів на її утримання
Реалізація спільних проєктів	Фінансування професійної перепідготовки й підвищення кваліфікації спеціалістів з організації та надання соціальних послуг; здійснення супервізії; спільне фінансування (утримання) підприємств комунальної форми власності
Спільне фінансування (утримання) установ та організацій комунальної форми власності — інфраструктурних об'єктів	Спільне фінансування (утримання) центру надання адміністративних послуг; створення закладів надання послуг (центри надання соціальних послуг, територіальні центри соціального обслуговування та їхні відділення) тощо
Утворення спільних комунальних підприємств, установ та організацій — спільних інфраструктурних об'єктів	Створення закладів надання комплексних послуг (підтриманого проживання, раннього втручання, психолого-соціальної підтримки, розбудови життєстійкості, паліативного догляду тощо)
Утворення спільного органу управління для виконання визначених законом повноважень (як окремий виконавчий орган або у складі виконавчого органу одного з суб'єктів співробітництва (як структурний підрозділ — департамент, відділ, управління, бюро, агенція тощо)	Створення структур соціального захисту населення відділів надання соціальних послуг; служб у справах дітей, відділів / секторів / фахівців із роботи з сім'ями, дітьми та молоддю; введення до штату центрів надання соціальних послуг ТГ посади фахівця з соціальної роботи

Різні форми співробітництва ТГ взаємопов'язані між собою, оскільки надання конкретних соціальних послуг забезпечують завдяки окремим елементам цілісної системи.

До надання соціальних послуг залучені надавачі недержавного сектору, зокрема шляхом державно-приватного партнерства, соціального замовлення, конкурсу соціальних проєктів тощо.

Для цього можуть застосовувати процедури закупівель, передбачені Законом України «Про публічні закупівлі», конкурси соціальних проєктів, соціальних програм відповідно до Порядку проведення конкурсу з визначення програм (проєктів, заходів), розроблених інститутами громадянського суспільства, для виконання (реалізації) яких надається фінансова підтримка, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 жовтня 2011 року № 1049 (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 16 березня 2016 року № 194), а також соціальне замовлення згідно з Порядком надання соціальних послуг шляхом соціального замовлення та компенсації надавачам вартості соціальних послуг, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 1 червня 2020 року № 450.

Таблиця 1.4.5. Механізми залучення до надання соціальних послуг надавачів недержавного сектору у ТГ Чернівецької області

Соціальне замовлення	Державно-приватне партнерство	Публічні закупівлі
Упроваджене в Заставнівській, Магальській, Чернівецькій громадах	Не застосовується в жодній громаді	Упроваджені в Сучевенській громаді

Зображення в Таблиці 1.4.5. демонструє, що попри розроблену нормативно-правову базу, практика застосування механізмів залучення недержавних надавачів у систему надання соціальних послуг у ТГ Чернівецької області здійснюється дуже повільно, що впливає на розвиток ринку надавачів соціальних послуг.

Важливість забезпечення розвитку системи соціальних послуг на рівні ТГ Чернівецької області підкреслюється тим, що:

- повноваження органів місцевого самоврядування щодо забезпечення надання соціальних послуг населенню закріплені законодавчо;
- забезпечення надання соціальних послуг особам / сім'ям, які перебувають у складних життєвих обставинах, захист їхніх прав збільшує довіру до органів місцевого самоврядування;
- надання доступних соціальних і комплексних послуг прямо впливають на якість життя всіх жителів ТГ, підвищуючи соціальне благополуччя й безпеку населення.

Висновки

Виконання власних повноважень ТГ Чернівецької області у сфері соціального захисту населення не відповідають рекомендованій Мінсоцполітики моделі організаційної структури (наказ Мінсоцполітики від 31 липня 2023 року № 263-Н «Про затвердження Методичних рекомендацій з розроблення положень про структурні підрозділи з питань соціального захисту населення місцевих державних адміністрацій та організації діяльності територіальної громади у сферах соціального захисту населення та захисту прав дітей»).

Низький рівень управління системою соціальних послуг у ТГ Чернівецької області.

Недостатній кадровий потенціал надавачів соціальних послуг, зокрема фахівців із соціальної роботи, відсутність віддалених робочих місць.

Відсутність інтегрованого підходу до стратегічного планування як однієї зі складових моделей управління та адміністрування соціальних послуг населенню ТГ Чернівецької області.

Потребують вдосконалення знань і навичок для ефективного управління сферою соціального захисту населення, захисту прав дітей та надання соціальних послуг посадові особи органів місцевого самоврядування, фахівці структурних підрозділів із питань соціального захисту населення, служб у справах дітей ТГ Чернівецької області.

Не поширена практика автоматизації процесів оброблення й передавання документів заявників із питань соціального захисту населення від старостинських округів серед 52 ТГ Чернівецької області.

Є мінімальною практика оцифрування паперових документів і роботи з електронними документами. Навички персоналу щодо використання інформаційних технологій та офісних програм є базовими серед ТГ Чернівецької області.

Варто залучити недержавних надавачів у систему надання соціальних послуг, а також розвивати механізми міжвідомчої взаємодії та співробітництва у ТГ Чернівецької області, які передбачають об'єднання ресурсів задля досягнення цілей та які складно реалізувати поодинці.

1.5. Аналіз забезпечення базовими та спеціалізованими соціальними послугами вразливих груп населення у громадах області

Стаття 34 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» згідно з визначеними повноваженнями виконавчим органам сільських, селищних, міських рад **рекомендує забезпечувати:**

надання **базових соціальних послуг особам / сім'ям за результатами оцінювання потреб особи / сім'ї**, вжиття заходів із надання інших соціальних послуг особам / сім'ям шляхом створення мережі надавачів соціальних послуг державного / комунального сектору та/ або залучення надавачів соціальних послуг недержавного сектору (шляхом соціального замовлення, державно-приватного партнерства, конкурсу соціальних проєктів, соціальних програм тощо), та/або на умовах договору з іншими органами місцевого самоврядування.

Базовий перелік соціальних послуг визначає Закон України «Про соціальні послуги». Перелік соціальних послуг, які надаються особам / сім'ям, які перебувають у складних життєвих обставинах, визначає Класифікатор соціальних послуг, затверджений наказом Міністерства соціальної політики від 23 червня 2020 року № 429, зареєстрований у Міністерстві юстиції України 9 липня 2020 року за № 643/34926. Нині перелік базових соціальних послуг значно розширений доповнений. Затверджений новий Порядок визначення потреб населення адміністративно-територіальної одиниці / територіальної громади в соціальних послугах (наказ Міністерства соціальної політики від 19 квітня 2023 року № 130-Н, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 11 липня 2023 року за № 1169/40225) визначає 24 базових соціальних послуг і 14 інших соціальних послуг (див. Рис. 1.5.1).

Надавачі соціальних послуг

Для проведення соціальної роботи й надання соціальних послуг безпосередньо в територіальних громадах Міністерство соціальної політики рекомендує (Наказ № 263 від 31 липня 2023 року «Про затвердження методичних рекомендацій з організації діяльності територіальної громади у сферах соціального захисту населення та захисту прав дітей) створювати надавачів соціальних послуг (комунальні заклади), наприклад:

- ✓ **центр надання соціальних послуг** — для надання соціальних послуг різним групам особам / сім'ям, які перебувають у складних життєвих обставинах;
- ✓ **центр соціальних служб** — для надання сімейно-орієнтованих соціальних послуг;
- ✓ **територіальний центр соціального обслуговування (надання соціальних послуг)** — для надання соціальних послуг особам старшого віку, особам з інвалідністю.

Перелік базових соціальних послуг (усього 24 послуги):	Перелік інших спеціалізованих соціальних послуг (усього 14 послуг):
1. Догляд удома	1. Консультативний кризовий телефон
2. Денний догляд	2. Нічний притулок
3. Підтримане проживання	3. Короткотермінове проживання
4. Соціальний супровід	4. Соціально-трудова адаптація
5. Соціальна адаптація	5. Стаціонарний догляд
6. Соціальна інтеграція та реінтеграція	6. Паліативний догляд
7. Надання притулку	7. Персональний асистент
8. Кризове та екстрене втручання	8. Соціальна реабілітація осіб з інтелектуальними та психічними порушеннями
9. Догляд і виховання в умовах, наближених до сімейних	9. Соціально-психологічна реабілітація
10. Консультування	10. Соціально-психологічна реабілітація осіб із залежністю від наркотичних засобів і психотропних речовин
11. Інформування	11. Соціально-психологічна реабілітація осіб із ігровою залежністю
12. Представництво інтересів	12. Тимчасовий відпочинок батьків, які здійснюють догляд за дітьми з інвалідністю
13. Посередництво	13. Тимчасовий відпочинок для осіб, які здійснюють догляд за особами з інвалідністю
14. Медіація	14. Транспортні послуги
15. Натуральна допомога	
16. Соціальна профілактика	
17. Переклад жестовою мовою	
18. Соціальний супровід під час інклюзивного навчання	
19. Соціальний супровід при працевлаштуванні та на робочому місці	
20. Фізичний супровід осіб з інвалідністю	
21. Соціальний супровід сімей у складних життєвих обставинах	
22. Послуга соціального супроводу сімей, у яких виховують дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування	
23. Денний догляд дітей з інвалідністю	
24. Транзитне проживання / навчальна квартира	

Рисунок 1.5.1. Загальний перелік соціальних послуг

Аналіз стану розвитку мережі надавачів соціальних послуг у Чернівецькій області показав, що не у всіх 52 територіальних громадах створені й функціонують надавачі соціальних послуг. Лише у 31 громаді створені комунальні надавачі соціальних послуг (див. Табл. 1.5.1).

Таблиця 1.5.1. Назва надавачів соціальних послуг у громадах області*

№	Назва громади	Назва надавачів соціальних послуг у громаді	Назва іншого надавача соціальних послуг
1.	Банилівська	відсутній	Вижницький ЦНСП
2.	Берегометська	ЦНСП	
3.	Боянська	відсутній	-
4.	Брусницька	відсутній	Кіцманський ТЦСО
5.	Ванчиновецька	ЦНСП новостворений	
6.	Вашківецька	відсутній	Вашківецька лікарня реабілітації та паліативної допомоги з поліклінічним відділенням
7.	Вашковецька	відсутній	Сокирянський ТЦСО
8.	Великокучурівська	ЦНСП	
9.	Веренчанська	ЦНСП новостворений	Вікнянський ЦНСП
10.	Вижницька	ЦНСП	
11.	Вікнянська	ЦНСП	
12.	Волоківська	відсутній	
13.	Герцаївська	ЦНСП	
14.	Глибоцька	ЦНСП	
15.	Горішньошеровецька	відсутній	Вікнянський ЦНСП
16.	Заставнівська	ЦНСП	
17.	Кадубовецька	ЦНСП	
18.	Кам'янецька	ЦНСП новостворений	
19.	Кам'янська	відсутній	Сторожинецький ТЦСО
20.	Карапчівська	відсутній	-
21.	Кельменецька	ЦСС + ТЦСО	
22.	Кіцманська	ТЦСО	Відділ із питань соціальної роботи Пансіонат сімейного типу для осіб похилого віку «Життя»
23.	Клішківецька	ЦНСП	
24.	Конятинська	відсутній	Відділ соціального обслуговування і праці
25.	Кострижівська	відсутній	Відділ соціального обслуговування
26.	Красноільська	відсутній	Сторожинецький ТЦСО

№	Назва громади	Назва надавачів соціальних послуг у громаді	Назва іншого надавача соціальних послуг
27.	Лівинецька	відсутній	Відділ соціального захисту
28.	Магальська	відсутній	Відділ соціального захисту населення
29.	Мамаївська	ЦНСП	Кицманський ТЦСО Кицманський центр зайнятості
30.	Мамалигівська	відсутній	Комунальна установа «Відділення стаціонарного догляду для постійного або тимчасового проживання та надання соціальних послуг Мамалигівської сільської ради»
31.	Недобоївська	відсутній	Хотинський ЦНСП
32.	Неполоковецька	ЦНСП	
33.	Новодністровська	ЦНСП	
34.	Новоселицька	ЦНСП	
35.	Острицька	ЦНСП новостворений	
36.	Петровецька	ЦНСП новостворений	-
37.	Путильська	ЦНСП	
38.	Рукшинська	ЦНСП новостворений	
39.	Селятинська	ЦНСП	
40.	Сокирянська	ЦНСП	
41.	Ставчанська	ЦНСП новостворений	
42.	Сторожинецька	ТЦСО	
43.	Сучевенська	відсутній	-
44.	Тарашанська	відсутній	-
45.	Тереблеченська	відсутній	Глибоцький ЦНСП
46.	Топорівська	ЦНСП	
47.	Усть-Путильська	відсутній	Відділ соціального захисту
48.	Хотинська	ЦНСП	
49.	Чагорська	ЦНСП новостворений	
50.	Чернівецька	ЦСС + ТЦСО + 6 надавачів недержавного сектору	
51.	Чудейська	відсутній	Сторожинецький ТЦСО
52.	Юрковецька	ЦНСП	

*Проаналізовані дані з карток надавачів соціальних послуг

На регіональному рівні соціальні послуги надають 12 надавачів соціальних послуг (див. Табл. 1.5.2)

Таблиця 1.5.2. Назва надавачів соціальних послуг на регіональному рівні

№	Назва надавача	Кількість
На регіональному рівні		
1.	Центр соціально-психологічної реабілітації дітей	1
2.	Обласний центр соціально-психологічної реабілітації дітей	1
3.	Нижньо-Станівецький психоневрологічний будинок-інтернат	1
4.	Чернівецький геріатричний пансіонат	1
5.	Петричанський психоневрологічний будинок-інтернат	1
6.	Хотинський психоневрологічний будинок-інтернат	1
7.	Чернівецький психоневрологічний будинок-інтернат	1
8.	Чорторійський психоневрологічний будинок-інтернат	1
9.	Магальський дитячий будинок-інтернат	1
10.	Обласне комунальне некомерційне підприємство «Чернівецька обласна психіатрична лікарня»	1
11.	Чернівецька обласна комунальна установа «Соціальний центр матері і дитини»	1
12.	Чернівецька обласна комунальна установа «Обласний центр соціально-психологічної допомоги»	1
Разом:		12

Дані, наведені в Таблиці 1.5.1, показують, що:

- ✓ у **31 громаді області** створені комунальні заклади / установи — ЦНСП, ЦСС, ТЦСО (станом на 1 лютого 2024 року);
- ✗ у **21 громаді області** не створені комунальні заклади / установи.

Із 21 громади, в яких відсутні власні надавачі соціальних послуг:

- ✓ у **10 громадах області** (Банилівській, Брусницькій, Вашковецькій, Веренчанській, Горішньо-шеровецькій, Кам'янській, Красноільській, Недобоївській, Терблеченській, Чудейській) соціальні послуги надають на умовах співфінансування;
- ✓ у **шести громадах області** послуги надають уповноважені органи місцевого самоврядування:
 - у Вашківецькій громаді соціальні послуги надає Вашківецька лікарня реабілітації та паліативної допомоги з поліклінічним відділенням;
 - у Конятинській громаді соціальні послуги надає Відділ соціального обслуговування і праці;
 - у Кострижівській громаді соціальні послуги надає Відділ соціального обслуговування населення як орган місцевого самоврядування;
 - у Лівинецькій громаді соціальну послугу «догляд удома» надає Відділ соціального захисту та обслуговування населення Лівинецької сільської ради. Послугу надають шість соціальних робітників відділу;

- у Магальській громаді соціальну послугу «догляд удома» надає Відділ соціального захисту населення;
- в Усть-Путильській громаді соціальні послуги надає Відділ з питань соціального захисту населення;

✗ **у п'яти громадах** (Боянській, Волоківській, Карапчівській, Сучевенській, Тарашанській) соціальні послуги не надаються.

Аналіз показав, що із 31 громад Чернівецької області, де створені надавачі соціальних послуг, у 27 громадах створено по одному надавачу соціальних послуг — комунальній установі — ЦНСП. В одній громаді створено один ТЦСО й один ЦСС, у двох громадах створено по одному ТЦСО. Лише в одній громаді області вісім надавачів послуг, із них: шість — недержавної форми власності (див.Табл. 1.5.3).

Таблиця 1.5.3. Стан забезпечення громад надавачами соціальних послуг

<ul style="list-style-type: none"> • у 27 громадах по одному надавачу — ЦНСП; • у двох громадах по одному надавачу — ТЦСО; • в одній громаді по два надавачі — ТЦСО, ЦСС; • в одній громаді по вісім надавачів — ЦСС, ТЦСО, шість громадських організацій;
<ul style="list-style-type: none"> • у 10 громадах по одному надавачу з інших громад на умовах співфінансування;
<ul style="list-style-type: none"> • у п'яти громадах по одному надавачу — Відділи соціального захисту населення; • в одній громаді один надавач — Лікарня реабілітації та паліативної допомоги з поліклінічним відділенням;
<ul style="list-style-type: none"> • у п'яти громадах соціальні послуги не надаються.

Результати опитування надавачів соціальних послуг у громадах показав, що **соціальні послуги надаються в 47 ТГ** області (див. Рис. 1.5.2). Водночас потрібно врахувати, що в новостворених 2024 року п'яти ЦНСП послуги ще не надавалися. Співвідношення кількості громад, які надають соціальні послуги, виглядає таким чином (див. Табл. 1.5.4):

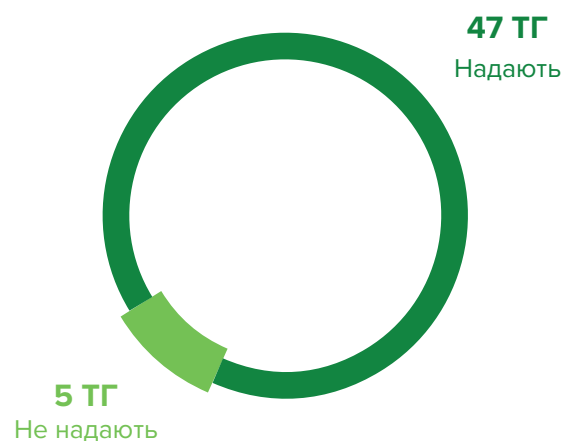


Рисунок 1.5.2. Співвідношення кількості громад, що надають соціальні послуги

Таблиця 1.5.4. Розподіл загальної кількості соціальних послуг, які надаються у громадах області

№	Назва громади	Кількість базових соціальних послуг, які надаються у громадах	Кількість інших соціальних послуг, які надаються у громадах	Разом
1.	Неполоковецька	1	-	1
2.	Берегометська	1	-	1
3.	Мамаївська	1	-	1
4.	Чагорська	1	-	1
5.	Кам'янська	1	1	2
6.	Карапачівська	1	1	2
7.	Чудейська	1	1	2
8.	Юрковецька	2	-	2
9.	Красноільська	2	1	3
10.	Кострижівська	3	-	3
11.	Горішньошеровецька	3	-	3
12.	Брусницька	3	1	4
13.	Тереблеченська	4	-	4
14.	Кадубовецька	3	1	4
15.	Рукшинська	4	-	4
16.	Селятинська	4	-	4
17.	Усть-Путильська	4	-	4
18.	Магальська	4	1	5
19.	Вашківецька	5	-	5
20.	Конятинська	5	-	5
21.	Великокучурівська	3	2	5
22.	Веренчанська	5	1	6
23.	Клішковецька	6	-	6
24.	Путильська	6	-	6
25.	Топорівська	6	-	6
26.	Острицька	6	-	6
27.	Заставнівська	7	-	7
28.	Лівинецька	7	-	7
29.	Вікнянська	6	1	7
30.	Ставчанська	8	-	8
31.	Недобоївська	8	-	8
32.	Герцаївська	8	-	8
33.	Сторожинецька	8	1	9

№	Назва громади	Кількість базових соціальних послуг, які надаються у громадах	Кількість інших соціальних послуг, які надаються у громадах	Разом
34.	Новоселицька	8	1	9
35.	Кіцманська	8	1	9
36.	Сокирянська	10	1	11
37.	Банилівська	11	-	11
38.	Вижницька	11	1	12
39.	Глибоцька	12	-	12
40.	Кельменецька	12	1	13
41.	Хотинська	12	1	13
42.	Новодністровська	13	-	13
43.	Чернівецька	15	5	20

Варто зауважити, що дані, наведені в Таблиці 1.5.4, були зазначені в картках надавачів соціальних послуг і формах № 3, № 3.1, і дані під час порівняння часто не співпадали. У такому разі експерти проєкту робили звірку безпосередньо із громадами. Аналіз даних показав, що:

- у 21 громаді надається не більше п'яти соціальних послуг;
- у 14 громадах надається від шести до 10 соціальних послуг;
- лише у восьми громадах надається понад 10 соціальних послуг.

Аналіз стану забезпечення населення громад соціальними послугами показав, що в 43 громадах Чернівецької області надаються як базові соціальні послуги, так й інші спеціалізовані соціальні послуги. Показовим для аналізу стану забезпечення населення пілотних громад Чернівецької області (як базових, так й інших спеціалізованих соціальних послуг) є узагальнені дані щодо загальної кількості наданих соціальних послуг за звітний період (2023 рік), наведені в Таблицях 1.5.5, 1.5.5.1, 1.5.5.2.

Таблиця 1.5.5. Загальна кількість громад, які надають соціальні послуги (окремо за кожною послугою)

№	Назва послуги	Кількість громад, які надають такі послуги
Базові послуги		
1.	Догляд удома	43
2.	Денний догляд	5
3.	Денний догляд дітей з інвалідністю	1
4.	Підтримане проживання осіб старшого віку та осіб з інвалідністю	1
5.	Підтримане проживання бездомних осіб	-
6.	Транзитне підтримане проживання / учбова соціальна квартира (будинок)	-
7.	Соціальна адаптація	12

№	Назва послуги	Кількість громад, які надають такі послуги
8.	Посередництво	8
9.	Надання притулку	2
10.	Екстрене (кризове) втручання	10
11.	Консультавання	27
12.	Соціальний супровід сімей / осіб, які перебувають у складних життєвих обставинах	21
13.	Соціальний супровід сімей, у яких виховуються діти-сироти й діти, позбавлені батьківського піклування	17
14.	Соціальний супровід під час працевлаштування та на робочому місці	1
15.	Представництво інтересів	19
16.	Посередництво	8
17.	Соціальна профілактика	17
18.	Натуральна допомога	17
19.	Фізичний супровід осіб з інвалідністю, які мають порушення опорно-рухового апарату й пересуваються на кріслах колісних, з інтелектуальним, сенсорними, фізичними, моторними, психічними й поведінковими порушеннями	1
20.	Переклад жестовою мовою	-
21.	Догляд і виховання дітей в умовах, наближених до сімейних	1
22.	Супровід під час інклюзивного навчання	4
23.	Інформування	28
24.	Медіація	-
Інші соціальні послуги		
25.	Консультативний кризовий телефон	2
26.	Нічний притулок	1
27.	Короткотермінове проживання	-
28.	Соціально-трудова адаптація	-
29.	Стаціонарний догляд	17
30.	Паліативний догляд	2
31.	Персональний асистент	-
32.	Соціальна реабілітація осіб з інтелектуальними та психічними порушеннями	-
33.	Соціально-психологічна реабілітація	2
34.	Соціально-психологічна реабілітація осіб із залежністю від наркотичних засобів чи психотропних речовин	-
35.	Соціально-психологічна реабілітація осіб з ігровою залежністю	-
36.	Тимчасовий відпочинок для батьків або осіб, які їх замінюють, що здійснюють догляд за дітьми з інвалідністю	-

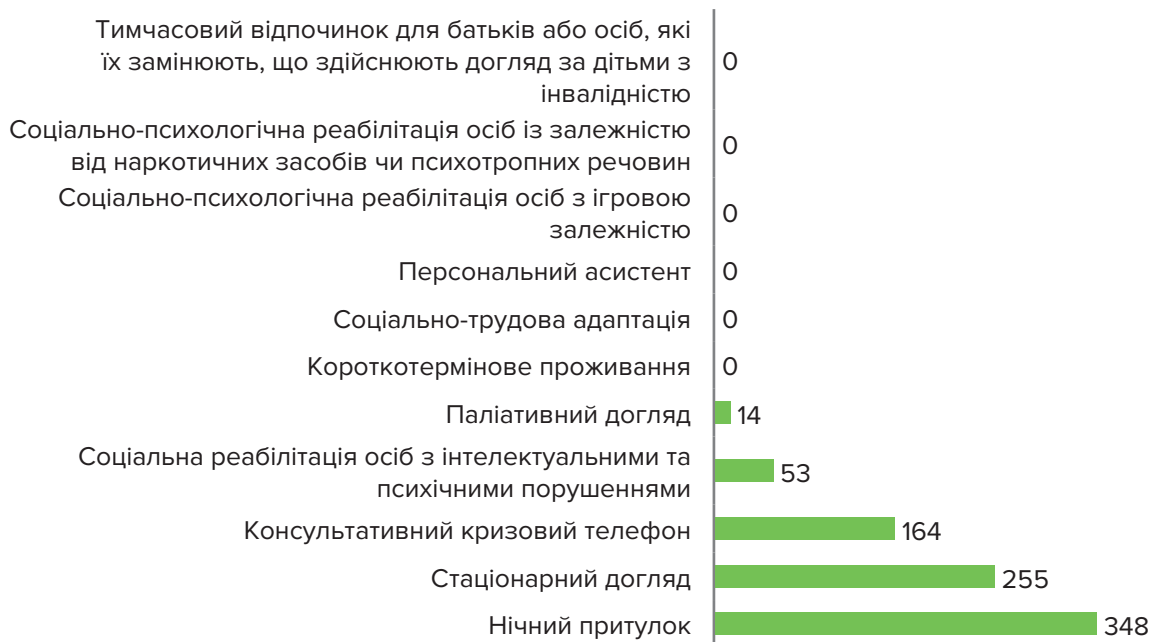
№	Назва послуги	Кількість громад, які надають такі послуги
37.	Тимчасовий відпочинок для осіб, які здійснюють догляд за особами з інвалідністю, особами, які мають невиліковні хвороби, хвороби, що потребують тривалого лікування	-
38.	Транспортні послуги	3

Дані в Таблиці 1.5.5 наведені за 43 громадами області, в яких надавалися соціальні послуги у звітному періоді (2023 рік). Аналіз даних показав, що в більшості громад надавали лише три базові соціальні послуги: догляд удома, інформування й консультування.

Таблиця 1.5.5.1. Кількість наданих у громадах базових соціальних послуг за звітний період



Таблиця 1.5.5.2. Кількість наданих у громадах інших соціальних послуг за звітний період



Дані, наведені в Таблицях 1.5.5.1 та 1.5.5.2, також наведені за 43 громадами області, в яких надавали соціальні послуги у звітному періоді (2023 рік). Аналіз даних показав, що вразливі групи населення у 43 громадах області здебільшого отримували послуги консультування, інформування, догляду вдома й натуральної допомоги. Ці чотири соціальні послуги є найчисельнішими.

Варто також звернути увагу, що в Чернівецькій області області чотири базових і вісім інших спеціалізованих соціальних послуг із 38 (24 базові+14 інших спеціалізованих), визначених Класифікатором соціальних послуг, затвердженого наказом Міністерства соціальної політики від 23 червня 2020 року № 429, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 9 липня 2020 року за № 643/34926, не надаються в жодній із 52 громад (див. Рис. 1.5.2).

Базові соціальні послуги, які не надаються	Інші соціальні послуги, які не надаються
1. Підтримане проживання бездомних осіб	1. Короткотермінове проживання
2. Транзитне підтримане проживання	2. Соціально-трудова адаптація
3. Переклад жестовою мовою	3. Персональний асистент
4. Послуга медіації	4. Соціальна реабілітація осіб з інтелектуальними і психічними порушеннями
	5. Соціально-психологічна реабілітація осіб із залежністю від наркотичних засобів і психоактивних речовин
	6. Соціально-психологічна реабілітація осіб із ігровою залежністю
	7. Тимчасовий відпочинок для батьків, які здійснюють догляд за дітьми з інвалідністю
	8. Тимчасовий відпочинок для осіб, які здійснюють догляд за дітьми з інвалідністю

Рисунок 1.5.2. Соціальні послуги, які не надаються в жодній громаді Чернівецької області

Більш детальний аналіз щодо забезпечення базовими соціальними послугами показав, що із 24 базових соціальних послуг найбільш поширеними у громадах є вісім (див. Рис. 1.5.3):

- ✓ догляд вдома;
- ✓ послуга інформування;
- ✓ послуга консультування;
- ✓ соціальний супровід сімей / осіб, які перебувають у складних життєвих обставинах;
- ✓ представництво інтересів;
- ✓ соціальний супровід сімей, у яких виховуються діти-сироти й діти, позбавлені батьківського піклування;
- ✓ соціальна профілактика;
- ✓ натуральна допомога.



Рисунок 1.5.3. Співвідношення наданих базових соціальних послуг

1. **Послуга Догляд вдома надається в 43 громаді області.** Не надається в Боянській, Ванчикувській, Вашковецькій, Волоківській, Заставнівській, Кам'янецькій, Мамалигівській, Петро-вській, Сучевенській, Тарашанській громадах.
2. **Послуга інформування надається у 28 громадах.** Не надається в Берегометській, Боянській, Брусницькій, Ванчикувській, Вашковецькій, Великокучурівській, Волоківській, Заставнівській, Кам'янецькій, Кам'янській, Карапчівській, Красноільській, Мамаївській, Мамалигінській, Неполоковецькій, Петровецькій, Рукшинській, Селятинській, Сучевенській, Тарашанській, Терблеченській, Чагорській, Чернівецькій Чудейській.
3. **Послуга консультування надається у 27 громадах.** Не надається в Берегометській, Бо-янській, Ванчикувській, Вашківській, Вашковецькій, Великокучурівській, Вижницькій, Волоківській, Заставнівській, Кам'янецькій, Кам'янській, Карапчівській, Красноільській, Ма-маївській, Мамалигінській, Неполоковецькій, Недобоївській, Петровецькій, Рукшинській, Сучевенській, Тарашанській, Терблеченській, Чагорській, Чудейській, Юрковецькій
4. **Послуга соціального супроводу сімей / осіб, які перебувають у складних життєвих обста-винах, надається у 21 громаді:** Банилівській, Вашківській, Великокучурівській, Вижницькій, Вікнянській, Герцаївській, Глибоцькій, Заставнівській, Кельменецькій, Кіцманській, Клішко-вській, Магальській, Новоселицькій, Острицькій, Селятинській, Ставчанській, Сторожи-нецькій, Терблеченській, Топорівській, Хотинській, Чернівецькій.
5. **Послуга представництва інтересів надається в 19 громадах:** Банилівській, Брусницькій, Виж-ницькій, Вікнянській, Герцаївській, Глибоцькій, Кельменецькій, Кіцманській, Конятинській, Лівинецькій, Недобоївській, Новодністровській, Новоселицькій, Острицькій, Путильській, Сокирянській, Топорівській, Хотинській, Чернівецькій.
6. **Послуга соціального супроводу сімей, у яких виховуються діти-сироти й діти, позбавлені батьківського піклування, надається в 17 громадах:** Банилівській, Вашківській, Великоку-чурівській, Веренчанській, Глибоцькій, Заставнівській, Кельменецькій, Клішковській, Недо-боївській, Новодністровській, Новоселицькій, Сокирянській, Ставчанській, Сторожинецькій, Терблеченській, Хотинській.
7. **Послуга соціальної профілактики надається в 17 громадах:** Банилівській, Вижницькій, Вікнянській, Герцаївській, Глибоцькій, Кельменецькій, Кіцманській, Клішковській, Ліві-нецькій, Недобоївській, Новодністровській, Новоселицькі, Сокирянській, Ставчанській, То-порівській, Хотинській, Чернівецькій.
8. **Послуга натуральної допомоги надається в 17 громадах:** Банилівській, Вашківській, Виж-ницькій, Глибоцькій, Кельменецькій, Кіцманській, Конятинській, Красноільській, Недобоїв-ській, Новодністровській, Путильській, Сокирянській, Ставчанській, Сторожинецькій, Усть-Пу-тильській, Хотинській, Чернівецькій.

Менш поширеними базовими соціальними послугами є п'ять соціальних послуг, зокрема:

- ▶ соціальна адаптація;
- ▶ екстрене (кризове) втручання;
- ▶ соціальна інтеграція та реінтеграція;
- ▶ посередництво;
- ▶ послуга денного догляду.

1. **Послуга соціальної адаптації надається лише у 12 громадах:** Банилівській, Вижницькій, Герцаївській, Глибоцькій, Кельменецькій, Лівинецькій, Недобоївській, Новодністровській, Селятинській, Сокирянській, Хотинській, Чернівецькій.
 2. **Послуга екстреного (кризового) втручання надається лише в 10 громадах:** Вижницькій, Герцаївській, Глибоцькій, Кельменецькій, Новодністровській, Новоселицькій, Острицькій, Сокирянській, Хотинській, Чернівецькій.
 3. **Послуга соціальної інтеграції та реінтеграції надається лише у восьми громадах:** Банилівській, Вижницькій, Глибоцькій, Кельменецькій, Недобоївській, Новодністровській, Хотинській, Чернівецькій.
 4. **Послуга посередництва надається лише у восьми громадах:** Банилівській, Вижницькій, Глибоцькій, Кельменецькій, Лівинецькій, Новодністровській, Путильській, Чернівецькій.
 5. **Послуга денного догляду надається лише у п'яти громадах:** Веренчанській, Новодністровській, Сокирянській, Сторожинецькій, Чернівецькій.
- **Послуга надання притулку надається у двох громадах:** Хотинській, Чернівецькій.
 - **Послуга супроводу під час інклюзивного навчання надається у двох громадах:** Чернівецькій, Вижницькій.
 - **Послуга денного догляду дітей з інвалідністю надається в одній громаді:** Новодністровській.
 - **Послуга підтриманого проживання осіб старшого віку та осіб з інвалідністю надається в одній громаді:** Чернівецькій.
 - **Послуга соціального супроводу під час працевлаштування та на робочому місці надається в одній громаді:** Чернівецькій.
 - **Послуга фізичного супроводу осіб з інвалідністю, які мають порушення опорно-рухового апарату надається в одній громаді:** Карапачівській.
 - **Послуга догляду та виховання дітей в умовах, наближених до сімейних, надається в одній громаді:** Сторожинецькій.

Під час аналізу вдалося з'ясувати, що інші соціальні послуги надаються у 21 громаді області, зокрема у Брусницькій, Великокучурівській, Веренчанській, Вижницькій, Вікнянській, Кадубовецькій, Кам'янській, Карапачівській, Кельменецькій, Кіцманській, Клішковицькій, Кострижівській, Красноільській, Магальській, Мамалигівській, Новоселицькій, Сокирянській, Сторожинецькій, Хотинській, Чернівецькій, Чудейській, що становить 40 % від загальної кількості громад області (див. Рис. 1. 5.4).



Рисунок 1.5.4. Співвідношення наданих інших спеціалізованих соціальних послуг

Результати детальнішого аналізу стану забезпечення населення громад іншими спеціалізованими соціальними послугами показали вкрай низький рівень. У 17 громадах надається лише послуга стаціонарного догляду, а в інших чотирьох громадах надаються п'ять соціальних послуг, а саме: консультативний кризовий телефон, нічний притулок, паліативний догляд, транспортні послуги, соціально-психологічна реабілітація (див. Табл. 1.5.6).

Таблиця 1.5.6. Перелік і назви громад, у яких надаються інші соціальні послуги

№	Назва громади	Стаціонарний догляд	Консультативний кризовий телефон	Нічний притулок	Паліативний догляд	Транспортні послуги	Соціально-психологічна реабілітація
1.	Брусницька	✓					
2.	Великокучурівська		✓			✓	
3.	Веренчанська	✓					
4.	Вижницька	✓				✓	
5.	Вікнянська	✓					
6.	Кадубовецька	✓					
7.	Кам'янська	✓					
8.	Карапачівська				✓		
9.	Кельменецька	✓					
10.	Кіцманська	✓					
11.	Клішківська	✓					
12.	Кострижівська	✓					
13.	Красноільська	✓					
14.	Магальська	✓					
15.	Мамалигівська	✓					
16.	Новоселицька						✓
17.	Сокирянська	✓					
18.	Сторожинецька	✓					
19.	Хотинська						✓
20.	Чернівецька	✓	✓	✓	✓	✓	
21.	Чудейська	✓					
Разом:		у 17 громадах	у двох громадах	в одній громаді	у двох громадах	у трьох громадах	у двох громадах

*Брусницька ТГ не надала інформацію.

На регіональному рівні в Чернівецькій області створені й функціонують сім закладів інституційного догляду й шість соціальних закладів для надання спеціалізованих соціальних послуг певним категоріям населення (див. Табл. 1.5.7). Наявність та збереження на регіональному рівні такої великої кількості закладів інституційного догляду для дітей з інвалідністю, осіб старшого віку, осіб з інвалідністю, осіб із порушеннями психіки означає, що у громадах для таких категорій населення відсутні соціальні послуги. Насамперед:

- ✗ денного догляду для дітей з інвалідністю;
- ✗ паліативного догляду;
- ✗ послуги підтриманого проживання;
- ✗ стаціонарного догляду;
- ✗ фізичного супроводу осіб з інвалідністю;
- ✗ транспортні послуги;
- ✗ соціальної реабілітації осіб з інтелектуальними та психічними порушеннями;
- ✗ надання притулку.

З одного боку, громади не інформують Департамент соціального захисту ОДА про незадоволений попит на спеціалізовані соціальні послуги у своїх громадах і свою фінансову неспроможність його задовольнити. З іншого боку, на регіональному рівні відсутність сформованого попиту на фінансову підтримку громад з обласного бюджету зумовлює і відсутність окремої регіональної програми розвитку спеціалізованих соціальних послуг на рівні громад.

Таблиця 1.5.7. Перелік соціальних послуг, які надаються на регіональному рівні

№	Назва надавача	Категорії отримувачів	Перелік соціальних послуг
1.	Нижньо-Станівецький психоневрологічний будинок-інтернат	ВПО Повнолітні особи, яким не призначено опікуна Особі старшого віку Повнолітні особи з інвалідністю	Підтримане проживання Представництво інтересів Фізичний супровід осіб з інвалідністю Інформування Стаціонарний догляд Транспортні послуги
2.	Чернівецький геріатричний інтернат	ВПО Біженці Бездомні особи	Стаціонарний догляд Паліативний догляд Соціально-психологічна реабілітація Інформування Медіація Посередництво Соціальна профілактика Представництво інтересів Консультування Соціальна адаптація
3.	Петричанський психоневрологічний будинок-інтернат	ВПО Повнолітні особи з інвалідністю Особі старшого віку	Стаціонарний догляд

№	Назва надавача	Категорії отримувачів	Перелік соціальних послуг
4.	Хотинський психоневрологічний будинок-інтернат	ВПО Повнолітні особи з інвалідністю Особи старшого віку	Стаціонарний догляд Соціальна реабілітація осіб з інтелектуальними та психічними порушеннями
5.	Чернівецький психоневрологічний будинок-інтернат	ВПО Повнолітні особи, яким не призначено опікуна Повнолітні особи з інвалідністю Особи старшого віку	Представництво інтересів Фізичний супровід осіб з інвалідністю Інформування Стаціонарний догляд
6.	Чорторійський психоневрологічний будинок-інтернат	ВПО Повнолітні особи з інвалідністю Особи старшого віку	Стаціонарний догляд
7.	Магальський дитячий будинок-інтернат	Діти з інвалідністю Діти з тяжкими захворюваннями, порушеннями, травмами, станами, зокрема до встановлення інвалідності	Стаціонарний догляд
8.	Обласне комунальне некомерційне підприємство «Чернівецька обласна психіатрична лікарня»	Особи з залежністю від азартних ігор Особи з порушеннями психіки та поведінки, пов'язаними з уживанням усіх груп психоактивних речовин Сім'ї, члени яких мають інвалідність ВПО	Соціально-психологічна реабілітація осіб з ігровою залежністю Соціальна реабілітації осіб з інтелектуальними та психічними порушеннями Стаціонарний догляд Паліативний догляд Підтримане проживання бездомних осіб
9.	Чернівецька обласна комунальна установа «Соціальний центр матері і дитини»	Жінки, які виявили намір відмовитися від новонародженої дитини	Соціальна інтеграція та реінтеграція Надання притулку
10.	Чернівецька обласна комунальна установа «Обласний центр соціально-психологічної допомоги»	ВПО Особи, які постраждали від домашнього насильства Особи, які постраждали від торгівлі людьми	Соціальна інтеграція та реінтеграція Надання притулку Екстрене (кризове) втручання Консультування Інформування

Дані, отримані з карток надавачів соціальних послуг від громад, дали змогу проаналізувати перелік категорій осіб / сімей, яким надаються соціальні послуги (див. Табл. 1.5.8). Варто зауважити, що більшість надавачів послуг надають їх незначній кількості вразливих категорій населення. З 42 запропонованих Міністерством соціальної політики категорій вразливих груп населення громад, за якими кожна громада має вести облік, більшість громад Чернівецької області охоплює соціальними послугами **лише дев'ять із вищезазначених вразливих категорій населення громад, зокрема:**

- ✓ внутрішньо переміщені особи;
- ✓ сім'ї, які отримують державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям;
- ✓ сім'ї, члени яких мають інвалідність;
- ✓ діти, які перебувають на обліку служби у справах дітей як такі, що перебувають у складних життєвих обставинах;
- ✓ діти-сироти й діти, позбавлені батьківського піклування;
- ✓ повнолітні особи з інвалідністю;
- ✓ особи старшого віку;
- ✓ самотні особи, які потребують допомоги у веденні домашнього господарства;
- ✓ самотні особи, які потребують стороннього догляду.

Таблиця 1.5.8. Загальна кількість громад, які надають соціальні послуги певним вразливим категоріям населення

№	Категорія осіб	Кількість громад, які надають соціальні послуги вразливим категоріям населення
1.	Безробітні (zareєстровані в центрі зайнятості особи)	8
2.	Внутрішньо переміщені особи	19
3.	Сім'ї, які отримують державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям	20
4.	Сім'ї, члени яких мають інвалідність	22
5.	Сім'ї з дітьми, в яких тривала хвороба батьків перешкоджає їм виконувати свої батьківські обов'язки	10
6.	Сім'ї, де триває процес розлучення батьків і вирішується спір між матір'ю та батьком щодо визначення місця проживання дітей, участі батьків у їхньому вихованні	12
7.	Неповнолітні самотні матері (батьки)	10
8.	Сім'ї, в яких дітей відібрано в батьків без позбавлення їх батьківських прав на підставі рішення суду	10
9.	Сім'ї з дітьми, де батьки є трудовими мігрантами	6
10.	Біженці, особи, які потребують додаткового або тимчасового захисту	4
11.	Особі, які звернулися з заявою про визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту, та мають довідку про звернення по захист в Україні	3
12.	Сім'ї, дітей з яких влаштовано до закладів інституційного догляду та виховання дітей	14
13.	Особі, яким заподіяно шкоду пожежею, стихійним лихом, катастрофою, бойовими діями, терористичним актом, збройним конфліктом, тимчасовою окупацією	14

№	Категорія осіб	Кількість громад, які надають соціальні послуги вразливим категоріям населення
14.	Особи з числа учасників антитерористичної операції та особи, які брали участь у заходах, необхідних для забезпечення оборони України, захисту безпеки населення та інтересів держави у зв'язку з повномасштабною війною Російської Федерації проти України	17
15.	Особи з числа дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування (у віці 18–23 роки), які проживають у територіальній громаді	17
16.	Жінки, які виявили намір відмовитися від новонародженої дитини	8
17.	ВІЛ-інфіковані особи	8
18.	Особи, хворі на туберкульоз	4
19.	Особи з порушеннями психіки та поведінки, пов'язаними з уживанням усіх груп психоактивних речовин	4
20.	Особи із залежністю від азартних ігор	2
21.	Особи, які постраждали від домашнього насильства	17
22.	Особи, які вчинили домашнє насильство, направлені для проходження програми для кривдників	4
23.	Особи, які постраждали від торгівлі людьми	4
24.	Особи, звільнені з місць позбавлення волі	10
25.	Особи, які перебувають на обліку органу пробації, з них:	12
26.	Бездомні особи	4
27.	Повнолітні недієздатні особи, яким не призначено опікуна	3
28.	Сім'ї, в яких батьків поновлено в батьківських правах	8
29.	Діти, які перебувають на обліку служби у справах дітей як такі, що перебувають у складних життєвих обставинах	18
30.	Діти-сироти й діти, позбавлені батьківського піклування	18
31.	Сім'ї, дітей з яких влаштовано в патронатні сім'ї протягом звітного періоду	6
32.	Діти, батьки яких (особи, які їх замінують) ухиляються від виконання своїх обов'язків	12
33.	Сім'ї, в яких діти систематично самовільно залишають місце проживання	5
34.	Сім'ї, в яких діти систематично без поважних причин не відвідують заклади освіти	7
35.	Діти з інвалідністю, з них:	12
36.	Діти з особливими освітніми потребами	8
37.	Діти з тяжкими захворюваннями, порушеннями, травмами, станами (зокрема до встановлення інвалідності)	5
38.	Діти, які потребують паліативної допомоги	-

№	Категорія осіб	Кількість громад, які надають соціальні послуги вразливим категоріям населення
39.	Повнолітні особи з інвалідністю	25
40.	Особа старшого віку	27
41.	Одинокі особи, які потребують допомоги у веденні домашнього господарства	24
42.	Одинокі особи, які потребують стороннього догляду	25

Дані, наведені в Таблиці 1.5.8, демонструють перелік вразливих груп населення, які не охоплені соціальною роботою та яким більшість громад практично не надають соціальні послуги. До них належать:

- Сім'ї**
 - сім'ї з дітьми, де батьки є трудовими мігрантами;
 - біженці, особи, які потребують додаткового або тимчасового захисту;
- Особа**
 - жінки, які виявили намір відмовитися від новонародженої дитини;
 - особи, хворі на туберкульоз;
 - особи з порушеннями психіки та поведінки, пов'язаними з уживанням усіх груп психоактивних речовин;
 - особи з залежністю від азартних ігор;
 - бездомні особи;
 - особи, які вчинили домашнє насильство, направлені для проходження програми для кривдників;
 - особи, які постраждали від торгівлі людьми;
- Діти**
 - діти з особливими освітніми потребами;
 - діти з тяжкими захворюваннями, порушеннями, травмами, станами, зокрема до встановлення інвалідності;
 - діти, які потребують паліативної допомоги.

Детальніший аналіз кожної громади Чернівецької області окремо показав, що у 20 громадах області рівень охоплення соціальною роботою вразливих груп, яким надаються соціальні послуги у громадах, у край низький (див. Рис. 1.5.9).

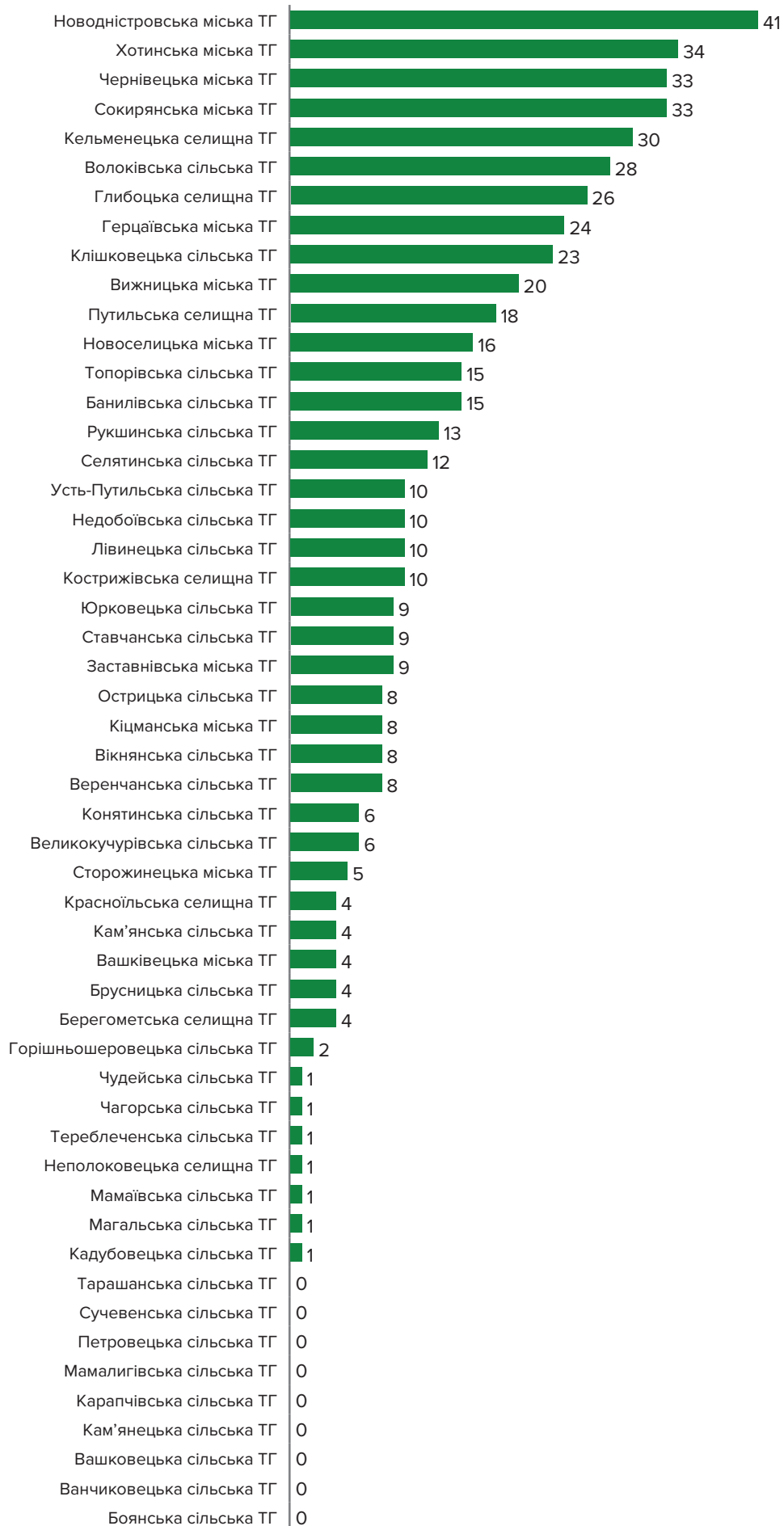


Рисунок 1.5.9. Кількість категорій вразливих груп населення, які охоплені соціальними послугами у громадах

Низькій рівень охоплення вразливих груп населення у громадах Чернівецької області можна пояснити, по-перше, відсутністю надавачів соціальних послуг у 26 ТГ області, а по-друге, відсутністю сформованих соціально-демографічних паспортів громад або незавершеністю їхнього формування. Запровадження Міністерством соціальної політики уніфікованого для всіх громад України соціально демографічного паспорту / профілю громади (додаток 1 до Порядку визначення потреб населення громади в соціальних послугах, затвердженого наказом Мінсоцполітики № 130-Н від 19 квітня 2023 року) дає змогу зібрати повну інформацію за віком, статтю за всіма 42 запропонованими категоріями вразливих груп населення громад. А це, своєю чергою, дає змогу кожній громаді визначити перелік основних вразливих груп населення, їхні потреби в соціальних послугах, організувати й надати соціальні послуги в обсягах та якості, визначених державними стандартами їх надання.

Під час Google-опитування громади надали дані щодо впровадження нових соціальних послуг. Аналіз показав, що після ухвалення Закону України «Про соціальні послуги» 2019 року **у 25 із 51 ТГ (49 %), які надали інформацію (Брусницька громада інформацію не надала),** протягом 2020–2023 років розпочався активний процес впровадження нових базових та інших соціальних послуг (див. Табл. 1.5.9).

Таблиця 1.5.9. Перелік нових соціальних послуг, які впроваджували громади протягом 2020–2023 років

№	Назва громади	Нові соціальні послуги, які впроваджували у громадах протягом 2020–2023 років
1.	Глибоцька	Не впроваджували
2.	Вижницька	Транспортні послуги Супровід під час інклюзивного навчання
3.	Берегометська	Догляд на непрофесійній основі
4.	Новодністровська	Денний догляд дітей з інвалідністю
5.	Недобоївська	Не впроваджували
6.	Сторожинецька	Догляд на непрофесійній основі
7.	Вікнянська	Програма підтримки внутрішньо переміщених осіб із сільського бюджету Вікнянської громади на 2023 рік
8.	Сокирянська	Соціально-психологічна реабілітація Денний догляд дітей з інвалідністю Соціальна інтеграція та реінтеграція Соціальна адаптація Екстрене (кризове) втручання Соціальний супровід сімей, у яких виховуються діти-сироти й діти, позбавлені батьківського піклування Соціальний супровід сімей / осіб, які перебувають у складних життєвих обставинах Соціальна профілактика Представництво інтересів Посередництво Консультування Інформування
9.	Острицька	Догляд на непрофесійній основі

№	Назва громади	Нові соціальні послуги, які впроваджували у громадах протягом 2020–2023 років
10.	Кам'янецька	Не впроваджували
11.	Хотинська	Надання притулку для осіб, які постраждали від домашнього насильства Соціально-психологічна реабілітація Транспортні послуги «Соціальне таксі»
12.	Кіцманська	Не впроваджували
13.	Заставнівська	Не впроваджували
14.	Герцаївська	Не впроваджували
15.	Кострижівська	Призначення компенсації за догляд фізичній особі, яка надає соціальні послуги з догляду без здійснення підприємницької діяльності на непрофесійній основі
16.	Карапчівська	Не впроваджували
17.	Клішківська	Соціальна послуга з догляду на непрофесійній основі Супровід під час інклюзивного навчання Догляд на професійній основі
18.	Ванчиковецька	Не впроваджували
19.	Вашковецька	Соціальний супровід сімей, у яких виховуються діти-сироти й діти, позбавлені батьківського піклування Соціальний супровід сімей / осіб, які перебувають у складних життєвих обставинах Соціальна профілактика Представництво інтересів Посередництво Консультування Інформування
20.	Новоселицька	Догляд удома Екстренне (кризове) втручання Консультування Соціальний супровід Представництво інтересів Соціальна профілактика Інформування Соціальна адаптація Посередництво
21.	Чернівецька	Супровід під час інклюзивного навчання Денний догляд осіб з інвалідністю Надання соціальних послуг із догляду на професійній основі
22.	Усть-Путильська громада	Не впроваджували
23.	Юрковецька громада	Не впроваджували
24.	Топорівська громада	Не впроваджували
25.	Кам'янська	За співфінансуванням: догляд удома; стаціонарний догляд
26.	Рукшинська	Не впроваджували

№	Назва громади	Нові соціальні послуги, які впроваджували у громадах протягом 2020–2023 років
27.	Великокучурівська	Соціальний супровід
28.	Веренчанська	Інформування Консультування Супровід Посередництво Представництво інтересів Адаптація
29.	Ставчанська	Догляд удома
30.	Кельменецька	Не впроваджували
31.	Чудейська	Стаціонарний догляд Догляд удома
32.	Магальська	Догляд на непрофесійній основі
33.	Мамаївська	Компенсація за догляд на непрофесійній основі
34.	Боянська	Не впроваджували
35.	Горішньошеровецька	Не впроваджували
36.	Волоківська	Консультування
37.	Тереблеченська	Соціальна послуга на професійній і непрофесійній основі
38.	Сучевенська	Не впроваджували
39.	Неполоковецька	Догляд удома Соціальний супровід
40.	Путильська	Не впроваджували
41.	Чагорська	Не впроваджували
42.	Петровецька	Не впроваджували
43.	Конятинська	Догляд удома Консультування Представництво інтересів Натуральна допомога Інформування
44.	Мамалигівська	Не впроваджували
45.	Тарашанська	Не впроваджували
46.	Кадубовецька	Не впроваджували
47.	Селятинська	Не впроваджували
48.	Банилівська	Не впроваджували
49.	Вашківецька	Не впроваджували
50.	Лівинецька	Призначення компенсації за догляд фізичній особі, яка надає соціальні послуги з догляду без здійснення підприємницької діяльності на непрофесійній основі
51.	Красноільська	Не впроваджували
52.	Брусницька	Інформація не надана

Варто зауважити, в інших 26 громадах, де послуги не впроваджувалися, на кінець 2023 року були відсутні надавачі соціальних послуг (зокрема в Банилівській, Боянській, Вашківській, Горішньошеровецькій, Кам'янецькій, Карапчівській, Красноільській, Мамалигінській, Недобоївській, Петровецькій, Рукшинській, Сучевенській, Тарашанській, Чагорській ТГ), а в Кіцманській громаді функціонував лише територіальний центр соціального обслуговування.

Результати аналізу показали, що ситуація змінилася. **Станом на 1 лютого 2024 року у 21 ТГ Чернівецької області** відсутні надавачі соціальних послуг.

Відповідаючи на запитання про нові соціальні послуги, які громади планують упроваджувати 2024 року, **19 із 51 громади, які надали інформацію, планують їх упроваджувати. Водночас більшість, а саме 32 громади, заявили що вони не планують упроваджувати нові соціальні послуги взагалі** (див. Табл. 1.5.10).

Таблиця 1.5.10. Перелік нових соціальних послуг, які 19 громад планують упроваджувати протягом 2023–2024 років

№	Назва громади	Які нові соціальні послуги планують упроваджувати громади протягом 2023–2024 років
1.	Сокирянська громада	Надання притулку Транспортні послуги
2.	Новоселицька громада	Надання притулку Натуральна допомога
3.	Вижницька громада	Натуральна допомога «Мобільна соціальна служба»
4.	Мамаївська громада	Соціальна адаптація Посередництво (медіація)
5.	Юрковецька громада	Кризова кімната
6.	Великокучурівська громада	Денний догляд
7.	Веренчанська громада	Денний догляд
8.	Волоківська громада	Догляд вдома
9.	Неполоковецька громада	Денний догляд
10.	Банилівська громада	Натуральна допомога
11.	Чернівецька громада	Надання послуги соціального супроводу сімей, у яких виховуються діти-сироти й діти, позбавлені батьківського піклування
12.	Глибоцька громада	Розширити зміст соціальної послуги «Натуральна допомога»
13.	Кам'янецька громада	28 вересня 2023 року створено Центр надання соціальних послуг; у майбутньому будуть розглядатися та впроваджуватися види соціальних послуг для осіб які не здатні до самообслуговування й потребують догляду
14.	Ванчиновецька громада	У зв'язку з реєстрацією в липні 2023 року комунальної установи «Центр надання соціальних послуг» Ванчиновецької сільської ради будуть надаватися соціальні послуги, затверджені в положенні центра згідно із класифікатором соціальних послуг
15.	Кам'янська громада	За співфінансуванням: стаціонарний догляд

№	Назва громади	Які нові соціальні послуги планують упроваджувати громади протягом 2023–2024 років
16.	Магальська громада	Після вивчення в першому кварталі 2024 року потреб жителів громади в наданні соціальних послуг
17.	Вашківецька громада	Призначення й виплати компенсації фізичним особам, які надають соціальні послуги з догляду на непрофесійній основі
18.	Лівинецька громада	Призначення компенсації за догляд фізичній особі, яка надає соціальні послуги з догляду без здійснення підприємницької діяльності на професійній основі
19.	Сучевенська громада	Тільки планують

Варто зазначити, що серед 32 громад, які не планують упроваджувати нові соціальні послуги 2024 року (див. Табл. 1.5.11), є лише п'ять громад, які вже реально запровадили оптимальну кількість соціальних послуг для різних категорій вразливих груп населення та протягом 2024 року можуть працювати над їхнім удосконаленням і приведенням у відповідність до вимог державних стандартів. До таких громад належать: Новодністровська, Хотинська, Кельменецька, Кіцманська, Стороженецька. Водночас рекомендуємо Кіцманській і Стороженецькій громадам реорганізувати ТЦСО у ЦНСП.

Таблиця 1.5.11. Перелік громад, які не планують упроваджувати нові соціальні послуги 2024 року

<ul style="list-style-type: none"> Берегометська громада Новодністровська громада Недобоївська громада Сторожинецька громада Вікнянська громада Острицька громада Хотинська громада Кіцманська громада 	<ul style="list-style-type: none"> Заставнівська громада Герцаївська громада Кострижівська громада Карапчівська громада Клішківецька громада Усть-Путильська громада Топорівська громада Рукшинська громада
<ul style="list-style-type: none"> Ставчанська громада Кельменецька громада Чудейська громада Боянська громада Горішньошеровецька громада Тереблеченська громада Чагорська громада Петровецька громада 	<ul style="list-style-type: none"> Кадубовецька громада Конятинська громада Тарашанська громада Селятинська громада Вашковецька громада Путильська громада Мамалигівська громада Красноільська громада

**Не планують
впроваджувати**

Усім іншим громадам, які не планують упроваджувати нові соціальні послуги у 2024 році, а саме **Берегометській, Вікнянській, Заставнівській, Герцаївській, Топорівській, Клішковецькій, Ставчанській, Кадубовецькій, Селятинській, Путильській**, на початку 2024 року необхідно визначити потреби населення громад у соціальних послугах і запланувати впровадження нових соціальних послуг відповідно до виявлених потреб, насамперед вразливих груп населення громад. І в майбутньому здійснювати планування розвитку соціальних послуг не лише на короткострокову перспективу, а й на середньостроковий період.

Недобоївській, Острицькій, Кострижівській, Карапчівській, Усть-Путильській, Рукшинській, Чудейській, Боянській, Горішньошеровецькій, Терблеченській, Чагорській, Петровецькій, Конятинській, Тарашанській, Вашковецькій, Мамалигівській, Красноільській громадам необхідно, по-перше, якнайшвидше розв'язати питання щодо створення у громадах надавача соціальних послуг — ЦНСП; по-друге, визначити потреби населення громад у соціальних послугах і запланувати впровадження соціальних послуг відповідно до виявлених потреб, насамперед вразливих груп населення громад.

Висновки

За результатами кабінетного аналізу, можна зробити висновок про вкрай незадовільний стан забезпечення населення громад Чернівецької області соціальними послугами.

Система надання соціальних послуг у громадах є певною мірою епізодичною та фрагментарною, вона не відображає ідеології та політики розвитку системи надання якісних послуг у громадах з орієнтацією на пріоритетні для громад цільові вразливі групи населення відповідно до їхніх потреб і забезпечення їхньої доступності та якості.

Процес організації надання соціальних послуг жителям громад здебільшого залежить від наявного ресурсу (фінансового, кадрового тощо), а не від реальної потреби жителів громад.

Для більшості громад Чернівецької області характерним є низький рівень охоплення вразливих груп населення соціальними послугами.

У 21 ТГ (40 %) відсутні надавачі соціальних послуг.

Із 38 соціальних послуг, визначених Класифікатором соціальних послуг, затвердженим наказом Міністерства соціальної політики від 23 червня 2020 року № 429, **12 соціальних послуг** не надаються в жодній із 52 громад області.

Найбільш поширеними й чисельними для більшості громад області **є лише три соціальні послуги:** інформування, консультування й натуральної допомоги.

Більш доступними й системними у громадах є базові соціальні послуги, які надаються особам старшого віку, особам з інвалідністю.

У громадах практично відсутні сімейно-орієнтовані послуги, спрямовані на вчасне запобігання виникненню складних життєвих обставин. Насамперед це стосується послуг для сімей із дітьми.

У громадах практично відсутні послуги для сімей, які виховують дітей з інвалідністю та дітей групи ризику до встановлення інвалідності, зокрема: послуги догляду вдома дітей з інвалідністю; тимчасового відпочинку для батьків або осіб, які їх замінюють, що здійснюють догляд за дітьми з інвалідністю; денного догляду (для дітей з інвалідністю); супроводу під час інклюзивного навчання (для дітей з особливими освітніми потребами).

У громадах відсутні послуги для осіб з числа учасників антитерористичної операції та осіб, які брали участь у заходах, необхідних для забезпечення оборони України, захисту безпеки населення та інтересів держави у зв'язку з повномасштабною війною Російської Федерації проти України: соціально психологічної реабілітації, консультування психолога, соціального супроводу під час працевлаштування та на робочому місці, соціально трудової адаптації, фізичного супроводу осіб з інвалідністю.

Практично не охоплені соціальними послугами у громадах такі багаточисельні категорії населення громад як ВІЛ-інфіковані особи; особи, хворі на туберкульоз; особи з порушеннями психіки та поведінки, пов'язаними з уживанням усіх груп психоактивних речовин; особи, звільнені з місць позбавлення волі; особи, які вчинили домашнє насильство, направлені для проходження програми для кривдників.

1.6. Характеристика кадрового, матеріально-технічного, фінансового забезпечення системи надання соціальних послуг на місцевому й регіональному рівнях

Відповідно до пункту 7 частини першої статті 9 Закону України «Про соціальні послуги» одним із основних напрямів державної політики у сфері надання соціальних послуг є здійснення кадрового забезпечення системи надання соціальних послуг.

Ключовими працівниками в системі надання соціальних послуг в територіальній громаді є фахівці з соціальної роботи.

Пункт 4.10 Методичних рекомендацій щодо організації та забезпечення діяльності територіальної громади у сферах соціального захисту населення та захисту прав дітей, затверджених наказом Мінсоцполітики від 31 липня 2023 року № 263-Н, рекомендує забезпечувати проведення соціальної роботи й організацію надання соціальних послуг фахівцями з соціальної роботи, які є працівниками комунального закладу (надавача соціальних послуг) за місцем проживання жителів територіальної громади, зокрема на віддалених (пересувних) робочих місцях.

Для цього потрібно вводити посаду фахівця з соціальної роботи (далі — ФСР) із розрахунку:

✓ у сільській місцевості — один штатний працівник на:

- один або декілька населених пунктів, які належать до складу територіальної громади, з чисельністю населення від двох до чотирьох тисяч жителів (у разі відстані між населеними пунктами до 15 км);
- декілька населених пунктів, які належать до складу територіальної громади, з чисельністю населення не більше ніж дві тисячі жителів (у разі відстані між населеними пунктами не більше ніж 30 км, за наявності громадського транспортного сполучення чи закріпленого за фахівцем із соціальної роботи транспортного засобу);
- один населений пункт, який належить до складу територіальної громади, у гірській місцевості (незалежно від чисельності населення);

✓ у містах — один штатний працівник на:

- 10 тисяч жителів в обласних центрах і містах із населенням понад 200 тисяч;
- 5–7 тисяч жителів у містах із населенням від 50 до 200 тисяч;
- 5 тисяч жителів у містах із населенням менше ніж 50 тисяч та у приватному секторі.

Відповідно до отриманої інформації 26 із 52 (50 %) територіальних громад Чернівецької області взагалі не мають комунального надавача соціальних послуг.

Аналіз стану кадрового забезпечення надавачів соціальних послуг в інших територіальних громадах області показав, що посади ФСР введені у штат комунальних надавачів у 18 громадах. В одній громаді (Усть-Путильська) введена посада фахівця з соціальної роботи до штату відділу з питань соціального захисту населення, у восьми громадах (Герцаївська, Кадубовецька, Кам'янецька, Кострижівська, Клішовецька, Непоколовецька, Ставчанська, Юрковецька) у штаті комунального надавача **не введено жодної посади ФСР.**

Наразі у 33 із 52 територіальних громадах Чернівецької області працює лише 93 ФСР, з яких 24 ФСР у Чернівецькій міській ТГ, 14 — у Сокирянській ТГ, дев'ять — у Хотинській ТГ, сім — у Глибоцькій ТГ, по три — у Путильській і Мамаївській ТГ, по дві — у Новоселицькій, Новодністровській, Конятинській, Вікнянській, Вижницькій і Банилівській ТГ, в інших 21 громадах — по одному ФСР (див. Рис. 1.6.1).

У середньому в Чернівецькій області на одного ФСР припадає 10,6 тис. осіб.

Найбільше навантаження у Сторожинецькій (42,4 тис. осіб), Кельменській (33,6 тис. осіб), Кіцманській (21,2 тис. осіб), Берегометській (19,2 тис. осіб) ТГ.

Найменше навантаження на ФСР припадає в Хотинській (1,978 тис. осіб), Конятинській (2,349 тис. осіб) Сокирянській (2,585 тис. осіб), Глибоцькій (2,729 тис. осіб), Вікнянській (2,933 тис. осіб), Банилівській (3,679 тис. осіб), Путильській (3,763 тис. осіб) територіальних громадах (див. Рис. 1.6.2).

Загалом лише в цих громадах і можна говорити про дотримання рекомендацій Мінсоцполітики щодо нормативів введення посад ФСР.



Рисунок 1.6.1. Кількість посад фахівців із соціальної роботи у ТГ Чернівецької області

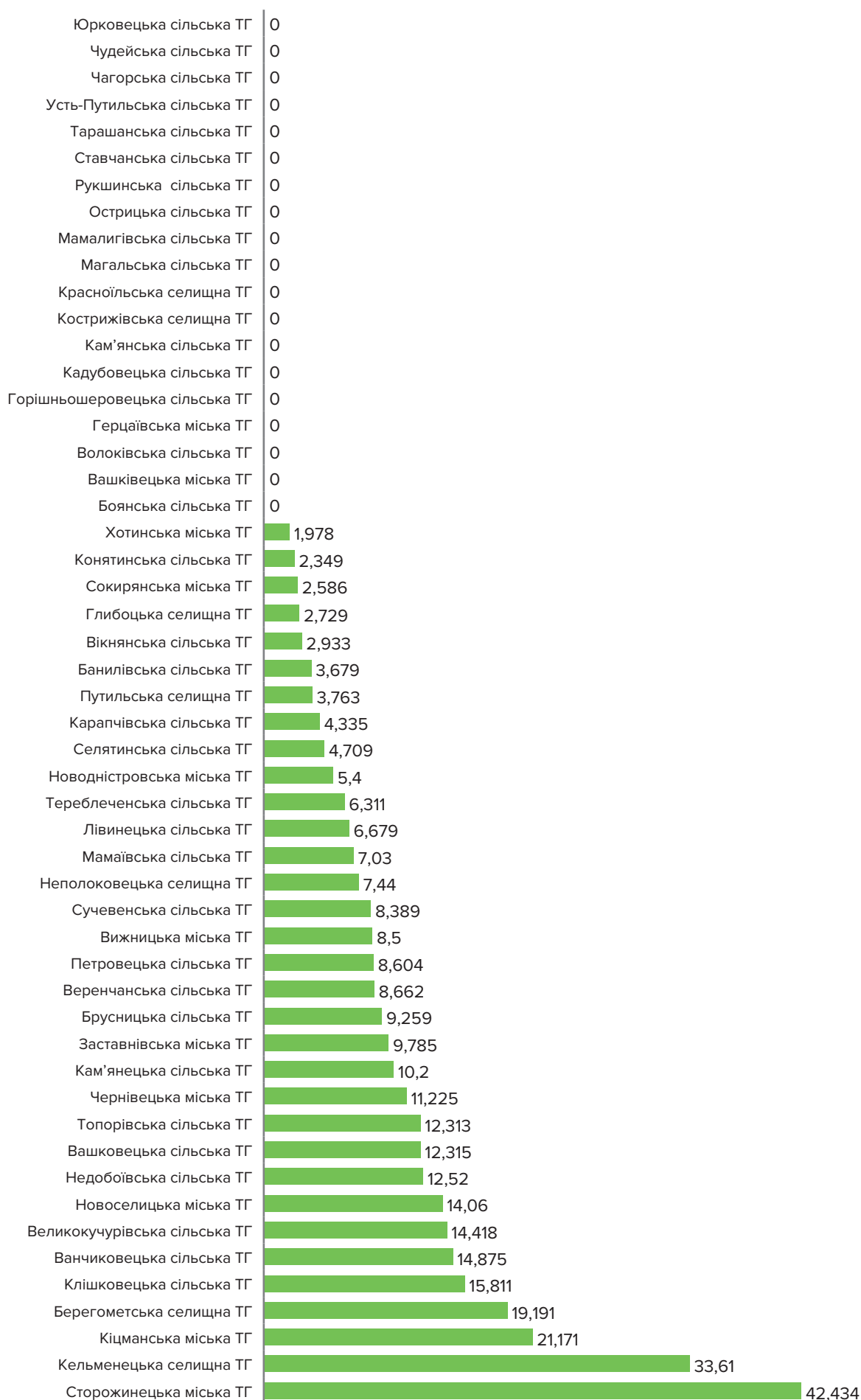


Рисунок 1.6.2. Навантаження на одного ФСП (тис. осіб)

Аналіз кількості основних працівників, які забезпечують надання соціальних послуг у ТГ Чернівецької області (фахівці з соціальної роботи, соціальні працівники, соціальні робітники, психологи, медичний персонал та інші), показав, що їхня загальна кількість складає 533 особи (див. Рис. 1.6.3).

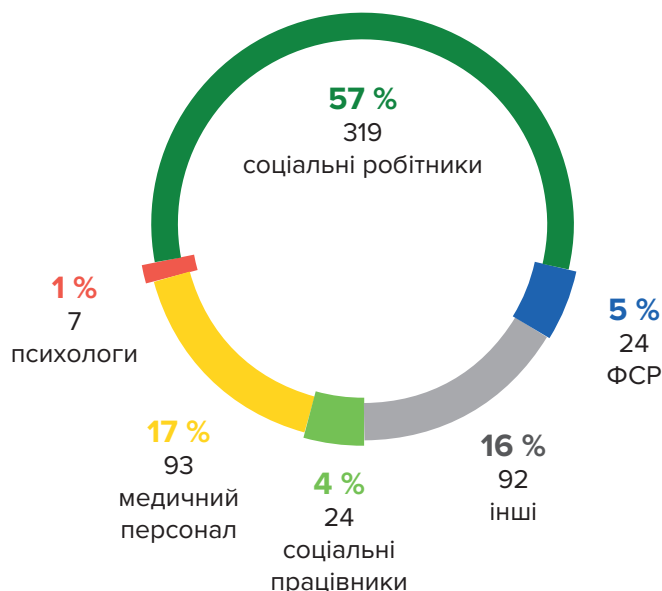


Рисунок 1.6.3. Кадрове забезпечення системи надання соціальних послуг у Чернівецькій області

Кадрове забезпечення надавачів соціальних послуг Чернівецької області в розрізі посад і територіальних громад наведено в Таблиці 1.6.1.

Таблиця 1.6.1. Кадрове забезпечення надавачів соціальних послуг Чернівецької області в розрізі територіальних громад

Назва громади	Кількість працівників, які надають соціальні послуги	ФСП	Соціальних працівників	Психологів	Соціальних робітників	Медичного персоналу	Інших
Банилівська ТГ*	0	2	0	0		0	0
Берегометська ТГ	13,5	1	0	0	12,5	0	0
Боянська ТГ*	-	-	-	-	-	-	-
Брусницька ТГ*	-	1	-	-	-	-	-
Ванчиновецька ТГ	1	1	0	0	0	0	0
Вашківецька ТГ*	-	1	-	-	-	-	-
Вашковецька ТГ*	-	-	-	-	-	-	-
Великокучурівська ТГ	6	1	0	0	5	0	0
Веренчанська ТГ*	-	1	-	-	-	-	-
Вижницька ТГ	26	2	0	0	13	1	11

Назва громади	Кількість працівників, які надають соціальні послуги	ФСР	Соціальних працівників	Психологів	Соціальних робітників	Медичного персоналу	Інших
Вікнянська ТГ	13,5	2	1,5	0	6,5	4,5	0
Волоківська ТГ*	-	-	-	-	1	-	-
Герцаївська ТГ	13	0	0	0	13	0	0
Глибоцька ТГ	11	7	1	0	8	0	0
Горішньошеровецька ТГ*	-	-	-	-	-	-	-
Заставнівська ТГ	7	1	0	0	6	0	0
Кадубовецька ТГ	3	0	0	0	2	1	0
Кам'янецька ТГ	1	1	0	0	0	0	1
Кам'янська ТГ*	-	-	-	-	-	-	-
Карапчівська ТГ*	-	1	-	-	-	-	-
Кельменецька ТГ	47	1	1	0	27	1	17
Кіцманська ТГ	46,25	1	0,5	0	20,75	0	24
Клішковецька ТГ	0	1	0	0	0	0	0
Конятинська ТГ*	-	2	-	-	-	-	-
Кострижівська ТГ**	-		-	-	2	-	-
Красноільська ТГ*	-		-	-	-	-	-
Лівинецька ТГ**	-	1	-	-	6	-	-
Магальська ТГ**	-		-	-	-	-	-
Мамаївська ТГ	13	3	4	0	8	0	0
Мамалигівська ТГ*	-	-	-	-	-	-	-
Недобоївська ТГ*	-	1	-	-	-	-	-
Неполоковецька ТГ	0	1	0	0	0	0	0
Новодністровська ТГ	15	2	1	0,25	5	1,5	6,25
Новоселицька ТГ	9	2	0	1	7	0	0
Острицька ТГ*	-	-	-	-	-	-	-
Петровецька ТГ*	-	1	-	-	-	-	-
Путильська ТГ	18	3	0	0	14	0	1
Рукшинська ТГ**	-	-	-	-	-	-	-
Селятинська ТГ	11	1	0	0	10	0	0
Сокирянська ТГ	58	14	2	0,5	30	11,5	0
Ставчанська ТГ	0	0	0	0	0	0	0

Назва громади	Кількість працівників, які надають соціальні послуги	ФСР	Соціальних працівників	Психологів	Соціальних робітників	Медичного персоналу	Інших
Сторожинецька ТГ	41,5	1	2	0	32,75	2	3,75
Сучевенська ТГ*	-	1	-	-	-	-	-
Тарашанська ТГ*	-	-	-	-	-	-	-
Тереблеченська ТГ**	-	1	-	-	3	-	-
Топорівська ТГ	6	1	0	0	5	0	0
Усть-Путильська ТГ**	-	0	-	-	5	-	-
Хотинська ТГ	21,5	9	2	1	13,5	0	1
Чагорська ТГ**	-	-	-	-	3	-	-
Чернівецька ТГ	131	24	8	4	60	8	27
Чудейська ТГ**	-	-	-	-	-	-	-
Юрковецька ТГ	0	0	0	0	0	0	0
РАЗОМ	524,25	93	24	6,75	319	29	92

* Немає надавача соціальних послуг

** Немає надавача соціальних послуг, послуги надає уповноважений орган

Результати проведеного аналізу свідчать про **критичний стан кадрового забезпечення системи** соціальної роботи й надання соціальних послуг у Чернівецькій області, що унеможлиблює задоволення попиту жителів Чернівецької області на соціальні послуги в повному обсязі.

Невіддільною складовою системи кадрового забезпечення є професійне зростання працівників системи надання соціальних послуг. Для цього законодавство України (стаття 17 Закону України «Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю») передбачає створення обласних центрів соціальних служб, до повноважень яких належить, зокрема, організація навчання з соціальної роботи, надання соціальних послуг; проведення навчальних заходів для надавачів соціальних послуг, спеціалістів виконавчих органів місцевого самоврядування, які здійснюють управління системою надання соціальних послуг сім'ям і дітям.

У Чернівецькій області створений Чернівецький обласний центр соціальних служб і забезпечена його діяльність.

Аналіз кадрового забезпечення цього закладу показав недостатній рівень спроможності його працівників проводити навчальну й методичну роботу. У штаті обласного центру працює лише дев'ять працівників, з яких п'ять — ФСР, два психологи, один юрист. У штаті немає жодного методиста. Навчальну роботу забезпечують лише два підготовлених тренери.

Такий стан справ свідчить про недостатню спроможність центру забезпечувати навчально-методичну роботу у громадах області.

Показники охоплення навчальними заходами працівників, які забезпечують у територіальних громадах організацію та надання соціальних послуг, набагато нижчі ніж середні показники по Україні. Така ж ситуація і щодо підготовки кандидатів у сімейні форми виховання (див. Рис. 1.6.4).



Рисунок 1.6.4. Стан охоплення навчальними заходами (осіб)

Повноваження щодо організації та забезпечення умов для підвищення професійної компетентності / кваліфікації працівників, які надають соціальні послуги, відповідно до статті 11 Закону України «Про соціальні послуги» покладені на місцеві державні адміністрації та виконавчі органи місцевих рад.

Аналіз отриманої інформації показав, що в 14 ТГ (26,9 %) є плани підвищення кваліфікації, 11 ТГ (21,2 %) мають плани проведення семінарів, тренінгів. Що ж до супервізійної роботи, то план її проведення має лише одна ТГ (1,9 %) (Сторожинецька). Проводять атестацію згідно з затвердженими планами 14 ТГ (26,9 %).

Основою матеріально-технічного забезпечення системи соціальної роботи та надання соціальних послуг є наявність у надавачів послуг доступного приміщення, яке відповідає державним будівельним нормам (далі — ДБН) В.2.2-40:2018 «Будинки і споруди. Інклюзивність будівель і споруд. Основні положення» й достатньої кількості транспортних засобів, зокрема і для перевезення маломобільних груп населення.

Аналіз стану відповідності приміщень ДБН щодо інклюзивності показав, що із 26 громад, де є комунальні надавачі соціальних послуг, лише в шести територіальних громадах (Вікнянська, Кельменецька, Новоселицька, Путильська, Сокирянська, Сторожинецька) приміщення надавачів соціальних послуг повністю відповідають зазначеним нормативам. В 11 ТГ (Ванчиковецька, Великокучурівська, Вижницька, Герцаївська, Глибоцька, Кадубовецька, Кіцманська, Новодністровська, Селятинська, Хотинська, Чернівецька) відповідають частково. Інші вісім громад зазначену інформацію подали некоректно, через що проаналізувати відповідність приміщень нормам інклюзивності неможливо (див. Рис. 1.6.5).

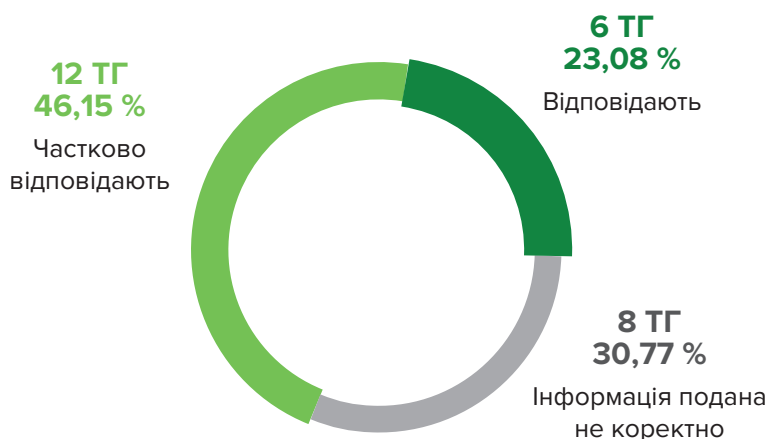


Рисунок 1.6.5. Відповідність приміщень надавачів соціальних послуг ДБН В.2.2-40:2018 «Будинки і споруди. Інклюзивність будівель і споруд. Основні положення»

Результати аналізу свідчать про те, що надавачі соціальних послуг у вищезазначених громадах (імовірно 77 % усіх громад області) не відповідають критеріям діяльності надавачів соціальних послуг, затвердженим постановою Кабінету міністрів України (далі — КМУ) від 3 березня 2020 року № 185, не можуть бути внесені до Реєстру надавачів соціальних послуг і надавати такі послуги.

Комунальні надавачі соціальних послуг Чернівецької області мають усього 67 транспортних засоби, з яких сім легкових автомобілів, два мікроавтобуси, 56 велосипедів, жодного мопеда чи скутера.

У громадах є лише два автотранспортні засоби, спеціально облаштованих для перевезення маломобільних груп населення.

Таблиця 1.6.2. Матеріально-технічне забезпечення надавачів соціальних послуг Чернівецької області в розрізі територіальних громад

№	Перелік територіальних центрів соціального обслуговування (надання соціальних послуг) і центрів надання соціальних послуг, засновниками яких є територіальні громади Чернівецької області	Забезпеченість транспортними засобами:					автотранспорт, який спеціально облаштований для перевезення маломобільних груп населення, одиниць
		легкові автомобілі, одиниць	скутери, одиниць	мопеди, одиниць	велосипеди, одиниць	мікроавтобус, одиниць	
1.	Кельменецька селищна рада	1	0	0	44	0	0
2.	Кіцманська міська рада	1	0	0	0	0	0
3.	Сокирянська міська рада	1	0	0	0	0	0
4.	Сторожинецька міська рада	-	-	-	-	-	-

№	Перелік територіальних центрів соціального обслуговування (надання соціальних послуг) і центрів надання соціальних послуг, засновниками яких є територіальні громади Чернівецькій області	Забезпеченість транспортними засобами:					
		легкові автомобілі, одиниць	скутери, одиниць	мопеди, одиниць	велосипеди, одиниць	мікро-автобус, одиниць	автотранспорт, який спеціально облаштований для перевезення маломобільних груп населення, одиниць
5.	Чернівецька міська рада	-	-	-	-	-	-
6.	Вижницька міська рада	1	0	0	3	1	1
7.	Вікнянська сільська рада						
8.	Герцаївська міська рада	0	0	0	0	0	0
9.	Глибоцька територіальна громада	1	0	0	0	1	0
10.	Заставнівська міська рада	0	0	0	0	0	0
11.	Мамалигівська сільська рада	-	-	-	-	-	-
12.	Новодністровська міська рада	0	0	0	0	0	0
13.	Новоселицька міська рада	0	0	0	0	0	0
14.	Путильська селищна рада	2	0	0	0	0	0
15.	Селятинська сільська рада	0	0	0	0	0	0
16.	Клішківська сільська рада	0	0	0	0	0	0
17.	Берегометська селищна рада	0	0	0	8	0	0
18.	Хотинська міська рада	0	0	0	0	0	1
19.	Топорівська сільська рада	0	0	0	0	0	0
20.	Мамаївська сільська рада	0	0	0	1	0	0
21.	Ставчанська сільська рада	-	-	-	-	-	-
22.	Неполоковецька сільська рада	0	0	0	0	0	0

№	Перелік територіальних центрів соціального обслуговування (надання соціальних послуг) і центрів надання соціальних послуг, засновниками яких є територіальні громади Чернівецькій області	Забезпеченість транспортними засобами:					
		легкові автомобілі, одиниць	скутери, одиниць	мопеди, одиниць	велосипеди, одиниць	мікро-автобус, одиниць	автотранспорт, який спеціально обладнаний для перевезення маломобільних груп населення, одиниць
23.	Ванчиковецька сільська рада	0	0	0	0	0	0
24.	Кадубовецька сільська рада	0	0	0	0	0	0
25.	Острицька сільська рада	0	0	0	0	0	0
26.	Великокучурівська сільська рада	-	-	-	-	-	-
27.	Юрковецька сільська рада	-	-	-	-	-	-
28.	Петровецька сільська рада	-	-	-	-	-	-
29.	Веренчанська сільська рада	-	-	-	-	-	-
30.	Кам'янецька сільська рада	0	0	0	0	0	0
УСЬОГО		7	0	0	56	2	2

За результатами аналізу стану фінансового забезпечення системи соціального захисту населення, зокрема системи соціальної роботи та надання соціальних послуг на регіональному рівні варто зазначити, що в період воєнного стану на тлі суттєвого зниження загальних видатків обласного бюджету (1 354 327,4 тис. грн 2022 року проти 1 833 953,7 тис. грн 2020 року) видатки на соціальний захист населення, зокрема й видатки на соціальні послуги, не тільки не зменшилися, а й суттєво зросли. 2020 року частка видатків на соціальний захист населення складала 8,7 % від загальних видатків обласного бюджету, а видатки на соціальну роботу та надання соціальних послуг — 0,4 % від загальних видатків обласного бюджету. 2022 року ця пропорція складала 18,7 % та 0,7 % відповідно. Водночас варто зазначити, що таке зростання відбулося, фактично, через збільшення видатків на виплату допомог, пільг та інших виплат. Відсоток фінансування на соціальну роботу й надання соціальних послуг збільшився незначною мірою (див. Рис. 1.6.6).

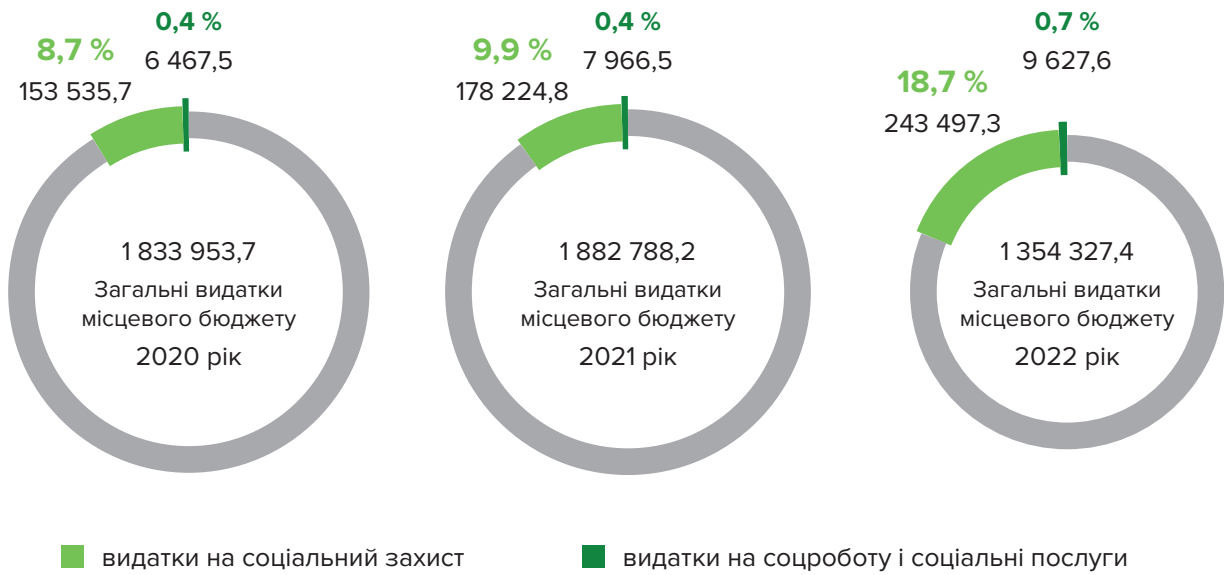


Рисунок 1.6.6. Динаміка видатків обласного бюджету на соціальний захист і соціальні послуги (тис. грн)

Окрім того, аналіз динаміки структури видатків обласного бюджету на соціальний захист населення виявив стійку тенденцію до переважання видатків на забезпечення утримання закладів, які надають послуги стаціонарного догляду, насамперед для старших осіб, які не можуть вести самостійний спосіб життя, осіб із фізичними, розумовими або психічними порушеннями, а також дітей із фізичними або психічними порушеннями (див. рис. 1.6.7).

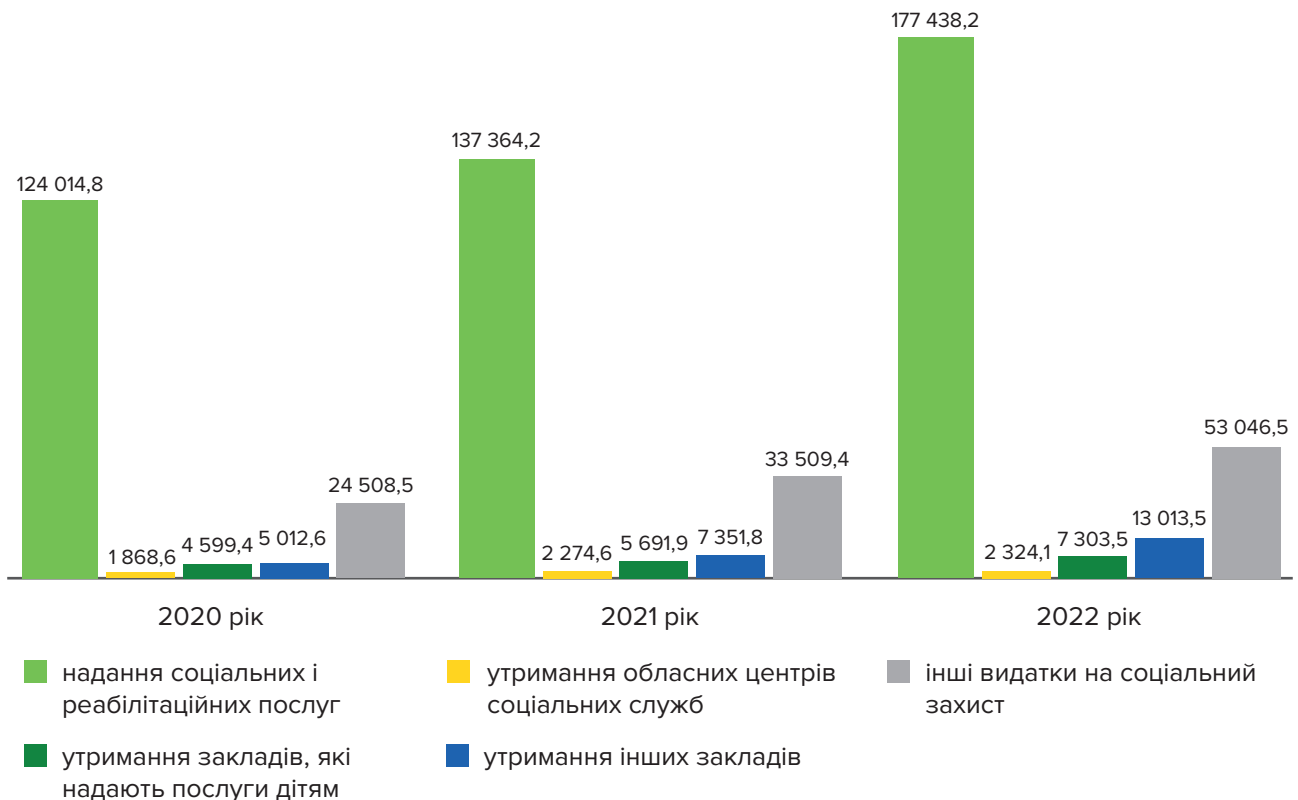


Рисунок 1.6.7. Динаміка структури видатків обласного бюджету на соціальний захист населення (тис. грн)

Проаналізувати стан фінансового забезпечення системи соціального захисту населення, зокрема системи соціальної роботи та надання соціальних послуг у територіальних громадах, не вдалося через некоректно подані територіальними громадами матеріали.

Висновки

- ▶ У територіальних громадах Чернівецької області вкрай низький рівень кадрового забезпечення комунальних надавачів соціальних послуг. Комунальні надавачі не забезпечені психологами, юристами, соціальними працівниками.
- ▶ У громадах критично не вистачає фахівців із соціальної роботи, внаслідок чого навантаження на одного такого працівника сягає понад 40 тисяч осіб. Такий стан справ не сприяє впровадженню єдиного уніфікованого підходу до організації надання соціальних послуг. За відсутності ФСР, у громаді не можна повною мірою забезпечити надання базових соціальних послуг.
- ▶ Потребує удосконалення система підвищення професійних компетентностей / кваліфікації працівників — надавачів соціальних послуг. Нині рівень охоплення заходами з підвищення кваліфікації / професійних компетентностей занадто низький у порівнянні з середнім показником по Україні.
- ▶ Дуже слабка матеріально-технічна база комунальних надавачів соціальних послуг може негативно впливати на якість і доступність соціальних послуг, які вони надають.
- ▶ Потребують перегляду підходи до фінансування системи надання соціальних послуг, зокрема впровадження фінансування соціальних послуг відповідно до визначених потреб жителів територіальних громад, а не утримання надавачів соціальних послуг.
- ▶ Під час складання проєктів бюджету як області, так і територіальних громад недостатню увагу приділяють механізмам аутсорсингу соціальних послуг, зокрема соціальному замовленню.

1.7. Інформування та комунікація з населенням громад у Чернівецькій області

Повноваження виконавчих органів сільських, селищних, міських рад щодо інформування населення про перелік соціальних послуг, їхній зміст і порядок їхнього надання у формі, доступній для сприйняття особами з будь-яким видом порушення здоров'я, передбачені законами України «Про соціальні послуги», «Про місцеве самоврядування», «Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю».

Водночас Закон України «Про соціальні послуги» встановлює обов'язкове інформування місцевих органів влади про відмову в наданні послуг через відсутність надавача цих послуг.

Окрім того, практичні рекомендації місцевим органам самоврядування щодо інформування населення про перелік соціальних послуг, їхній зміст і порядок їхнього надання у формі, доступній для сприйняття особами з будь-яким видом порушення здоров'я, затверджені Міністерством соціальної політики України (наказ від 31 липня 2023 року № 263 «Про затвердження Методичних рекомендацій з розроблення положень про структурні підрозділи з питань соціального захисту населення місцевих державних адміністрацій та організації діяльності територіальної громади у сферах соціального захисту населення та захисту прав дітей»). Отже, законодавство повністю визначає весь механізм важливого сегменту діяльності органів місцевого самоврядування в частині інформування жителів громад про наявні соціальні послуги та їхній розвиток.

Проведений експертами кабінетний аналіз виконання структурними підрозділами соціального захисту населення функції з інформування та комунікації з населенням громад у Чернівецькій області показав недостатній рівень такої діяльності в багатьох громадах. Зокрема, 38 ТГ не розміщують на сайтах громад перелік соціальних послуг, передбачених законодавством. Лише дев'ять громад оприлюднюють звіт за результатами визначення потреб населення громади в соціальних послугах (див. Рис. 1.7.1, 1.7.2).

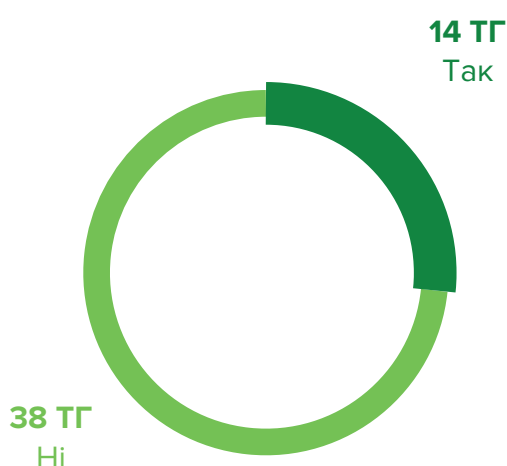


Рисунок 1.7.1. Частка громад області, які розміщують перелік соціальних послуг на офіційних сайтах громад

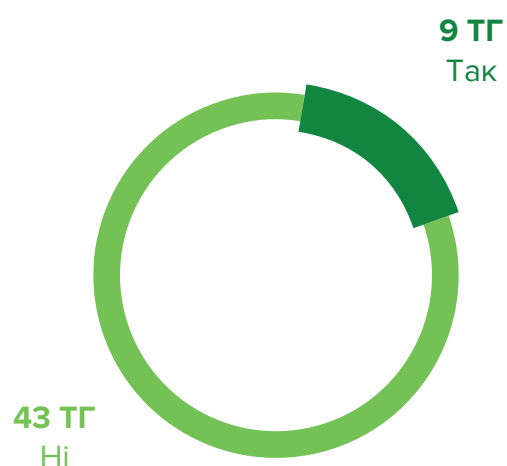


Рисунок 1.7.2. Частка громад області, які оприлюднюють звіти за результатами визначення потреб у соціальних послугах на офіційних сайтах громад

Лише в 10 ТГ у Положенні про структурний підрозділ соціального захисту населення передбачені функції з інформування населення про перелік соціальних послуг, їхній зміст і порядок їхнього надання у формі, доступній для сприйняття особами з будь-яким видом порушення здоров'я. **У 37 ТГ** перелік соціальних послуг голова громади взагалі не затверджує.

Аналіз змісту наявної інформації на сайтах громад показав, що інформація про перелік надавачів соціальних послуг, графіки їхньої роботи, контакти наявна у 37 ТГ, перелік соціальних послуг, які надають надавачі соціальних послуг, — у 27 ТГ, перелік і назва державних стандартів соціальних послуг — у 10 ТГ, загальний обсяг видатків місцевого бюджету на соціальні послуги — у 13 ТГ, звіти за результатами моніторингу та оцінки якості — у п'яти ТГ (див. Рис. 1.7.3).



Рисунок 1.7.3. Перелік наявної інформації (змісту) на сайтах ТГ

Загальна інформація в розрізі громад Чернівецької області щодо інформування й комунікації з населенням подана в Таблиці 1.7.1, зокрема затвердження переліку соціальних послуг, за результатами визначення потреби населення громади в соціальних послугах, розміщення переліку соціальних послуг на сайтах ТГ й оприлюднення звітів за результатами визначених потреб населення громади в соціальних послугах.

Таблиця 1.7.1. Інформація щодо виконання повноважень структурними підрозділами соціального захисту населення, повноважень щодо інформування та комунікації з населенням про визначення потреб у соціальних послугах на рівні громад області*

№	Назва громади	Затвердження переліку соціальних послуг за результатами визначення потреби населення громади в соціальних послугах	Розміщення переліку соціальних послуг на сайті громади	Оприлюднення звіту за результатами визначення потреб населення громади в соціальних послугах
1.	Глибоцька громада	×	✓	×
2.	Вижницька громада	×	✓	×
3.	Берегометська громада	✓	×	×
4.	Новодністровська громада	×	×	×
5.	Недобоївська громада	×	×	×
6.	Сторожинецька громада	×	×	×

№	Назва громади	Затвердження переліку соціальних послуг за результатами визначення потреби населення громади в соціальних послугах	Розміщення переліку соціальних послуг на сайті громади	Оприлюднення звіту за результатами визначення потреб населення громади в соціальних послугах
7.	Вікнянська громада	✓	×	×
8.	Сокирянська громада	✓	✓	×
9.	Острицька громада	×	×	×
10.	Кам'янецька громада	×	×	×
11.	Хотинська громада	✓	×	✓
12.	Кіцманська громада	✓	✓	✓
13.	Заставнівська громада	×	×	×
14.	Герцаївська громада	×	×	×
15.	Кострижівська громада	×	×	×
16.	Карапчівська громада	×	×	×
17.	Клішківська громада	×	×	×
18.	Чернівецька громада	×	×	×
19.	Ванчиковецька громада	×	×	×
20.	Банилівська громада	✓	✓	✓
21.	Новоселицька громада	✓	✓	✓
22.	Вашківська громада	✓	×	×
23.	Усть-Путильська громада	✓	✓	×
24.	Юрківська громада	×	×	×
25.	Топорівська громада	×	×	×
26.	Вашківська громада	✓	✓	×
27.	Рукшинська громада	×	×	×
28.	Великокучурівська громада	✓	✓	✓
29.	Веренчанська громада	×	×	×
30.	Ставчанська громада	✓	✓	×
31.	Кельменецька громада	×	×	×
32.	Чудейська громада	✓	×	×
33.	Магальська громада	✓	✓	✓
34.	Мамаївська громада	×	×	×
35.	Боянська громада	×	×	×
36.	Горішньошеровецька громада	×	✓	×
37.	Волоківська громада	✓	✓	✓
38.	Тереблеченська громада	✓	✓	✓

№	Назва громади	Затвердження переліку соціальних послуг за результатами визначення потреби населення громади в соціальних послугах	Розміщення переліку соціальних послуг на сайті громади	Оприлюднення звіту за результатами визначення потреб населення громади в соціальних послугах
39.	Сучевенська громада	×	×	×
40.	Неполоковецька громада	×	×	×
41.	Красноільська громада	×	×	×
42.	Чагорська громада	×	×	×
43.	Петровецька громада	×	×	×
44.	Конятинська громада	×	×	×
45.	Лівинецька громада	×	×	✓
46.	Кам'янська громада	×	×	×
47.	Тарашанська громада	×	×	×
48.	Кадубовецька громада	×	×	×
49.	Селятинська громада	×	×	×
50.	Мамалигівська громада	×	×	×
51.	Путильська громада	×	×	×
52.	Брусницька громада	Інформація відсутня		

*Дані наведені за 51 громадою області, які надали інформацію

Аналіз отриманої інформації щодо виконання повноважень Департаментом Чернівецької ОДА стосовно інформування населення регіону про розвиток соціальних послуг показав, що положення про Департамент затверджує функції щодо узагальнення визначених виконавчими органами міських рад міст обласного значення, міських, сільських, селищних територіальних громад потреб у соціальних послугах, оприлюднення відповідних результатів, а також інформування населення області про перелік соціальних послуг, їхній зміст і порядок надання у формі, доступній для сприйняття особами з будь-яким видом порушення здоров'я. **Проте протягом 2022—2023 років визначення потреб у соціальних послугах не здійснювалось, інформація не оприлюднювалась, перелік соціальних послуг в ОДА не затверджувався. Сайт ОДА не містить інформації про наявні в області соціальні послуги.**

Щодо отриманої для аналізу інформації ГУ Нацсоцслужби варто зауважити, що **питання контролю за дотриманням законодавства в частині повноважень щодо інформування й комунікації з населенням не плануються і не здійснюються.**

Отже, діяльність громад Чернівецької області в частині інформування та комунікації з населенням за напрямком розвитку соціальних послуг і соціальної роботи потребує приведення у відповідність до законодавства й має бути передбачена у стратегічних і короткотермінових програмних документах громад області.

Офіційний сайт області потребує суттєвого доопрацювання в частині інформування жителів регіону про соціальні послуги й умови їх отримання.

Висновки

Повноваження структурних підрозділів соціального захисту населення громад і Департаменту ОДА щодо інформування та комунікації не забезпечені на належному рівні. Більшість громад області не здійснюють інформування та комунікацію з населенням у сегменті розвитку соціальних послуг.

Офіційний сайт ОДА потребує змістовного наповнення інформації про наявні соціальні послуги й перспективи розвитку соціальної роботи / надання соціальних послуг для населення.

Діяльність Головного управління Національної соціальної сервісної служби Чернівецької області не приділяє належної уваги контролю за діяльністю структурних підрозділів і надавачів соціальних послуг у частині виконання законодавства про інформування та комунікацію з населенням області.

1.8. Стан проведення моніторингу та оцінки якості соціальних послуг у громадах Чернівецької області

Проведення моніторингу та оцінки якості соціальних послуг у громадах передбачають постанови КМУ від 1 червня 2020 року № 449 «Про затвердження Порядку проведення моніторингу надання та оцінки якості соціальних послуг» і наказ Мінсоцполітики від 27 грудня 2013 року № 904 «Про затвердження методичними рекомендаціями з проведення моніторингу та оцінки якості соціальних послуг».

Зазначені постанови Уряду визначають суб'єкти моніторингу надання соціальних послуг, зокрема:

- ▶ Нацсоцслужба;
- ▶ Регіональний орган соціального захисту населення;
- ▶ Місцевий орган соціального захисту населення;
- ▶ Надавачі соціальних послуг незалежно від форми власності (окрім надавачів соціальних послуг, які надають такі послуги на непрофесійній основі).

Водночас вони визначають завдання моніторингу, зокрема:

- визначення кількості осіб у громаді, які потребують соціальних послуг;
- визначення кількості надавачів соціальних послуг;
- забезпечення якісними послугами, які відповідають їхнім потребам;
- підготовка звітів про надання послуг;
- аналіз дотримання державних стандартів;
- планування роботи з розвитку системи надання соціальних послуг.

Законодавство також передбачає і терміни проведення Моніторингу надання соціальних послуг — один раз на рік. Водночас надавачі соціальних послуг ведуть облік й аналіз показників діяльності та щороку до 1 лютого подають місцевим органам соціального захисту населення дані обліку показників діяльності з надання соціальних послуг, а ті, своєю чергою, до 1 березня подають регіональним органам соціального захисту дані моніторингу, які до 1 квітня подають їх Нацсоцслужбі.

Щодо оцінки якості соціальних послуг варто зазначити, що її метою вищезазначені нормативні акти Уряду визначають **установлення рівня відповідності наданих соціальних послуг затвердженим державним стандартам соціальних послуг.**

Законодавчо також визначені етапність (терміни) проведення оцінки якості:

- внутрішню оцінку якості соціальних послуг проводить Надавач соціальних послуг один раз на рік не пізніше ніж 31 липня;
- зовнішню оцінку якості соціальних послуг проводить Засновник / Замовник послуг один раз на рік до 30 червня. Водночас зовнішню оцінку якості соціальних послуг варто проводити наступного року після проведення внутрішньої оцінки.

Також визначені послідовні дії під час здійснення оцінки, зокрема:

- 1) планування та проведення оцінки якості соціальних послуг;
- 2) проведення аналізу результатів оцінки якості соціальних послуг;
- 3) розміщення результатів проведеної оцінки якості соціальних послуг в офіційних друкованих виданнях, на офіційному вебсайті, на єдиному державному вебпорталі відкритих даних, на інформаційних стендах надавача соціальних послуг або в будь-який інший спосіб;
- 4) розроблення заходів, спрямованих на підвищення якості надання соціальних послуг;
- 5) моніторинг здійснення заходів, спрямованих на підвищення якості надання соціальних послуг.

Також законодавство передбачає використання результатів оцінки, зокрема для підготовки пропозицій щодо:

- удосконалення діяльності надавача соціальних послуг;
- підвищення рівня професійної компетенції персоналу надавача соціальних послуг;
- шляхів розв'язання проблем, що гальмують розвиток надання соціальних послуг;
- виправлення недоліків надання соціальних послуг надавачем соціальних послуг;
- підвищення якості соціальних послуг.

Кожен державний стандарт соціальних послуг зазначає кількісні та якісні показники оцінки якості.

Аналіз інформації стосовно проведення моніторингу та оцінки якості соціальних послуг у громадах Чернівецької області показав, що виконання функції щодо здійснення моніторингу надання соціальних послуг, оцінки їхньої якості, оприлюднення на сайтах є в Положенні про структурний підрозділ організації надання соціальних послуг лише в 19 ТГ.

Результати опрацювання отриманої інформації від 52 громад області показали, що у 20 громад структурні підрозділи з питань соціального захисту населення не проводять моніторинг надання соціальних послуг (див. Рис. 1.8.1), як передбачає законодавство.

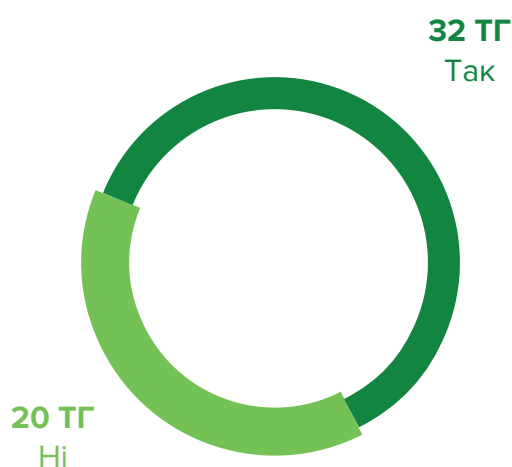


Рисунок 1.8.1. Співвідношення громад Чернівецької області щодо проведення структурним підрозділом соціального захисту населення моніторингу надання соціальних послуг

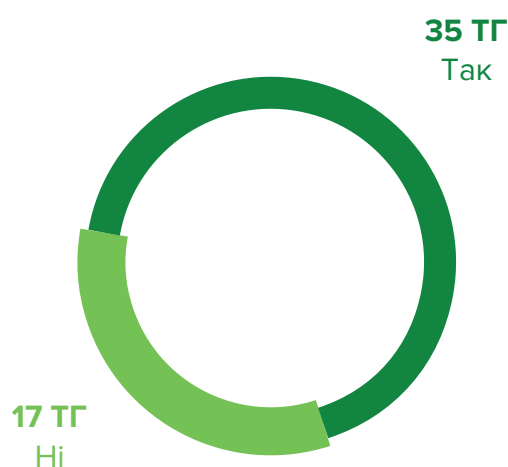


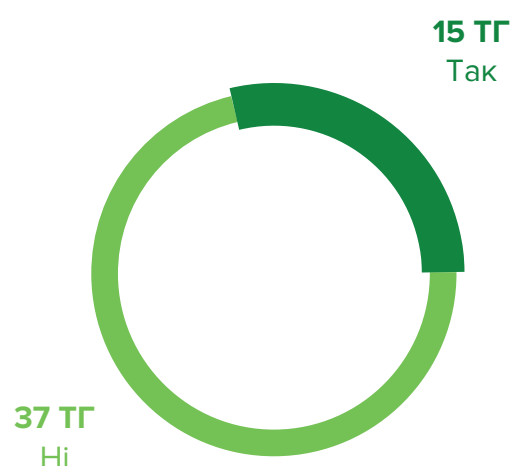
Рисунок 1.8.2. Частка громад Чернівецької області, які щороку подають узагальнені дані моніторингу надання соціальних послуг регіональним органам соціального захисту населення

Водночас 35 структурних підрозділів соціального захисту щороку подають регіональним органам соціального захисту населення узагальнені дані моніторингу надання соціальних послуг (див. Рис. 1.8.2). 17 ТГ не виконують такої функції.

Водночас аналіз інформації щодо соціальних послуг, які надаються у громаді, змісту й умов їх надання на сайті громади показав, що **звіти щодо моніторингу й оцінки якості соціальних послуг розміщують лише п'ять із 52 ТГ.**

Така ситуація може свідчити про формальний підхід певних громад, нерозуміння необхідності й суті виконання визначених законодавством функцій щодо проведення моніторингу надання соціальних послуг й інформування про його результати, а також про відсутність належного контролю Департаменту ОДА за якістю поданої громадами інформації.

Аналогічна ситуація із **проведенням зовнішньої оцінки надання соціальних послуг громадами області. Таку функцію виконують лише 15 ТГ і 37 ТГ не забезпечують** проведення такої оцінки (див. Рис. 1.8.3).



Узагальнена інформація щодо виконання повноважень структурними підрозділами соціального захисту населення, моніторингу надання соціальних послуг і зовнішньої оцінки надання соціальних послуг у розрізі кожної громади подана в Таблиці 1.8.1.

Рисунок 1.8.3. Проведення структурними підрозділами соціального захисту населення зовнішньої оцінки надання соціальних послуг

Таблиця 1.8.1. Стан виконання повноважень структурними підрозділами соціального захисту населення громад Чернівецької області*

№	Назва громади	Проведення моніторингу надання соціальних послуг	Подання регіональним органам соціального захисту населення узагальнених даних щодо проведеного моніторингу надання соціальних послуг	Наявність Звіту щодо моніторингу та оцінки якості соціальних послуг на сайті громади	Проведення структурним підрозділом соціального захисту зовнішньої оцінки надання соціальних послуг
1.	Глибоцька громада	×	×	×	✓
2.	Вижницька громада	×	×	×	×
3.	Берегометська громада	✓	✓	×	×
4.	Новодністровська громада	×	×	×	✓
5.	Недобоївська громада	✓	✓	×	×
6.	Сторожинецька громада	✓	✓	×	×
7.	Вікнянська громада	✓	✓	×	✓

№	Назва громади	Проведення моніторингу надання соціальних послуг	Подання регіональним органам соціального захисту населення узагальнених даних щодо проведеного моніторингу надання соціальних послуг	Наявність Звіту щодо моніторингу та оцінки якості соціальних послуг на сайті громади	Проведення структурним підрозділом соціального захисту зовнішньої оцінки надання соціальних послуг
8.	Сокирянська громада	×	×	×	×
9.	Острицька громада	✓	✓	×	×
10.	Кам'янецька громада	×	×	×	✓
11.	Хотинська громада	×	✓	×	×
12.	Кіцманська громада	✓	✓	✓	×
13.	Заставнівська громада	×	×	×	×
14.	Герцаївська громада	✓	✓	×	×
15.	Кострижівська громада	✓	✓	×	×
16.	Карапчівська громада	✓	✓	×	✓
17.	Клішківська громада	×	✓	×	✓
18.	Чернівецька громада	✓	✓	×	×
19.	Ванчиновецька громада	×	✓	×	×
20.	Банилівська громада	×	×	×	×
21.	Новоселицька громада	✓	✓	×	×
22.	Вашківська громада	✓	✓	×	×
23.	Усть-Путильська громада	✓	✓	×	×
24.	Юрковецька громада	✓	✓	✓	×
25.	Топорівська громада	✓	✓	×	✓
26.	Вашковецька громада	×	×	×	×
27.	Рукшинська громада	✓	✓	✓	×
28.	Великокучурівська громада	✓	✓	✓	×
29.	Веренчанська громада	✓	✓	×	×
30.	Ставчанська громада	✓	✓	×	×
31.	Кельменецька громада	✓	✓	×	×
32.	Чудейська громада	×	×	×	×
33.	Магальська громада	✓	✓	×	✓
34.	Мамаївська громада	✓	✓	×	×

№	Назва громади	Проведення моніторингу надання соціальних послуг	Подання регіональним органам соціального захисту населення узагальнених даних щодо проведеного моніторингу надання соціальних послуг	Наявність Звіту щодо моніторингу та оцінки якості соціальних послуг на сайті громади	Проведення структурним підрозділом соціального захисту зовнішньої оцінки надання соціальних послуг
35.	Боянська громада	×	×	×	✓
36.	Горішньошеровецька громада	✓	✓	×	×
37.	Волоківська громада	✓	✓	✓	×
38.	Тереблеченська громада	×	✓	×	×
39.	Сучевенська громада	×	×	×	×
40.	Неполоковецька громада	×	×	×	×
41.	Красноільська громада	✓	✓	×	✓
42.	Чагорська громада	×	✓	×	✓
43.	Петровецька громада	✓	✓	×	×
44.	Конятинська громада	✓	×	×	×
45.	Лівинецька громада	✓	✓	×	✓
46.	Кам'янська громада	×	×	×	×
47.	Тарашанська громада	×	×	×	×
48.	Кадубовецька громада	✓	×	×	✓
49.	Селятинська громада	✓	✓	×	×
50.	Мамалигівська громада	×	✓	×	×
51.	Путильська громада	✓	✓	×	✓
52.	Брусницька громада	Інформація відсутня			

*Дані наведені за 51 громадою області, які надали інформацію

Не стало практикою для громад області інформувати регіональний рівень (ОДА / Департамент ОДА, ГУ Нацсоцслужби) про неможливість задовольнити потреби жителів громад необхідними соціальними послугами. Аналіз показав, що лише чотири громади — Старожинецька, Рукшинська, Волоківська, Комарівська — інформували Департамент про незадоволену потребу в таких соціальних послугах: денний догляд, інформування, консультування, догляд на непрофесійній основі.

Водночас аналіз даних щодо проведення моніторингу надання соціальних послуг надавачами соціальних послуг у Чернівецькій області показав інші тенденції. Опитування показало, що у 31 ТГ здійснюють моніторинг надання соціальних послуг і у 21 ТГ не забезпечують такої діяльності (див. Рис. 1.8.4).

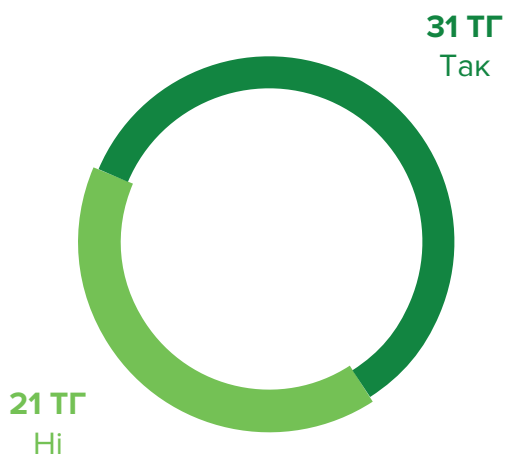


Рисунок 1.8.4. Здійснення надавачем моніторингу надання соціальних послуг у громаді

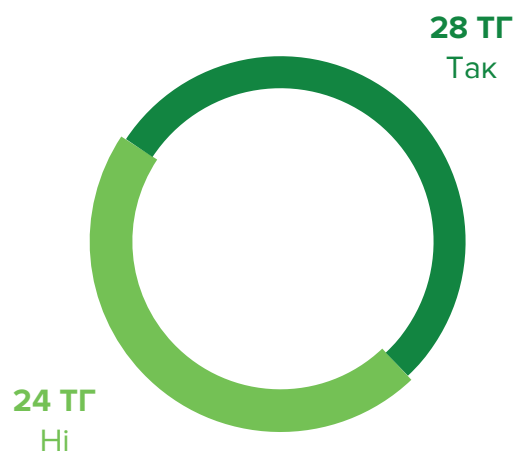


Рисунок 1.8.5. Проведення внутрішньої оцінки якості соціальних послуг надавачами соціальних послуг

Дані щодо проведення надавачами соціальних послуг внутрішньої оцінки якості соціальних послуг, де 28 ТГ виконують таку функцію і 24 навпаки не здійснюють такої діяльності (див. Рис. 1.8.5)

Водночас лише в 11 ТГ надавачі соціальних послуг оприлюднюють результати внутрішньої оцінки якості соціальних послуг і 41 ТГ цього не роблять (див. Рис. 1.8.6).

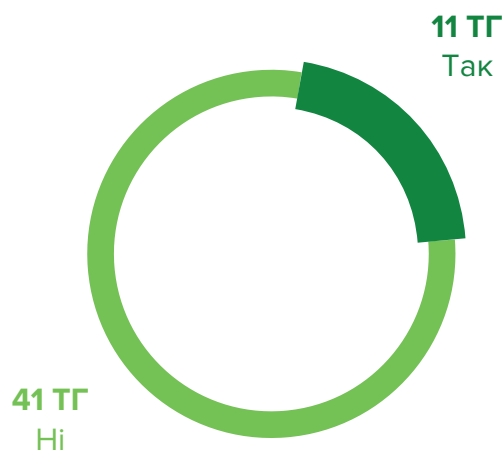


Рисунок 1.8.6. Оприлюднення результатів внутрішньої оцінки якості соціальних послуг надавачами Чернівецької області

Щодо здійснення моніторингу та оцінки якості соціальних послуг на обласному рівні, варто зауважити, що положення про Департамент передбачає проведення на регіональному рівні моніторингу надання соціальних послуг, оцінювання їхньої якості та оприлюднення відповідних результатів.

Опитування показало, що у 2022–2023 роках Департамент на регіональному рівні не здійснював моніторинг надання соціальних послуг, оцінювання їхньої якості у зв'язку з воєнним станом.

Проте відповідно до отриманої для аналізу інформації Департамент постійно здійснює моніторинг надавачів соціальних послуг, результати розглядаються на нарадах, колегіях, на виїзних засіданнях у ТГ за участі керівництва ОДА. ТГ отримують відповідні доручення. Результати такого моніторингу не оприлюднювалися.

Висновки

Проведення моніторингу та оцінки якості соціальних послуг на регіональному рівні та у громадах Чернівецької області не стало системною роботою і не розглядаються для вдосконалення діяльності надавачів соціальних послуг, підвищення рівня професійної компетенції персоналу надавача соціальних послуг та якості соціальних послуг.

Ігнорування органами місцевого самоврядування, структурними підрозділами соціального захисту населення проведення моніторингу та оцінки якості соціальних послуг зазвичай призводить до управлінських помилок під час розв'язання проблем, що гальмує розвиток соціальних послуг, і виправлення недоліків під час надання соціальних послуг надавачем соціальних послуг.

Виконання повноважень щодо проведення моніторингу та зовнішньої оцінки якості соціальних послуг у ТГ області залишилися поза увагою діяльності ГУ Нацсоцслужби й потребує актуалізації, перегляду змісту своєї діяльності у цьому напрямку.

РОЗДІЛ 2.

Рекомендації щодо впровадження інноваційних рішень для підвищення рівня та різноманітності послуг, які надаються у відповідь на кризу та згідно з потребами ТГ, спрямованих на покращення соціальної роботи й розвиток системи надання соціальних послуг для Чернівецької області загалом з урахуванням потреб жителів 52 ТГ області



№	Назва напрямку / Перелік заходів	Строк	Виконавці
2.1. Удосконалення місцевих політик			
2.1.1.	Створити в Департаменті соціального захисту населення Чернівецької ОДА окремих структурний підрозділ із питань розвитку системи надання соціальних послуг і здійснення соціальної роботи для реалізації державної політики у сфері надання соціальних послуг на регіональному рівні	2024 рік	Департамент соціального захисту населення
2.1.2.	Зібрати, узагальнити та здійснити аналіз соціально-демографічних даних щодо кількості осіб / сімей, які належать до вразливих груп населення або перебувають у складних життєвих обставинах у розрізі старостинських округів із гендерно дезагредованими даними	2024 рік	Сучевенська сільська територіальна громада
2.1.3.	Доповнити територіальним громадам соціально-демографічні дані щодо кількості осіб / сімей, які належать до вразливих груп населення або перебувають у складних життєвих обставинах	2024 рік	Банилівська, Берегометська, Боянська, Брусницька, Ванчиновецька, Вашківцецька, Вашковецька, Великокучурівська, Веренчанська, Вижницька, Вікнянська, Волоківська, Герцаївська, Глибоцька, Горішньошеровецька, Заставнівська, Кадубовецька, Кам'янецька, Кам'янська, Карапчівська, Кельменецька, Кіцманська, Клішковецька, Конятинська, Кострижівська, Красноільська, Лівинецька, Магальська, Мамаївська, Мамалигівська, Недобоївська, Неполоковецька, Новодністровська, Новоселицька, Острицька, Петровецька, Путильська, Рукшинська, Селятинська, Сокирянська, Ставчанська, Сторожинецька, Тарашанська, Терблеченська, Топорівська, Усть-Путильська, Хотинська, Чагорська, Чернівецька, Чудейська, Юрковецька ТГ

№	Назва напрямку / Перелік заходів	Строк	Виконавці
2.1.4.	Завершити збирання, узагальнення та аналіз даних соціально-демографічного паспорту в територіальних громадах щодо кількості осіб / сімей, які належать до вразливих груп населення (відповідно до вимог наказу Міністерства соціальної політики від 19 квітня 2023 року № 130-Н «Про затвердження Порядку визначення потреб населення адміністративно-територіальної одиниці / територіальної громади в соціальних послугах»)	2024 рік	Органи місцевого самоврядування
2.1.5.	Забезпечити оновлення даних щодо соціально-демографічної ситуації в територіальній громаді й кількості осіб / сімей, які належать до вразливих груп населення за відповідною формою, рекомендованою Міністерством соціальної політики	Один раз на три роки в період з 1 січня до 15 червня	Органи місцевого самоврядування
2.1.6	Доповнити, а в разі відсутності — розробити та затвердити Паспорт громад; забезпечити його оприлюднення на офіційному сайті відповідних рад	2024 рік	Органи місцевого самоврядування
2.1.7	Внести зміни до стратегічних документів ТГ стосовно надання соціальних послуг	2024 рік	Органи місцевого самоврядування Боянська, Герцаївська, Глибоцька, Заставнівська, Кам'янецька, Карапчівська, Лівинецька, Мамаївська, Новодністровська, Острицька, Селятинська, Сучевенська, Тарашанська, Топорівська, Усть-Путильська, Хотинська, Чагорська, Чудейська ТГ

№	Назва напрямку / Перелік заходів	Строк	Виконавці
2.1.8	Забезпечити проведення оцінки потреб населення ТГ області в соціальних послугах відповідно до наказу Міністерства соціальної політики України від 19 квітня 2023 року № 130-Н «Про затвердження Порядку визначення потреб населення адміністративно-територіальної одиниці / територіальної громади в соціальних послугах», із широким залученням представників вразливих груп населення, громадських об'єднань, благодійних організацій для формування соціального бюджету й розвитку соціальної інфраструктури	2024 рік	Органи місцевого самоврядування
2.1.9	Затвердити Порядок взаємодії надавачів соціальних послуг, органів, установ, закладів, фізичних осіб — підприємців, які в межах компетенції надають допомогу вразливим групам населення на регіональному рівні	2024 рік	Департамент соціального захисту населення
2.1.10	Забезпечити у ТГ Чернівецької області виконання власних повноважень у сфері соціального захисту населення, забезпечення прав дітей і надання соціальних послуг у громадах, визначених Законами України «Про соціальні послуги», «Про місцеве самоврядування в Україні»	2024 рік	Органи місцевого самоврядування
2.1.11	Привести у відповідність Положення про Службу у справах дітей для врахування норми щодо координації Служби Нацсоцслужбою в межах повноважень, визначених Положенням про Національну соціальну сервісну службу України, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України	2024 рік	Служба у справах дітей Чернівецької обласної державної адміністрації

№	Назва напрямку / Перелік заходів	Строк	Виконавці
від 26 серпня 2020 року № 783 «Деякі питання Національної соціальної сервісної служби України» (зі змінами)			
2.1.12	Здійснити моніторинг у ТГ Чернівецької області щодо створення комісії із питань охорони дитинства	2024 рік	Органи місцевого самоврядування
2.1.13	Здійснити заходи щодо налагодження міжвідомчої взаємодії для розвитку у ТГ Чернівецької області сімейно- орієнтованих соціальних послуг, замовником яких може бути Служба у справах дітей	2024 рік	Органи місцевого самоврядування
2.1.14	Запровадити у громаді систему планування та фінансування соціальних послуг на підставі визначення реальних потреб громади в соціальних послугах з урахуванням статі, віку, місця проживання вразливих категорій осіб / сімей, пріоритетних потреб цільових аудиторій	2024 рік	Органи місцевого самоврядування
2.1.15	Розробити та затвердити місцеві програми забезпечення потреб населення в соціальних послугах	2024 рік	Берегометська, Боянська, Ванчиновецька, Вашківська, Вашковецька, Вижицька, Волоківська, Глибоцька, Горішньошеровецька, Заставнівська, Кадубовецька, Карапчівська, Кельменецька, Клішківська, Лівинецька, Магальська, Мамалигівська, Неполоковецька, Петровецька, Путильська, Рукшинська, Селятинська, Сокирянська, Сторожинецька, Сучевенська, Тарашанська, Терембленська, Топорівська, Усть-Путильська, Хотинська, Чагорська, Чудейська, Юрковецька ТГ

№	Назва напрямку / Перелік заходів	Строк	Виконавці
2.2. Удосконалення системи управління та адміністрування у сфері надання соціальних послуг у громадах			
2.2.1.	Привести у відповідність систему управління й адміністрування у сферах соціального захисту населення, забезпечення прав дітей і надання соціальних послуг ТГ Чернівецької області до наказу Мінсоцполітики від 31 липня 2023 року № 263-Н «Про затвердження Методичних рекомендацій з розроблення положень про структурні підрозділи з питань соціального захисту населення місцевих державних адміністрацій та організації діяльності територіальної громади у сферах соціального захисту населення та захисту прав дітей»	2024 рік	Департамент соціального захисту населення
2.2.2.	Створити у структурі виконавчого органу сільської, селищної, міської ради ТГ Чернівецької області населення структурний підрозділ із питань соціального захисту	2024 рік	Органи місцевого самоврядування Конятинська, Кострижівська, Лівинецька, Магальська, Рукшинська, Терембленська, Усть-Путильській, Чагорська, Волоківська, Кам'янецька, Тарашанська, Терембленська , Хотинська ТГ
2.2.3.	Ввести у штат структурних підрозділів із питань соціального захисту населення виконавчого органу сільських, селищних, міських рад ТГ Чернівецької області посади соціального менеджера	2024 рік	Органи місцевого самоврядування
2.2.4.	Внести зміни до положення про структурні підрозділи з питань соціального захисту населення ТГ Чернівецької області (щодо ведення Реєстру надавачів та отримувачів соціальних послуг)	2024 рік	Великокучурівська, Кадубовецька, Сторожинецька, Терембленська, Юрковецька, Волоківська, Кам'янецька сільська, Хотинська ТГ

№	Назва напрямку / Перелік заходів	Строк	Виконавці
2.2.5.	Територіальним громадам області здійснити аудит надавачів соціальних послуг, які діють у ТГ Чернівецької області та внесені / не внесені до Реєстру надавачів й отримувачів соціальних послуг Реєстр: https://www.ioc.gov.ua/analyticsRNCP/	2024 рік	Органи місцевого самоврядування
2.2.6.	Запровадити у ТГ Чернівецької області надання через ЦНАП усіх обов'язкових послуг відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів України від 16 травня 2014 року № 523-р «Деякі питання надання адміністративних послуг через центри надання адміністративних послуг»	2024 рік	Органи місцевого самоврядування
2.2.7.	Структурним підрозділам із питань соціального захисту населення ТГ Чернівецької області планувати соціальні послуги й видатки на їх надання; розробляти відповідні пропозиції до проєктів місцевих програм соціального розвитку, проєкту бюджету ТГ; проводити контроль, моніторинг, оцінку якості надання соціальних послуг	Щорічно / раз на три роки	Органи місцевого самоврядування громад
2.2.8.	Запровадити у ТГ Чернівецької області автоматизацію процесів оброблення й передавання документів заявників із питань соціального захисту населення (провести навчання з роботи з основними офісними комп'ютерними програмами для відповідальних / уповноважених осіб для покращення навичок використання інформаційних технологій у щоденній роботі, зокрема для оброблення й передавання документів заявників, які стосуються питань соціального захисту, захисту прав дітей і надання соціальних послуг	2024 рік	Департамент соціального захисту населення

№	Назва напрямку / Перелік заходів	Строк	Виконавці
2.2.9.	Запровадити у ТГ Чернівецької області механізм створення й функціонування інтегрованої моделі надання соціальних послуг, яка має забезпечуватися через фахівців із соціальної роботи, зокрема на віддалених робочих місцях у старостинських округах	2024 рік	Банилівська, Берегометська, Боянська, Брусницька, Вашківецька, Ванчиновецька, Вашковецька, Великокучурівська, Веренчанська, Вижницька, Волоківська, Глибоцька, Горішньошеровецька, Заставнівська, Кадубовецька, Кам'янецька, Кам'янська, Карапчівська, Кельменецька, Кіцманська, Клішковецька, Конятинська, Кострижівська, Красноільська, Лівинецька, Магальська, Мамаївська, Мамалигівська, Недобоївська, Неполоковецька, Новодністровська, Новоселицька, Острицька, Петровецька, Путильська, Рукшинська, Селятинська, Сокирянська, Сторожинецька, Сучевенська, Тарашанська, Терблеченська, Усть-Путильська, Хотинська, Чагорська, Чернівецька, Чудейська, Юрковецька ТГ
2.2.10.	Затвердити план діяльності структурного підрозділу як уповноваженого органу, що реалізує політику у сфері організації соціальних послуг у громаді, на середньостроковий період (звітний і два наступних роки)	2024 рік	Банилівська, Боянська, Брусницька, Вашківецька, Ванчиновецька, Вашковецька, Веренчанська, Вижницька, Вікнянська, Волоківська, Герцаївська, Глибоцька, Горішньошеровецька, Заставнівська, Кадубовецька, Кам'янецька, Кам'янська, Карапчівська, Кельменецька, Кіцманська, Клішковецька, Кострижівська, Красноільська, Лівинецька, Магальська, Мамаївська, Мамалигівська, Недобоївська, Неполоковецька, Новодністровська, Острицька, Петровецька, Путильська, Рукшинська, Сокирянська, Ставчанська, Сторожинецька,

№	Назва напрямку / Перелік заходів	Строк	Виконавці
			Сучевенська, Тарашанська, Теремблеченська, Топорівська, Усть-Путильська, Хотинська, Чагорська, Чудейська ТГ
2.3. Розвиток мережі надавачів соціальних послуг усіх форм власності та підпорядкування			
2.3.1.	Активізувати роботу щодо використання механізмів аутсорсингу соціальних послуг, зокрема: соціального замовлення, державно-приватного партнерства, конкурсу соціальних проєктів тощо. Щорічно передбачати кошти на впровадження цих механізмів	2024 рік	Департамент соціального захисту населення Органи місцевого самоврядування
2.3.2	Розглянути можливість (за потреби) щодо укладення договорів про співробітництво ТГ у сфері надання соціальних послуг у територіальних громадах Чернівецької області	2024 рік	Берегометська, Боянська, Ванчиковецька, Вашківецька, Великокучурівська, Волоківська, Глибоцька, Горішньошеровецька, Заставнівська, Кадубовецька, Кам'янецька, Клішківецька, Красноільська, Конятинська, Кострижівська, Мамалигівська, Неполоковецька, Новоселицька, Рукшинська, Путильська, Селятинська, Сучевенська, Тарашанська, Теремблеченська, Топорівська, Усть-Путильська, Чернівецька, Юрковецька ТГ
2.3.3	Створити у громадах комунальних надавачів соціальних послуг: центри надання соціальних послуг, центри соціальних служб, територіальні центри соціального обслуговування. Налагодити міжвідомчу взаємодію та співробітництво ТГ Чернівецької області відповідно до Закону України «Про співробітництво територіальних громад»	2024 рік	Банилівська, Боянська, Брусницька, Вашківецька, Вашковецька, Волоківська, Горішньошеровецька, Кам'янська, Карапчівська, Конятинська, Кострижівська, Красноільська, Лівинецька, Магальська, Мамалигівська, Недобоївська, Сучевенська, Тарашанська, Теремблеченська, Усть-Путильська, Чудейська ТГ
2.3.4	Створити у громадах додатково ЦСС або реорганізувати ТЦСО у ЦНСП	2024 рік	Сторожинецька, Кіцманська ТГ

№	Назва напрямку / Перелік заходів	Строк	Виконавці
2.3.5	Розглянути можливість (за потреби) щодо затвердження Порядку міжвідомчої взаємодії суб'єктів надання соціальних послуг ТГ у територіальних громадах Чернівецької області	2024 рік	Банилівська, Боянська, Ванчиновецька, Вашківецька, Вашковецька, Великокучурівська, Веренчанська, Вижницька, Вікнянська, Герцаївська, Глибоцька, Горішньошеровецька, Заставнівська, Кадубовецька, Кам'янецька, Кам'янська, Карапчівська, Кельменецька, Клішковецька, Конятинська, Кострижівська, Красноільська, Лівинецька, Мамалигівська, Недобоївська, Неполоковецька, Новодністровська, Острицька, Петровецька, Путильська, Рукшинська, Сокирянська, Сторожинецька, Сучевенська, Тарашанська, Терблеченська, Топорівська, Усть-Путильська, Чагорська, Чернівецька ТГ
2.3.6	Ужити заходів щодо приведення приміщень комунальних надавачів соціальних послуг у відповідність до вимог ДБН В.2.2-40:2018 «Будинки і споруди. Інклюзивність будівель і споруд. Основні положення»	2024 рік	Органи місцевого самоврядування
2.3.7	Ужити заходів щодо забезпечення комунальних надавачів соціальних послуг спеціально облаштованим транспортом для перевезення осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення	2024–2025 роки	Органи місцевого самоврядування
2.4. Розвиток пріоритетних видів соціальних послуг для жителів регіону, зокрема комплексних спеціалізованих соціальних послуг (з урахуванням результатів визначення потреб)			
2.4.1.	Запровадити у громадах базову соціальну послугу догляду вдома	2024 рік	Боянська, Ванчиновецька, Вашковецька, Волоківська, Кам'янецька, Мамалигівська, Петровецька, Сучевенська, Тарашанська ТГ

№	Назва напрямку / Перелік заходів	Строк	Виконавці
2.4.2.	Запровадити у громадах базову соціальну послугу інформування	2024 рік Щорічно	Берегометська, Боянська, Брусницька, Ванчиковецька, Вашковецька, Великокучурівська, Волоківська, Заставнівська, Кам'янецька, Кам'янська, Карапчівська, Красноільська, Мамаївська, Мамалигівська, Неполоковецька, Петровецька, Рукшинська, Селятинська, Сучевенська, Тарашанська, Тереблеченська, Чагорська, Чернівецька, Чудейська ТГ
2.4.3.	Запровадити у громадах базову соціальну послугу консультування	2024–2025 роки	Берегометська, Боянська, Ванчиковецька, Вашківецька, Вашковецька, Великокучурівська, Вижницька, Волоківська, Заставнівська, Кам'янецька, Кам'янська, Карапчівська, Красноільська, Мамаївська, Мамалигівська, Неполоковецька, Недобоївська, Петровецька, Рукшинська, Сучевенська, Тарашанська, Тереблеченська, Чагорська, Чудейська, Юрковецька ТГ
2.4.4.	Запровадити у громадах базову соціальну послугу соціального супроводу сімей / осіб, які перебувають у складних життєвих обставинах	2024–2025 роки	Берегометська, Боянська, Брусницька, Ванчиковецька, Вашковецька, Веречанська, Волоківська, Горішньошеровецька, Кадубовецька, Кам'янецька, Кам'янська, Карапчівська, Конятинська, Кострижевська, Красноільська, Лівинецька, Мамаївська, Мамалигівська, Неполоковецька, Недобоївська, Новодністровська, Петровецька, Рукшинська, Путильська, Сокирянська, Сучевенська, Тарашанська, Усть-Путильська, Чагорська, Вікнянська, Чудейська, Юрковецька ТГ

№	Назва напрямку / Перелік заходів	Строк	Виконавці
2.4.5.	Запровадити у громадах базову соціальну послугу соціальний супровід сімей, у яких виховуються діти-сироти й діти, позбавлені батьківського піклування	2024 рік Постійно	Берегометська, Боянська, Брусницька, Ванчиновецька, Вашковецька, Вижницька, Волоківська, Герцаївська, Горішньошеровецька, Кадубовецька, Кам'янецька, Кам'янська, Карапчівська, Кіцманська, Конятинська, Кострижевська, Красноільська, Лівинецька, Мамаївська, Мамалигівська, Магальська, Неполоковецька, Петровецька, Рукшинська, Путильська, Острицька, Селятинська, Сучевенська, Тарашанська, Топорівська, Усть-Путильська, Чагорська, Чернівецька, Чудейська, Юрковецька ТГ
2.4.6.	Запровадити у громадах базову соціальну послугу натуральної допомоги	2024 рік	Берегометська, Боянська, Брусницька, Ванчиновецька, Вашковецька, Веречанська, Великокучурівська, Вікнянська, Волоківська, Герцаївська, Горішньошеровецька, Заставнівська, Кадубовецька, Кам'янецька, Кам'янська, Карапчівська, Клішковецька, Кострижевська, Лівинецька, Мамаївська, Мамалигівська, Магальська, Неполоковецька, Новоселицька, Острицька, Петровецька, Рукшинська, Селятинська, Сучевенська, Тарашанська, Топорівська, Терблеченська, Чагорська, Чудейська, Юрковецька ТГ
2.4.7.	За результатами вивчення потреб усіх ТГ області, запровадити послугу денного догляду дітей з інвалідністю	2024 рік	Органи місцевого самоврядування
2.4.8.	За результатами вивчення потреб усіх ТГ області, запровадити послугу догляду та виховання дітей в умовах, наближених до сімейних	2024 рік	Органи місцевого самоврядування

№	Назва напрямку / Перелік заходів	Строк	Виконавці
2.4.9.	За результатами вивчення потреб усіх ТГ області, запровадити послугу супроводу під час інклюзивного навчання	2024 рік Постійно	Органи місцевого самоврядування
2.4.10.	Запровадити систему планування соціальних послуг, за результатами визначених потреб населення громад у соціальних послугах	2024–2025 роки	Берегометська, Вікнянська, Заставнівська, Герцаївська, Топорівська, Клішківська, Ставчанська, Кадубовецька, Селятинська, Путильська, Недобоївська, Острицька, Кострижівська, Карапчівська, Усть-Путильська, Рукшинська, Чудейська, Боянська, Горішньошеровецька, Терембленська, Чагорська, Петровецька, Конятинська, Тарашанська, Вашковецька, Мамалигівська, Красноільська ТГ
2.4.11.	Вивчити потребу у всіх громадах області осіб з числа учасників антитерористичної операції та осіб, які брали участь у заходах, необхідних для забезпечення оборони України, захисту безпеки населення та інтересів держави у зв'язку з повномасштабною війною Російської Федерації проти України: <ul style="list-style-type: none"> • соціально психологічної реабілітації; • консультування психолога; • соціального супроводу під час працевлаштування та на робочому місці; • соціально трудової адаптації; • фізичного супроводу осіб з інвалідністю. 	2024 рік	Органи місцевого самоврядування Надавачі соціальних послуг у громадах
2.4.12.	Забезпечити охоплення соціальною роботою та соціальними послугами пріоритетних для громад цільових вразливих груп населення відповідно до їхніх потреб	2024–2025 роки	Органи місцевого самоврядування Надавачі соціальних послуг у громадах

№	Назва напрямку / Перелік заходів	Строк	Виконавці
2.4.13.	Привести надання соціальних послуг у громадах області у відповідність до вимог державних стандартів соціальних послуг	2024–2025 роки	Органи місцевого самоврядування Надавачі соціальних послуг у громадах

2.5. Кадрове забезпечення системи надання соціальних послуг

2.5.1.	Ввести посади фахівців із соціальної роботи, зокрема на віддалені робочі місця	2024 рік	Герцаївська, Кадубовецька, Кам'янецька, Кострижівська, Клішківська, Неполоковецька, Ставчанська, Юрковецька ТГ
2.5.2.	Ужити заходів щодо введення додаткових посад ФСР у штат комунальних надавачів соціальних послуг відповідно до нормативів, рекомендованих пунктом 4.10 Методичних рекомендацій щодо організації та забезпечення діяльності територіальної громади у сферах соціального захисту населення та захисту прав дітей, затверджених наказом Мінсоцполітики від 31 липня 2023 року № 263-Н	2024–2026 роки	Органи місцевого самоврядування області
2.5.3.	Забезпечити введення додаткових посад психологів, соціальних працівників, соціальних робітників, медичного й іншого персоналу в кількості, достатній для задоволення потреб населення територіальних громад у соціальних послугах (ураховуючи нормативи, визначені державними стандартами соціальних послуг)	2024–2026 роки	Органи місцевого самоврядування області

2.6. Підвищення кваліфікації працівників, які надають соціальні послуги

2.6.1.	Забезпечити практику методичного супроводу місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, надавачів соціальних послуг усіх форм власності щодо організації в територіальних громадах системної соціальної роботи й організації надання доступних та ефективних соціальних послуг	Щорічно	Чернівецький обласний центр соціальних служб
--------	--	---------	--

№	Назва напрямку / Перелік заходів	Строк	Виконавці
2.6.2.	Продовжити роботи щодо проведення навчальних заходів для місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій усіх форм власності для вдосконалення знань і навичок для ефективного управління сферою соціального захисту населення, захисту прав дітей і надання соціальних послуг, використання можливостей децентралізованої системи управління	2024 рік	Чернівецький обласний центр соціальних служб
2.6.3.	Забезпечити організацію та систематичне проведення навчальних заходів для підвищення кваліфікації / професійних компетентностей фахівців із соціальної роботи, психологів, інших працівників — надавачів соціальних послуг	2024 рік	Чернівецький обласний центр соціальних служб
2.6.4.	Активізувати роботу щодо проведення навчальних заходів для працівників структурних підрозділів із питань соціального захисту населення, служб у справах дітей	2024 рік	Чернівецький обласний центр соціальних служб
2.6.5.	Розробити й затвердити регіональні програми навчання, підвищення компетентностей для тренерів	2024 рік	Чернівецький обласний центр соціальних служб
2.6.6.	Запровадити проведення навчальних заходів для представників недержавних надавачів соціальних послуг	2024 рік	Чернівецький обласний центр соціальних служб
2.6.7.	Вжити заходів щодо зміцнення кадрового потенціалу обласного центру соціальних служб шляхом посад методистів, психологів, соціологів і соціальних менеджерів	2024 рік	Департамент із питань соціального захисту населення Чернівецької обласної державної адміністрації, Чернівецький обласний центр соціальних служб

№	Назва напрямку / Перелік заходів	Строк	Виконавці
2.7. Посилення комунікації з жителями територіальних громад для підвищення їхньої обізнаності щодо соціальних послуг, їхнього змісту, порядку й умов надання			
2.7.1.	Забезпечити затвердження переліку соціальних послуг, які надаються у громаді, на календарний рік відповідно до вимог законодавства	Щорічно	Органи місцевого самоврядування
2.7.2.	Оновити офіційні сайти ОДА й Департаменту соціального захисту в частині змістовного наповнення інформацією про наявні соціальні послуги й перспективи розвитку соціальної роботи / надання соціальних послуг для населення	2024 рік	Органи місцевого самоврядування
2.7.3.	Забезпечити оприлюднення звіту структурного підрозділу соціального захисту населення про проведену роботу на сайтах сільських, селищних, міських рад для оприлюднення результатів визначення потреб населення громади в соціальних послугах	Щорічно	Органи місцевого самоврядування
2.7.4.	Забезпечити розміщення переліку соціальних послуг на сайтах ТГ з метою інформування жителів про соціальні послуги, що надаються у громаді	Щорічно	Органи місцевого самоврядування
2.8. Цифровізація процесу визначення потреб населення в соціальних послугах і надання соціальних послуг, зокрема шляхом запровадження й використання Реєстру надавачів та отримувачів соціальних послуг на місцевому, регіональному й національному рівнях			
2.8.1.	Завершити автоматизацію процесів оброблення й передавання документів заявників із питань соціального захисту населення від віддалених старостинських округів	2024–2025 роки	Органи місцевого самоврядування
2.8.2.	Здійснити роботу щодо ведення Реєстру надавачів та отримувачів соціальних послуг	2024 рік	Органи місцевого самоврядування

№	Назва напрямку / Перелік заходів	Строк	Виконавці
2.9. Матеріально-технічне забезпечення комунальних надавачів соціальних послуг			
2.9.1.	Удосконалити матеріально-технічну базу комунальних надавачів соціальних послуг	2024 рік	Органи місцевого самоврядування
2.9.2.	Здійснити аналіз підходів до фінансування системи надання соціальних послуг, зокрема впровадження фінансування соціальних послуг відповідно до визначених потреб жителів територіальних громад, а не утримання надавачів соціальних послуг (зазвичай за залишком)	2024 рік	Органи місцевого самоврядування

